

WIKI

111

J 16756

SO 1993/144

Letošnje Stezice so spet nekaj posebnega. Razdeljene so namrečna tri dele. V prvem delu prinašajo življenje in delo profesorice in profesorjev, ki so nekoč poučevali na gimnaziji ali na učiteljišču, a so že pokojni.

Naj se te skromno zapisane vrstice njim v spomin vsaj malo oddolže njihovemu spominu, kajti ob prebiranju tega razberemo, koliko znanja in nesebičnega dela so predali mladim rodovom prav pod okriljem teh šol. Ko pregleduješ, skorajda ne moreš verjeti, da je en sam človek zmožen toliko ustvariti. Od kod mu moč? Odgovor je možen le eden: Moč je črpal(a) v ljubezni do mladega rodu. Zato je prav, da se jih spominjamo, kajti mnogi rodovi žive in delajo iz znanja, ki so jim ga učitelji dali, torej so njihovi duhovni dediči. Upamo, da bomo tako ustregli mnogim in jih s tem vrnili v lepo mladost. Prav s temi sestavki bomo pokojne spoznali globlje in večplastno, medtem ko smo jih prej poznali le bolj kot profesorje.

V drugem delu pa so zbrani zapisi o bivših profesorjih te šole, ki še žive, a že izven te ustanove: prof. Sever dela na univerzi v Ljubljani, profesorji Dobovšek, Bačer in Kolenc pa so v pokoju. Vsi štirje so po mnenju odbora prekoračili mejo običajnega dela in dali javnosti vsak svoj pečat.

V tretjem delu pa prikazujemo imena in delo sedanjih srednješolcev. Kolikim generacijam je s podpisom in pečatom o dokončani srednji šoli že izročila spričevalo in mlade rodove napotila v življenje - gimnazija v Novem mestu! Saj bo kmalu prešlo 250 let, kar je bila ustanovljena. Prof. Milan Dodič je ob 225-letnici izdal dokaj zajetno knjigo, ki govori o njenem nastanku, razvoju in življenju skozi stoletja. Po njegovi knjigi so izhajala letna poročila, nato nekaj let molka, po prenehanju letnih poročil pa so vrzel zapolnile lanskoletne Stezice. In naslednje leto načrtujemo poleg rednega dela sedanjih učencev predstaviti še naše učitelje, ki so odšli v pokoj. Tako bi se nekako zaključila priprava za izdajo knjige ob 250-letnici naše gimnazije, ki bi bila nadaljevanje dela prof. Dodiča.

Morda smo preteklo leto pomotoma prezrli kako pomembnejše ime naših bivših dijakov, kot se je to zgodilo prof. Stanetu Pevcu, za kar se opravičujemo, in prav s tem primerom poskušamo popraviti storjeno napako.

Bližamo se četrtrisočletju življenja te znamenite šole, ki ni dala samo Dolenjski, ampak vsemu slovenskemu prostoru znamenite ljudi. Dobro vemo, kaj je v preteklosti pomenil za naš narod vsak izobraženec. Ta ustanova je živelja z našim narodom četrtrisočletja. Premagovala je odpor nemčurjev, šla skozi prvo svetovno vojno (roman Mirana Jarca: Novo mesto), učila v drugi svetovni vojni ilegalno, o tem govore prof. Dodič in tudi sestavek o prof. Fabianu, po vojni doživljala razne reforme, bila je tudi pred tem, da bo morala prenehati živeti. Ostala je, in da je preživela četrtrisočletja, pomeni, da je bil in da je še sedaj, morda prav sedaj, njen obstoj zelo pomemben ne le za ožji okoliš, ampak za vso Slovenijo. In mnogi njeni učenci delujejo ali so delovali po vsem svetu. In osnovni zagon za nadaljnje delo so dobili prav na tej šoli, ki se je večji del spominjajo z veseljem in s spoštovanjem.

Ob tej priložnosti bi se radi zahvalili tudi vsem, ki so nam kakorkoli pomagali pri premagovanju težav ob izdaji te publikacije.

UREDNIŠKI ODBOR

24. septembra, komaj nekaj dni po dopolnjenem 83. letu, je v Ljubljani preminil tudi na Dolenjskem dobro znani javni delavec, vzgojitelj mladine, organizator in zgodovinar slovenskega šolstva ter pedagoški pisatelj prof. Ivan Andoljšek. Pokojni je že pred drugo vojno, med njo in po vojni služboval v Novem mestu kot profesor na meščanski šoli, gimnaziji in učiteljskišči, za katerega ustanovitev in uspeh ima še posebne zasluge, ter končno kot bibliotekar v študijski knjižnici, kjer se je posvetil znanstvenemu delu. Za svoje delo je bil prof. Andoljšek nagrajen s Trdinovo nagrado (l. 1954) in nagrado Prešernovega sklada (l. 1978) ter bil leta 1958 med prvimi pedagoškimi delavci v Sloveniji imenovan za pedagoškega svetnika. Svojevrstno znamenje časov je potemtakem, če se ga ob smrti nobena od novomeških ustanov, kjer je deloval, ni spomnila niti s skromno osmrtnico.

Prof. Andoljšek je bil rojen v kmečki družini v Hrovači pri Ribnici 18. septembra 1909. Po maturi na ljubljanskem učiteljskišči je nadaljeval študij na pedagoškem oddelku ljubljanske univerze in leta 1937 pri dr. Karlu Ozvaldu in dr. Stanku Gogali diplomiral. Tik pred zadnjo vojno je bil premeščen na meščansko šolo v Novem mestu, kjer si je v znani družini čebelarja in sadjarja izbral življenjsko družico, tudi pedagoško delavko. Zaradi sodelovanja v osvobodilnem gibanju so ga Italijani zaprli in internirali. Posledice internacije je še dolgo čutil in jih junaško prenašal. Po vojni je bil nekaj časa referent za srednje šole pri novomeškem okrožju, nato pa profesor na gimnaziji, kjer je pod vodstvom izkušenega ravnatelja Ludvika Vagaje ter njegove naslednice prof. Palmire Kasesnik mnogo prispeval k temu, da se je ta eminentna dolenjska ustanova spet dvignila na nekdanjo zavirljivo raven.

Poleg tega se je prof. Andoljšek uveljavil tudi kot predavatelj v sindikatih, pri Ljudski univerzi in drugod ter je kot soustanovitelj in dolgoletni predsednik Pedagoškega društva dal pobudo za odkritje spominske plošče jezikoslovcu Ivanu Koštialu na današnji Cesti herojev, za postavitev dostojnega nagrobnika šolniku in mladinskemu pisatelju Janku Lebanu na šmihelskem pokopališču ter za imenovanje ene od novomeških ulic po njem. To spoštovanje do preteklosti in nekdanjih zaslužnih slovenskih mož in sploh naše preteklosti je ohranil prof. Andoljšek do zadnjih let, ko si je, žal brez uspeha, prizadeval, da bi se dostojno uredila tudi rojstna hiša njegovega rojaka p. Stanislava Škrabca, jezikoslovca evropske veličine.

Prof. Andoljšek je takoj po vojni močno podprl prizadevanje za ustanovitev učiteljskišča v Novem mestu. In res je bil že l. 1945 v okviru gimnazije osnovan prvi letnik, njegov vodja pa je postal Andoljšek. Trajno učiteljskišče je Novo mesto dobilo šele 1948; v njem je postal vodilni pedagog spet on. Iz te šole je izšla cela vrsta dobrih pedagogov, ki službujejo še danes po vsej Sloveniji, nekateri med njimi pa so si z nadaljnjim šolanjem pridobili doktorski naslov in dosegli celo univertitetno kariero. V tem času je začel Andoljšek objavljati strokovne članke v Sodobni pedagogiki, Prosvetnem delavcu, Mladem svetu, Otroku in družini, Dolenjski prosveti, Dolenjskem listu in drugod. Za pomoč gimnazijski mladini je izdal publikaciji Kratek pregled slovenske književnosti (1948) ter Jasna pota naši mladini (1953). Njegovi članki in razprave zadevajo področje vzgoje, mladinske psihologije ter metodiko slovenskega jezika, kateri je posvečal še posebno pozornost.

Leta 1954 je nastopil službo bibliotekarja v študijski knjižnici. Ob urejanju in izpopolnjevanju pedagoškega knjižnega fonda te ustanove se je poglobil v študij ljudskošolskih učnih knjig za slovenski jezik. Po 20-letnem raziskovanju je nastalo glavno Andoljškovo delo v treh zajetnih knjigah, ki so izšle pod naslovom Naš začetni bralni pouk (1960, 1976, 1978). Knjiga je prejela nagrado Kidričevega sklada, dr. V. Schmidt pa je o avtorju zapisal tele besede

priznanja: "V tem delu se je izkazal kot zanesljiv in temeljit pisec; ugotovil je mnoga nova dejstva in popravil številne pomote."

Leta 1960 se je prof. Andoljšek poslovil od dragega mu Novega mesta in postal pedagoški svetovalec za izobraževanje odraslih pri republiškem Zavodu za šolstvo v Ljubljani. Tu je služboval do upokojitve 1974, napisal Osnove didaktike (1973 in 1976) ter sodeloval s članki v Sodobni pedagogiki, Enciklopediji Jugoslavije, Enciklopediji Slovenije, Slovenskem leksikografskem leksikonu, zadnja leta pa zlasti v Koledarju Mohorjeva družbe. Njegovo delo šteje kar šest samostojnih knjig in malone sto člankov in razprav, plod marljivega, vztrajnega dela, ki je v zadnjem obdobju nastajalo ob hudi bolezni in po težki operaciji. Prof. Andoljšek se je tako častno vpisal ne samo v knjigo dolenjske, ampak tudi celotne slovenske kulture.

Dragi Janez, težko pišem te besede slovesa. Bil si mi iskren, razumevajoč prijatelj dolga desetletja. Zdaj, ko si tudi ti odšel tja, "od koder potnika ni več nazaj", se še toliko bolj zavedam, kako je prav vsak človek edinstveno, neponovljivo bitje. Zato je tem bridkejše spoznanje, da tega človeka, ki ti je bil prijatelj, ne bo nikoli več, da mu nikoli več ne boš stisnil roke, mu gledal v obraz, mu zaupal svojih stisk in poslušal njegovih besed tolažbe. Dragi moj Janez, hvala Ti za vse!

Prof. KAREL BAČER

Milan Dodič

12. oktobra 1972 je na internem oddelku novomeške bolnišnice umrl prof. Milan Dodič, bibliotekar Študijske knjižnice Mirana Jarca in dolgoletni učitelj slovenščine in ruščine na novomeški gimnaziji ter zgodovinar te ugledne dolenjske šolske ustanove. V zadnjih septembrskih dneh ga je bila nenadoma napadla huda srčna bolezen in niti ne mesec kasneje, ko je že vse kazalo, da je krizo prebrodil, je njegovo izčrpano srce podleglo bolezni. Veličastni pogreb, ki so se ga poleg številnih znancev, prijateljev, učencev ter drugih meščanov udeležili predstavniki kulturnih ustanov iz raznih krajev Slovenije, je pokazal, kako priljubljen in spoštovan je bil pokojnik tudi izven širokega kroga svojih nekdanjih dijakov.

Prof. Dodič se je rodil 30. novembra 1913 v Novem mestu. V domačem kraju je dovršil osnovno šolo in gimnazijo ter maturiral l. 1934. Po maturi je na ljubljanski univerzi najprej študiral zgodovino, po enem semestru pa se je prepisal na slavistiko. Obe ti dve vedi pa sta mu ostali vse življenje enako ljubi; o tem priča med drugim njegovo poznejše še posebno zanimanje za literaturo in poljski jezik ter za antiko in hrvaško kulturno zgodovino, ki ju je poznal do potankosti. Čeprav se je kot visokošolec moral tako kot večina sošolcev otepati z revščino in se ubadati z inštrukcijami, je po petih letih 1939 diplomiral, dasiravno je vmes preživel eno študijsko leto v Krakovu kot poljski štipendist (1937-38).

Po opravljeni diplomi in devetmesečni šoli za rezervne oficirje v Zemunu je, strokovno dobro pripravljen, nastopil suplentsko službo na gimnaziji v Murski Soboti. Toda še v istem šolskem letu se je zaradi razpada stare Jugoslavije znašel brez službe in se je moral ponovno zateči k staršem v Novo mesto. Tu se je predal političnemu delu, energično zavrnil okupatorski poziv, naj bi prevzel vodstvo javne knjižnice v okviru okupatorjeve organizacije Dopolavoro, in poučeval na ilegalni partizanski gimnaziji, dokler ga niso aprila 1942 Italijani zaprli, odgnali v Ljubljano, zatem v Ancono, Bologno in Piacenzo, končno pa v konfinacijo v Ferrierre, Ottone in Rivergaro. Po italijanskem zlomu so ga Nemci odpeljali v Dresden in Brux, kjer je doživel 22 bombardiranj in prestal vse mogoče strahote.

Ko se je vojna končala, se je vrnil v domovino in bil v juliju 1945 v

službi pri komisiji za varstvo umetniških spomenikov pri predsedstvu novomeškega okrožja, nato pa dva meseca pomočnik arhivarja pri predsedstvu Snosa v Ljubljani. Že oktobra je znova stopil v srednješolsko službo, bil en teden nameščen na jeseniški gimnaziji in zatem na novomeški gimnaziji poučeval od jeseni 1945 pa vse do 1961, le da je bil vmes dve šolski leti v Tolminu (1946-1948). Jeseni 1961 se je poslovil od srednje šole kot redni profesor, spoštovan od številnih dijakov, ki jim je bil vsa leta izvrsten učitelj in blagohoten vzgojitelj, ter postal bibliotekar ŠK Mirana Jarca.

Vsa ta leta je razen na matični šoli poučeval še na učiteljišču (slovenščino in ruščino), na vajenski, ekonomski in gostinski šoli (slovenščino, francoščino in italijanščino), na oficirskih izobraževalnih tečajih in drugod, sodeloval z literarnimi ocenami pri Dolenjskem listu, napisal obširno Kroniko vajenske šole v Novem mestu (1954), priredil za Dolenjsko založbo Jurčičevega Kloštrskega žolnirja in Tihotapca (1960) ter se marljivo udeleževal v številnih družbenih organizacijah. Od ranih študentovskih let pa je načrtno zbiral knjige za svojo knjižnico, tako da je sčasoma zbral nemara eno največjih zasebnih knjižnih zbirk na Dolenjskem.

S svojo široko in temeljito izobrazbo ter izbornim spominom se je prof. Dodič kmalu uveljavil tudi kot bibliotekar. V nekaj mesecih je dodobra obvladal decimalno klasifikacijo in je po njenih načelih sestavil katalog za večji del bogatega knjižnega fonda novomeške študijske knjižnice. V tem času je za novosadski Leksikon pisaca Jugoslavije napisal 16 življenjepisov slovenskih književnikov, kar znese z dokumentacijo vred blizu 100 tipkanih strani, sodeloval pri Krajevnem leksikonu Slovenije II (1971), med počitnicami oziroma med dopusti pa mnogo potoval, saj je bil v Italiji, Franciji, Češkoslovaški, na Poljskem in v Sovjetski zvezi.

Pred tremi leti, ko se je novomeška gimnazija odločila proslaviti svojo 225-letnico s posebnim zbornikom, ki naj bi prikazal razvoj te šole od ustanovitve do naših dni, je prevzel glavni delež na svoja ramena prof. Dodič. V komaj letu dni, ki so mu bili na voljo, je moral pregledati celotni gimnazijski arhiv in na podlagi tega napisati zgodovino zavoda ter pregled nekdanjih pomembnejših novomeških profesorjev in dijakov, ki so se na ta ali oni način uveljavili v javnem življenju. Njegov prispevek znaša obenem s seznamom absolventov gimnazije malone 500 strani nemajhnega knjižnega formata. Seveda avtor spričo naglice, s katero je bil prisiljen i zbirati gradivo i pisati svoj elaborat, ker se je jubilej nezadržno bližal, ni mogel dati svojemu delu povsod take dokončne in na vse strani domišljene podobe, kakor bi jo lahko, če bi ga stalno ne preganjal čas in če bi utegnil rokopis temeljito pretehtati in opiliti, preden ga je dal v tiskarno. Dejstvo pa je, da je prav to težaško delo za spominski zbornik do kraja izčrpalo telesne moči prof. Dodiča, ne da bi se on tega sam dovolj zavedal.

Tako se je, ne da bi se še dobro oddahnil, lotil znova izpisovanja iz gimnazijskih katalogov, da bi postopoma pripravil za tisk seznam vseh novomeških dijakov, ki so obiskovali šolo tista leta, za katera nimamo tiskanih izvestij. In poleti 1972 je, namesto da bi odšel na prepotreben dopust, odpotoval rajši na seminar za tuje slaviste v Bratislavi. Tu je skoraj mesec dni poslušal dopoldan predavanja, popoldan hodil na jezikovne vaje in se še sam posebej učil slovaščine. S seminarja se je vrnil domov le navidezno močno utrujen, v resnici pa docela izčrpan. Njegovo srce vseh teh naporov le ni moglo prenesti in je dober mesec zatem prenehalo biti.

S prof. Dodičem smo izgubili izrtnega srednješolskega učitelja, temeljitega bibliotekarja, človeka velikega znanja, neizmerne marljivosti in plemenitega srca.

Prof. Karel Bačer

Viktor Fabian

V nemajhni zadregi sem bil, ko me je urednik zaprosil za prispevek o profesorju Fabianu. Le kako naj zastavim besedo o človeku, ki je bil moj profesor, razrednik, poklicni kolega in prijatelj? Prostor mi je omejen, njegovo življenje pa tako polno in bogato. Njegov portret bo popolnejši, če razen življenjepisnih podatkov omenim nekatera njegova razmišljanja in ravnanja, ki ga šele pokažejo v pravi luči.

Viktor se je rodil leta 1905 v Linzu kot drugi od petih otrok. Oče je bil v službi pri železnici in družina se je zato večkrat selila. Osnovno šolo je obiskoval v Gorici in v Dravogradu, gimnazijo pa v Mariboru in v Ljubljani. Številna družina je živela v skrajno skromnih in težkih razmerah, saj so v šiški dolgo stanovali v železniškem vagonu...

Po maturi leta 1925 se je odločil za študij naravoslovja, obenem pa se je vpisal na medicinsko fakulteto in končal dva letnika. Mlademu, zagretemu študentu za resno delo energije ni manjkalo. Odlični profesorji, kot so bili dr. Jesenko, dr. Hadži, dr. Grošelj in drugi so znali v slušateljih vzbujati zanimanje in čut za stroko in za samostojno raziskovalno delo. Nešteto ur in dni je s kolegi, pa tudi sam, preživel v gorskem svetu, v podzemnih jamah, na jadranskih otokih, pri botaniziranju, pri mikroskopu in seciranju, pri eksperimentalnem delu z živalmi in rastlinami. In še z mnogimi rečmi se je ubadal: napravil je nešteto plezalnih in kolesarskih tur, ukvarjal se je z orodno telovadbo in smučanjem, študiral tuje jezike, poskušal se je v akvarelu, posebna ljubezen mu je bilo petje v akademskem pevskem zboru, ki ga je vodil France Marolt.

Prof. dr. Jovan Hadži ga je po diplomi zaposlil za nekaj let kot asistenta na fakulteti. V tem času, delno pa že kot študent, je napisal dvoje obsežnejših znanstvenih del, za kateri je dobil visoka strokovna priznanja: Mahovi Slovenije in Lyriomorfní organi pajkovcev. Oba spisa, temelječa na obsežnih terenskih raziskavah, sta pomemben delež k poznavanju slovenske flore in favne.

Sledili sta dve leti dela na Kmetijski kontrolni in poskusni postaji v Mariboru, kjer je opravil specializacijo iz fitopatologije, to je vede o rastlinskih boleznih in škodljivcih. V tem času je objavil več strokovnih prispevkov v reviji Sadjar in vrtnar.

Sledila je prva profesorska služba na poljanski gimnaziji v Ljubljani, ki pa ni trajala dolgo. Kmalu je prišel v spor s šolsko oblastjo in bil premeščen na murskosoboško gimnazijo, po enem letu pa na našo, novomeško (1937). Tik pred vojno so ga predstavili v Kočevje, leta 1941 spet v Novo mesto. Poučeval je na gimnaziji, soorganiziral je ilegalno gimnazijo za dijake, ki so bili zaradi protiokupatorskih demonstracij izključeni s prave, in na njej tudi poučeval.

Leta 1941 so ga Italijani aretirali in vse do sredine leta 1945 je bilo njegovo življenje ena sama Golgota. Spoznal je ljubljanske zapore, Benetke in Ancono, kasneje še nemške v Krškem, celjski Stari pisker in na koncu nemško taborišče. Koliko groze, ponižanj in smrti je bilo v tistem sivem brezupu, ko je bil človek le še številka, o tem Viktor ni rad govoril, pretežki so bili spomini na vse to. To je pa večkrat povedal, da je vseskozi v njem tlelo upanje na boljši svet, ko bo vojne konec. Vedel je, da človek tudi takrat ne bo idealen, še manj družbena ureditev, a da bo v času po vojni tako pogosto razočaran v svojih vizijah in pričakovanjih, si tudi kot taboriščnik ni nikoli mislil.

Pekel je preživel. Ves izčrpan se je sredi leta 1945 vrnil v Novo mesto in še isti teden začel poučevati na gimnaziji v poletnem tečaju. Tej šoli je ostal zvest vse do upokojitve leta 1972. Ves čas je poučeval tudi na drugih šolah in tečajih. Bogato se je razdajal mladini, jo vodil na številne ekskurzije, nad trideset let je uspešno vodil prirodoslovni krožek, ki je marsikaterega gimnazijca usmeril v študij naravoslovnih ved. Vseskozi je dijake opozarjal na varstvo okolja, ki je človekova moralna dolžnost, tudi takrat, ko so s plakatov tovarniški dimniki z bogatim dimom simbolično naznanjali industrijski razvoj države. Kdo bi vedel, koliko tisoč izvodov Proteusa je razpečal med gimnazijci. Bil je član vseh društev, ki so bila tako ali drugače povezana z njegovo

stroko, kot so Biološko, Planinsko, Hortikulturno, Muzejsko in morda še kakšno. Za svoje prizadevno pedagoško in drugo delo je bil odlikovan z redom za zasluge za narod in z redom dela. Planinska zveza Slovenije mu je podelila zlato planinsko značko. Tudi po upokojitvi je še tu in tam kaj malega poučeval, sicer pa je po odhodu svoje skrbne življenjske družice Milice leta 1970 živel pri sinu in njegovi družinici. Njegovo dejavno življenje se je, po krajšem zdravljenju v bolnišnici, izteklo sedmega aprila 1982. Dva dni kasneje smo se od njega poslovili na ločenskem pokopališču, kjer je našel svoj večni mir.

Profesorja Fabiana sem poznal dolgo. Od jeseni 1945 do mature leta 1949, od petega do osmega razreda je bil moj razrednik. Bili smo prva generacija višješolcev po vojni. Od začetka smo se ga kar nekako bali. Nedelavnosti ni maral. Znal nas je ostro in naravnost ošvrkniti, ošiniti s pogledom izza svojih očal, če smo bili premalo pripravljeni ali če smo ušpičili kaj takega. Kljub temu smo v njem kmalu začutili toplo, očetovsko srce, človeka, ki je za svoj razred zastavil prenekatero dobro besedo na profesorskih konferencah in še kje. Postali smo zanj "moj razred", "moja sedma", "moja osma", on pa za nas "naš Miško", "naš razrednik".

Ne bi bil rad krivičen do drugih profesorjev, vendarle je imela naša generacija srečo, da jo je oblikovalo troje izredno razgledanih mož, odličnih strokovnjakov in vzgojiteljev. Poleg prof. Fabiana sta bila to še prof. Dodič, slavist, in prof. Dobovšek, zgodovinar in geograf, oba pa prava polihistorja. Kaj vse so nam povedali in si upali pošteno povedati med poukom v časih, ko je vedno bolj prevladovala le ena ideologija, ko naj bi vsi razmišljali uniformirano, ko je bilo dobro samo, kar je prišlo z Vzhoda, ko so bili zapori prepolni, ko so bile stene gimnazijskih hodnikov in razredov polne parol: Živel ta in ta, dol s tem in tem. To so bili časi, ko se cele vrste zgodovinskih, literarnih in naravoslovnih dejstev enostavno ni omenjalo, o njih se je uradno molčalo ali pa resnico izkrivljalo. Od njih smo izvedeli, koliko je vreden socrealizem v umetnosti, kaj je bizantinizem in še sto drugih reči. Znali so nas odlično motivirati in nadvse privlačno in nazorno razlagati.

Nekega dne nam je prof. Fabian pri prirodopisu sporočil: Dobil sem ukaz, da moram odslej vso snov razlagati na osnovi Lisenkovih teorij (med drugim so znikale obstoj kromosomov, po njem je vse produkt vplivov okolja na organizem). Povem vam, da so te teorije čist politikum in v celoti zlagane. To ni nobena znanost, kajti ta ne pozna rajskega Vzhoda in gnilega Zahoda. Jaz bom učil resnico, ne pa tisto, kar mi je naročeno. Tega se spomnim, kot da je bilo včeraj.

Hudo slabe volje je bil, ko so na zelo grob način in brez oprijemljivih dokazov z gimnazije in iz njegovega razreda izključili celo vrsto dijakov. Še danes ne vemo, kaj so med vojno lahko zagrešili 12-14 letni otroci. So plačali "grehe" svojih staršev? Razrednik nam je odkrito povedal, da so mnoge izključitve krivične, saj je dijake poznal. Takrat ni bilo mogoče niti misliti na popravo krivic. Ugotovitve zadnjih let kažejo, da je bilo takrat na sodiščih, šolah in še kje marsikaj krivičnega, nezakonitega in zmontiranega, tudi z najhujšimi posledicami. Fabian je menil, da bi bilo treba narejene krivice nekako popraviti, a tega ni doživel. Morda je kdo zdaj in tukaj o tem razmišljal? Fabian se je ob izključitvah čutil zelo prizadet; vse življenje je bil levičarsko usmerjen, a kljub temu v izključenih ni videl drugega kot učence in ljudi.

V začetku šestdesetih let - to so bili časi težkega enoumja - mu je neki ravnatelj, pri katerem je honorarno poučeval, dejal: "Veste, profesor, ni dobro biti vedno v opoziciji". Fabian je vzrožil in mu v ostrem tonu odgovoril: "To dobro vem, bolj oportuno je vsemu kimati in ploskati, je pa nujno potrebno", in tako končal pogovor. Tudi iz teh

skic se vidi njegov značaj.

Štiriindvajset nas je bilo v njegovi osmi, zdaj nas je še 21. Ko se ob naših obletnicah srečamo, vedno položimo šopek cvetja na razrednikov zadnji dom. V spomin. V znamenje hvaležnosti. Človeku, ki je v vsakogar od nas vgradil delček sebe.

Prof. Branko Vrbinc

Stane Fink

Z glasbenim življenjem Novega mesta, z glasbeno šolo, nekdanjim učiteljiščem in gimnazijo je tesno povezano ime Staneta Finka, glasbenega pedagoga, komponista in pianista. Generacija za generacijo je stopala v čarobni svet glasbe in razkrivala skrivnosti igranja na klavir ob Finkovih napotkih in zavzetosti, brez števila je proslav, na katerih se je oglašal klavir izpod mojstrskih prstov, nemalo je takih, ki še danes radi sedejo za klavir in si kaj zaigrajo, pa to tvorno glasbeno doživljanje lahko povežejo s Finkom. Zdaj se je Stane Fink dokončno umaknil v spomin tistih, ki so ga imeli radi, ga spoštovali ali samo poznali. V njegovem stanovanju se ne bo več oglasil klavir, na novomeških cestah ne bomo več srečevali njegove postave in prestrezali nasmejanih pozdravov. Leta 1982 je Stane Fink nenadoma umrl v 77. letu starosti.

Rodil se je 8. septembra 1906 v Ljubljani, vendar pa je večji del življenja preživel v dolenski metropoli. Bil je med prvimi učitelji na glasbeni šoli in od 1947 do 1950 tudi njen ravnatelj. Glasbeno šolo je organizacijsko utrdil, pridobil nove učitelje in prostore ter tako precej pripomogel, da je šola dobila značaj organizirane glasbenovzgojne ustanove. Kasneje je bil redno nameščen kot učitelj glasbe na novomeškem učiteljišču in nato na gimnaziji, ves čas pa je poučeval klavir v glasbeni šoli. Tudi po upokojitvi je poučeval mladi rod, pisal krajše klavirske skladbe in bil skoraj nepogrešljiv kot pianist. Kot slednjega so ga cenili in spoštovali tudi poznani mojstri klavirja v Sloveniji. Ob glasbi je imel še dve veliki strasti: šah in knjige. A če bi morali vse strniti v eno čustvo, potem bi lahko zapisali, da so bili prava Finkova ljubezen ljudje, pa naj se je z njimi srečeval pri šahovski tabli, v knjižnici ali pri klavirju.

Palma Kasesnik

Po enoletni hudi bolezni je v Ljubljani umrla prof. Palma Kasesnik. Pokojna profesorica je kmalu po končani vojni prevzela ravnateljsko mesto na novomeški gimnaziji in vodila to ustanovo skoraj dvajset let ter jo povzdignila med najuglednejše tovrstne šole v Sloveniji. Bila je izvrstna vzgojiteljica in organizatorica ter je s svojo široko razgledanostjo in predanostjo delu za skupnost in napredek zarezala globoko brazdo v vse javno življenje Novega mesta.

Rodila se je 23. marca 1917 v zavedni družini v Ljubljana. Doraščanje v času stisk in težav, ki jih je prinesla doba po prvi vojni, ji je zgodaj izoblikovalo čut za malega človeka. Po maturi, opravljeni na ljubljanskem liceju 1936, se je vpisala na zgodovinski oddelek ljubljanske univerze, vendar se je že po enem semestru prepisala na slavistiko in sledila zgledu svojega gimnazijskega učitelja slovenščine, pisatelja dr. Ivana Laha. Na univerzi je poslušala predavanja znamenitih profesorjev Prijatelja, Kidriča, Nahtigala in Ramovša, vendar vse to ni moglo zadovoljiti vseh njenih interesov. Vedno hujše izkoriščanje delavstva in malega kmeta v stari Jugoslaviji, vznemirljivo naraščanje fašističnih sil v Evropi - vse to jo je vedno bolj pritegovalo k proučevanju družbenih procesov in jo privedlo v krog marksistično usmerjenih mladih intelektualcev in intelektualcev, ki so se zbirali v

Domu visokošolk in v slovenskem klubu. Leta 1938, ko je ta krog organiziral delovne taborne med slovenskim podeželskim prebivalstvom, se je tudi ona udeležila enega, in sicer v občini Kapla na Koroškem. Svoja boleča spoznanja o položaju revnega kmeta, ki si jih je pridobila na taboru, je naslednje leto zajela v lepem članku pod naslovom "Z naše severne meje", ki je izšel v Sodobnosti 1939.

Kmalu po začetku okupacije je diplomirala, vendar v takratnih razmerah ni mogla računati na profesorsko mesto. Povezala se je z Osvobodilno fronto in se zaposlila kot preprosta delavka v tovarni. Sama je, zavedajoč se že bližnje smrti, zapisala: "Saj veš, da sem med vojno 2 leti delala pri Kolažu v Lepodvorski ulici. Dvojnih let si nisem preskrbela, čeprav smo pri Kolažu delali morf. injekcije za dr. Kanonija na Studencu in jih je (ta) pošiljal dalje v gozdove. Bilo je še mnogo drugega...toda mi je postalo odvrtno, da bi še kdorkoli glodal in obiral moje življenje."

V začetku 1946 je prof. Kasesnikova nastopila suplentsko mesto na novomeški gimnaziji. Tako je končno prišla do svojega pravega poklica. Mlada profesorica si je na mah pridobila simpatije dijakov, saj je bila izvrstna predavateljica in se je nadvse skrbno pripravljala na pouk. Nekaj mesecev po končani vojni pa jo je doletelo veliko priznanje, združeno s še večjo odgovornostjo: ponudili so ji, naj prevzame mesto gimnazijske ravnateljice. Čeprav je imela za seboj komaj leto poučevanja, je bila težki nalogi kos. Že v nekaj letih je gimnazija prejela od ministrstva za prosveto posebno priznanje kot ena najboljših srednjih šol na Slovenskem. To je bila gotovo predvsem njena zasluga.

Kljub napornemu delu v šoli in številnih družbenih organizacijah je medtem opravila strokovni izpit - prav nič se ni prizadevala, da bi ga bila oproščena, kakor so storili drugi na podobnem položaju - si ustvarila dom in postala mati. Toda kmalu jo je doletelo najhujše, kar se more zgoditi materi - ljubljeni otrok je v najrosnejši mladosti umrl. Udarec je poskušala preboleti v stopnjevanem delu, prebolelo pa ga njeno srce ni nikoli.

1965 se je prof. Kasesnikova z grenkimi občutki poslovila od gimnazije kot ravnateljica in kot profesorica. Ob svojem odhodu ni bila deležna javnega priznanja za opravljeno delo. Žal, njen primer v novomeškem življenju niti ni tako osamljen...

Kljub temu je v Novi Gorici, kjer je postala pedagoška svetovalka za slovenski jezik, predano nadaljevala svoje delo in postala predstojnica Zavoda za pedagoško službo. Toda hudo je zbolela in stopila v pokoj. Tudi bolezen je prenašala z izjemnim pogumom kakor vse prejšnje udarce.

Zdaj te dragocene družbena delavke ni več: žaro z njenim pepelom je sprejela vase zemlja rodnega Ljubljanskega polja. Vsi, ki smo jo poznali, smo ji za vse njeno veliko delo resnično hvaležni.

Prof. Karel Bačar

Majda Kozoglavova se je rodila 5. maja 1935 v Ljubljani materi Katarini in očetu Antonu, ki je bil finančni kontrolor, ob njenem rojstvu je bil zaposlen v Mokronogu, mati pa je bila poštarica v Mirni Peči. Otroška leta je večinoma preživela v Mirni Peči.

Osnovno šolo je začela obiskovati 1941. leta, toda Italijani so osnovno šolo spremenili v svojo utrdbo, tako da je lahko nadaljevala šele po osvoboditvi.

Leta 1948 se je vpisala na Gimnazijo v Novem mestu, maturirala 1955. Po maturi je zaradi materine bolezni prenehala za dve leti s šolanjem. Na naravoslovno fakulteto se je vpisala 1957, končala 1961, postala profesorica matematike in fizike, prišla na Gimnazijo Novo

Majda Kozoglav

mesto 1962. leta in učila do smrti 7/4 1992.

Ob svežem grobu smo ji spregovorili te poslednje besede:

Pomlad je tu. Narcise cveto, tulipani poganjajo, trobentice svetle še speče vrtove in travnike, jablane in hruške napenjajo cvetove in zelenje, ljudje so oživali sredi prebujene narave, narave, ki jo je malokdo ljubil kot mirnopeška učiteljica matematike in fizike na novomeški gimnaziji - Majda Kozoglavova.

Spomini preletavajo preteklost. Vidimo jo, kako je skoraj vsak dan prihajala v zbornico s kakimi rožami, bodisi da jih je kupila bodisi da jih je komu prinesla z domačega vrta v Mirni Peči. In če jo je kdo vprašal za ime katerekoli rastline, je naglo in brez oklevanja skorajda izstrelila njeno ime. Ljubila je vse, kar je dala narava, zato je neizmerno cenila tudi človeka, zlasti mladega, da je bila v pravem pomenu - dobričina. Naj je bil dijak še tako slab v ocenah, Majda je vedno našla to, kar zna, na čemer se lahko gradi njegovo nadaljnje znanje. Učila je z ljubeznijo, zato da je učila in naučila, in tako daleč prekoračila naš čas, ki še vedno temelji na znanju, ki ga dijaku vcepiš v glavo. V svoji stroki pa je bila tako suverena, da je preseгла okvir srednje šole, a želela je živeti in delati med mladimi in prav sredi tega življenja je izgorela. Majda ni bila le matematičarka, z njo se je enakovredno lahko pogovarjal bodisi slavist, zgodovinar, geograf ali kdorkoli, Majda je jemala iz polnega dojemanja sveta.

In to skromno, a genialno mirnopeško učiteljico je usoda prav tako, kot je od narave veliko dobila, tudi trdo preizkušala. Tudi v tem preizkušanju je bila velika. To veličino je bilo opaziti kot vse drugo le s pozornim opazovanjem. Odpovedala se je skorajda osebnemu življenju in skrbela za težko bolno mater, potem je živela le za dom in šolo, vendar ji v svetu ni nič ušlo. Potem ji je navrgla še bolezen, ki ji je Majda z nadaljnjim delom kljubovala do zadnjega. Morala je v smrt sredi dela. Že na smrtni postelji je, zavedajoč se, da je del narave in večnega Življenja, mirno zrla v svojo brezizhodno prihodnost. Tako zro le taki, ki so v sebi jasno spoznali, kdo je človek in zakaj živi. Mi, kolegi in znanci, zlasti pa mladi, smo pretreseni, ker nam je življenje spet pokazalo, in to od blizu, da ne živimo le za trenutno rabljeni denar, ki ga izžre inflacija, ne za časti in oblast, ki jih izniči spoznanje, da stojiš ob breznu večnega, ko zdravnik odkrije smrtno bolezen, kar pa Majde ni presenetilo. Tudi njene poslednje ure so vsem, ki so jo spremljali, poseben nauk, kako umira in umre duhovno bogat človek. In cena človeka je v njegovi bogati duhovnosti: ta se razvija v ljudeh zavestno ali nezavestno naprej; v drugo življenje pa odnese mirno zavest, da ni zemlje le izkoriščal s svojo ničevostjo, ampak jo je obogatil s svojo navzočnostjo. Ime je naključno in pozabljivo, ostane pa delo, ki plodi... In Majda je bogato oplodila naše bežno minevanje in veliko dodala k spoznavanju večnega in trajnega. Majda nam ni umrla. Res je ne bomo več videvali na hodnikih in v razredih, videvali pa jo bomo v sebi in zlasti mi profesorji, ko bomo reševali problem kakega zapletenejšega dijaka: Majda bi našla v njem nekaj dobrega, poiščimo to dobro.

Naj se spočije v domači zemlji, katere svobodo je dočakala, njeno trpeče telo, zemlja je sprejela le njeno žaro, njenega življenja ne more. To naj nam bo spodbuda za naše nadaljnje. Počivaj v miru, še s smrtjo si nas obogatila. Vse tvoje življenje je bilo za druge, drugim si predala še svojo smrt.

Da bi ljudje končno spoznali, kot je napisal neki pesnik:

Zdaj na križpotju
v poslednje
počasi umevam glasove:
kdaj poje za k svadbi
in kdaj za pogrebom
in kdaj kličejo mrtvi
v vstajenje

Vladimir Lamut

Vladimir Lamut se je rodil v Čatežu ob Savi 19. avgusta 1915, kjer je bil njegov oče učitelj. Osnovno šolo in gimnazijo je obiskoval v Novem mestu. Študiral je v Zagrebu 1935-36 umetnostno zgodovino, 1941 je diplomiral na likovni akademiji. Leta 1942 je bil interniran v Gonarsu. Po letu 1945 je poučeval na novomeški gimnaziji kot profesor risanja, kasneje na osnovni šoli. Z učenci je razvijal vse tehnike likovnega izražanja. Pogosto je z njimi prirejal šolske razstave.

V letu 1959-60 se je v grafiki izpopolnjeval v Bruslju.

Kot umetnik se je Vladimir Lamut posvečal tehniki suhe igle in litografiji, risbi, oglju, gvašu in akvarelu, ter v zadnjem letu življenja tudi barvni monotipiji. Upodabljal je dolensko podeželje, zlasti Krko, izrazit pa je bil tudi v velemestnih vedutah s tesnobno odtujenim vzdušjem; v figuraliki izstopajo vangogovsko občuteni avtoportreti in dinamični ženski akti. Lamut je bil v osnovi realist z močnim ekspresivnim poudarkom, nenehen iskalec osebnega izraza in predvsem grafično nadarjen krajinar. Vso njegovo umetnost obvladujeta trpkost in krčevito nemirna impulzivnost (po dr. Komelj Milčku, Enciklopedija Slovenije, Ljubljana 1992).

Vladimir Lamut je prejel Trdinovo nagrado; v Kostanjevici se po njem imenuje Lamutov likovni salon.

Umrli je 11. marca 1962 v Novem mestu, kjer je tudi pokopan.

Ne glede na upravičenost takih vzporejanj je nedvomno, da je po Petkovšku res predvsem Lamut tisti slovenski umetnik, pri katerem je vzporejanje z Van Goghom vsaj v nekaterih ozirih posebej smiselno, zlasti če pomislimo, da je v svojih avtoportretih zavedno ali nezavedno tudi sam tako gledal nase. Še posebno pa se je kot tragična osebnost priljubil tistim mladim ustvarjalcem, ki so jim v življenju že po pravilu bližje od vsaj navidez srečnih in (v skromnih slovenskih razmerah) uspešnih ljudi "prezrti in razžaljeni", in tudi zaradi njih postal v dolenskih kulturnih krogih iz obrobne celo neke vrste lokalni mit. Zato ga je bilo potrebno ob vseh različnih in med skrajnosti razpetih pogledih, ki jih je stopnjevala še izrazita heterogenost in neenakomerna dostopnost njegovega dela, brez predsodkov ali vnaprejšnjih predstav šele "odkriti" (strokovno opredeliti) in pri tem ne pretiravati v nobeni smeri, ker to za umetnika preprosto ni potrebno.

Bolj ko bo mineval čas, bolj bodo govorila njegova dela sama zase, ne glede na življenjsko usodo, lokalne ambicije in trpke spomine - in sama zase nam skušajo govoriti tudi v tej knjigi. Iz nje je razvidno, da je bil Lamut najuspešnejši kot risar in grafik in v tistih barvnih delih, ki jih ob zvenenju barvne osnove oživlja dinamična črta. V njej nam sporoča, da je bil uklenjen v realistično gledanje na motive, ki pa ga je - sicer rahlo in postopoma - vsebinsko poglobljal, da je projiciral v naravne motive svojo lastno podobo in da je bil torej vselej kar najtesneje povezan z motivi, ki jih je slikal. Taki rezultati pa so bili plod iskanja, ki ga je preverjal med samim delom. Zato lahko ob pogledu nanj za konec z vsem prepričanjem ponovimo, da je bil Lamut izrazito razgledan in išoč slikar, a neznansko prevzet od dejavne strasti, ki mu ni dopustila zbranosti in razmisleka, ampak ga je silila v neprestano delo in iskanje, tako da je bilo potrebno njegovo relevantno smer, ki ga dela tudi notranje enovitega, iz vse mnogoličnosti njegove žetve šele izbrati - res prav po njegovem načelu, da daje kvantiteta tudi kvaliteto. Bil je čudovit delavec, "iskalec dna" (kot je naslov neki njegovi improvizirani akvarelni skici z značilnimi potapljači), a pri tem ne lahkoten, srečen virtuoz, ampak garač, ki si je krčil skozi nepregledne možnosti časa prave smeri za svojo izpoved. Pri tem je bil sam, odmaknjen, brez glasnejšega odmeva in trdnejše opore, in tudi to ga dela za značilnega predstavnika njegovega okolja in njegove prehodne generacije, za dediča preteklosti in zasledovalca časa, ki se je prav danes v enem svojem poglavju iztekel in ta hip še zaman išče oporišč za nova izhodišča.

Morda bi bil današnji položaj za Lamuta lažji, saj je, kot izpričano, vselej upal, da se vendar povrnejo dnevi, ko ne bo pri delu oviran zaradi realističnih osnov, od katerih se ni mogel odtrgati, in bo lahko tudi v svoji konkretnosti mirneje in z večjo gotovostjo in priznanjem ustvarjal. Toda morda je bil njegov čas zanj vseeno boljši, ker se je skozi iskanje vendarle intenzivneje izrazil, kot bi se ob lažodnejšem, mirnejšem delu, saj so prav prodori izpovedi, subjektivizacije, v njegovem delu pomembnejši kot njegov konvencionalnejši in v marsičem popularnejši samo realistični opus; in končno nam prav zaradi iskanja ostaja Lamut posebej simpatičen tudi kot človek. Za zgodovino in prihodnost je pomemben, ker je v potu svojega iskanja ustvaril tudi vrsto del, ki se danes že jasno kažejo kot pomembne vrednote slovenske umetnosti. Posebej za kraj in deželo, kjer je živel, pa je bil važen, ker je bil s svojo nesebično predanostjo delu in ustvarjalnim zgledom v svojem času eden redkih ljudi, ki so jima vznemirjali življenje, in ker se je končno v svoji usodni tragični povezanosti z reko Krko neločljivo združil z dolensko naravo tudi v zavesti njenih prebivalcev in se tako do danes spremenil že skorajda v legendo, ki je tudi sama postala del kulturnega izročila.

Iz monografije Milčka Komelja, str. 46/47.

Da utešiš si želje,
k Lamutu pojdi v atelje -
tam boš videl babe nage,
pokrajine novomeške,
in na platnih cele sage
pa še deklince nebeške -
jedrih bokov, trdih grudi,
le oglej si in se čudi,
kaj skup spravi umetelnik,
ki mu lepota je velelnik;
kaj na platno vjame čud,
ki krase dolensko grud,
kaj premore v dobi mrki,
kdor je pel mladost v Krki
in okreplil si perut -
kakor mojster naš Lamut!

*Doslej neobjavljena pesem Severina Šalija,
posvečena slikarju Vladimirju Lamutu.
Nastala okrog leta 1950.*

Ime Toneta Marklja ni ostalo zapisano samo v spominu številnih nekdanjih gimnazijcev in učiteljiščnikov, ki jih je poučeval tisti od vseh najmanj naporen, za ocene ne tako odločilen ter zato vesel predmet - glasbo, poznajo ga tudi številni ljubitelji zborovskega petja, saj je poleg učiteljevanja veliko svoje življenjske energije in časa posvetil vodenju pevskih zborov, predvsem moškemu pevskemu zboru Dušan Jereb, ki je pod njegovim vodstvom prepeval skoraj tri desetletja in ponesel slovensko pesem po vsej domovini, onkraj Kolpe na Hrvaško in onkraj Karavank na avstrijsko Koroško. Po rodu sicer Gorenjec je bil po srcu in duši kot ukrojen za Dolenjsko, za njeno mehko, ljubezen do petja, veselost in čaščenje žlahtne kapljice, ki jo rojevajo dolenski griči.

Rodil se je v Bohinjski Beli 25. oktobra 1907 v družini tamkajšnjega cerkovnika. Osemleten je izgubil očeta, ki je padel v prvi svetovni vojni, mati, vdova brez vsakega premoženja, ni mogla preživljati devet lačnih otroških ust, zato je moral Tone zgodaj okusiti trdi kruh služenja pri tujih ljudeh. Glasbeni talent (kot dvanajstleten samouk je že orglal pri mašah), veselje do glasbe in za revnega fanta srečno naključje, da so njegov talent opazili, so ga pripeljali v ljubljansko orgelsko šolo (vodil jo je znani skladatelj Stanko Preml), ki jo je končal kot "vrlo sposoben" organist, hkrati pa se je v tem času učil tudi klavirja na Glasbeni matici. Poslej je njegovo življenje teklo v znamenju glasbe. Preživljal se je kot organist na Bledu, na Krki pri Stični, leta 1935 pa je bil izbran izmed številnih kandidatov za organista v kapiteljski cerkvi v Novem mestu, kjer je nasledil skladatelja in organista Ignacija Hladnika. V Novem mestu si je ustvaril družino in se povsem vživel v novo okolje, ki mu je postalo drugi dom.

Med vojno je zaradi sodelovanja in simpatiziranja z OF izgubil službo honorarnega učitelja glasbe na meščanski šoli, moral za 11 mesecev v internacijo na Rab, bil večkrat zaprt in nazadnje izgubil tudi službo organista. Takoj, že prve dni po osvoboditvi je začel delovati kot zborovodja, orgle pa je zamenjal s profesorskim katedrom najprej (1945) na novomeški gimnaziji, potem (1950) na učiteljišču in ponovno na pedagoški gimnaziji, kjer je kot strokovni učitelj glasbe na delovnem mestu profesorja glasbe poučeval vse do upokojitve leta 1968. Honorarno je poučeval tudi na novomeški glasbeni šoli. Umril je

Tone Markelj

po daljšem bolehanju 14. marca 1978, pokopan pa je na ločenskem pokopališču v Novem mestu.

Glasbi se ni posvečal le poklicno, kjer je služboval, je ustanavljal in vodil pevske zборе, kot organist je v kapiteljski cerkvi prirejal koncerte, vodil orkestralne slovesne maše, sodeloval v orkestrih, napisal je tudi nekaj pevskih skladbic in uglasbil pravljичno igro P. Ciglerja Sneguljčica. Za svoje delovanje je prejel številna priznanja, največ pa sta mu pomenila Trdinova nagrada, ki jo je prejel 1966. leta, in zlata Gallusova značka.

novinar Milan Markelj

Tea Marn

Tea Marn se je rodila 6. 8. 1940 kot Teodora Budna v Krškem. Osnovno šolo ter gimnazijo je obiskovala v Novem mestu, kjer je končala tudi Nižjo glasbeno šolo. Odločila se je, da se bo posvetila študiju glasbe, zato je po končani glasbeni šoli nadaljevala študij na Srednji glasbeni šoli v Ljubljani, obenem pa maturirala na VII. državni gimnaziji v Ljubljani.

Po maturi 1958 se je vpisala na zgodovinski oddelek Akademije za glasbo v Ljubljani ter še nadalje študirala na Srednji glasbeni šoli. Leta 1960 je diplomirala na teoretično-pedagoškem oddelku Srednje glasbene šole z odličnim uspehom in se s tem usposobila za poučevanje petja na osemletkah in nižjih glasbenih šolah. Takoj po maturi se je že honorarno zaposlila na glasbeni šoli "Franca Šturma" Šiška-Bežigrad, kjer je še dolgo poučevala predšolske otroke-cicibane.

Nato je diplomirala na VI. zgodovinskem oddelku na Akademiji za glasbo.

Ker se je zanimala tudi za poučevanje defektnih otrok, je honorarno poučevala na Vzgojnem zavodu Janeza Levca v Ljubljani.

Od 1. 11. 1965 do 31. 8. 1967 se je zaposlila v Zavodu za glasbeno in baletno izobraževanje v Ljubljani. Nato se je eno leto izpopolnjevala v Salzburgu za Orfov instrumentarij.

S 1.9. 1968 se je zaposlila na Gimnaziji v Novem mestu in tu ostala do smrti, ko se je z vso družino ponesrečila v Bihaču, ko je obiskala sina vojaka (9. 11. 1988).

Ob grobu smo ji spregovorili tele besede v slovo:

Narava se nagiba v pozno jesen. Razdala je ljudem, živalim in rastlinam, kar je imela. Zdaj vse nemi in se pripravlja na mir. Melodije jesenskih vetrov, šelestenje odpadanja listov in melodija upanja, da bo nekoč spet vse zaživelo. Poje jo ljubezen do življenja. Ljubezen, brez katere bi vse zamrlo za vedno.

In prav ta ljubezen je bila življenjska sila tvoje moči, Tea. Rojstvo ti je vsadilo v srce hrepenenje po Lepoti. V otroških letih si že spoznala, da je glasba sonce življenja, da prav zvoki melodij odpirajo pot do korenin vsega; da glasba odpira vrata v večno. Ta melodija te je vodila do višin in globin smisla našega popotovanja skozi čas. Kot dozorela si odprla zakladnico pojoče notranjosti in jo razdajala tisočim mladim, ki so iskali svoj smisel v Lepoti. Leta in leta, Tea, in tisoči živijo in tisoči verujejo v Življenje. In če pogledamo na tvojo življenjsko pot tako, moramo mi, ki smo trenutno minljivi, slepi pred grozoto smrti, videti in čutiti, da je življenje večno in da je smrt dokončna potrditev vrednosti naše notranjosti.

Nas je groza. V takih trenutkih spoznavamo, da smo igrača v rokah nerazumljive usode, ki jemlje in daje, rodi in mori, vendar tudi odpira, kar je bilo začasno zaklenjeno v naši notranjosti, in nam izroča kot zapuščino najdražje, kar je porodilo človeško bitje. Taki trenutki nas spet pouče, da smo le ljudje. Tu, pred grobom, so odveč vsi naslovi,

vsa zaslužena ali nezaslužena slava, vsa jeklena moč. Tu človek, ki zapušča ta svet, lahko le še da, kar je imel. In ti nam zapuščaš bogastvo lepote. Za tabo žalujemo tvoji sopotniki v življenju, v službi, tvoji učenci, sedanji in nekdanji. Odšla si od nas v nenadni grozi, ki jo človek sploh more doživeti: skupaj z vso družino. Smrt je kruto umorila oba otroka, smrt je uničila tvojega moža. Smrt duši tvoje najdražje, smrt nam gleda vsem v oči. Skupaj boste počivali ob ognjišču miru. Mi pa, dokler nam bo živeti, dokler bomo romali, bomo prisluškovali tvoji radoživosti v pesmi, ki jo prepeva življenje. Saj smo prepričani, da smrt lahko vse uniči, le Življenja ne more, ki ga napaja sila Ljubezni. In ti si Lepoti in Ljubezni razdala vse svoje prekratko življenje.

Hvala ti, Tea! Počivajte v miru vsi - Marnovi.

Prof. Janez Kolenc

Na kraju njene poti smo, na koncu steze, na kateri ni več ne besed in ne pogleda, je molk v temi pokoja in je trajno slovo od radosti in življenja, ki se je začelo pred 77-letji. V gradivu za dolenski leksikon piše:

EMA MUSER - šolnica in zgodovinarica. Rojena 8. septembra v Novem mestu. Maturirala na novomeški gimnaziji (1931) ter diplomirala na ljubljanski univerzi iz zemljepisa in zgodovine. Kot profesorica službovala na črnomaljski meščanski šoli, bila 1942-43 v italijanski internaciji ter nato v partizanih. S 14. divizijo se je udeležila pohoda na Štajersko, bila zajeta in do osvoboditve v nemških taboriščih. Po vojni opravljala družbenopolitične funkcije ter med drugim od 1951 do 1958 vodila novomeško učiteljsišče. Leta 1969 prejela Trdinovo nagrado. Avtorica knjige Spomeniki govore.

Tako Dolenjski list v svojem leksikonu, prof. Škufca pa v svojem nekrologu, ko se je v Dolenjskem listu poslavljaj od te zaslužne Novomeščanke, naprej:

Pri dvaindvajsetih letih in pol je pokojna Ema Muser že dosegla profesorski naziv na ljubljanski filozofski fakulteti, in preden je 1951 leta postala ravnateljica novomeškega učiteljsišča, je preizkusila Kalvarijo in Golgoto pohoda Štirinajste na Štajersko, zapore in koncentracijsko taborišče Ravensbrück ter pred vojno, med vojno in po njej kar deset dekretnih delovnih nastavitvev v šolah in šolskih upravnih organih od Celja, Črnomlja, Novega mesta, Kočevja in Ljubljane do Postojne in Beograda.

Odlike te strokovne, pedagoške in družbene delavke so bile delavnost, požrtvovalnost, kritičnost z iskanjem objektivne resnice, skrbnost, natančnost in doslednost, zvestoba stroki in času z naklonjenimi in nenaklonjenimi upi in hrepenenji. Ogromno človeških, strokovnih in pedagoških spoznanj je prenesla v duše in srca bodočih učiteljev. Ko so ji na začetku 60-ih let zaupali vodenje Medobčinskega zavoda za prosvetno-pedagoško službo v Novem mestu, je videvala in potrjevala svojo vlogo s ciljem, da se šola potrjuje kot institucija brez kakršnekoli stihije, kajti šolski organizem ima svoje zakonitosti udejanjanja, ki so nujno podprte s širokim spektrom znanj iz pedagoških disciplin in strokovnih področij.

Mlade ljudi je učila ljubezni do domovine in svojega naroda, vse to iz prepričanja in osebnih odzivanj ter potrjevanj v času, ko je divjala vojna, in v času, ko se je bilo treba boriti za potrjevanje miru in svobode. Za vidne uspehe pri razvoju šolstva in za prispevke na področju zgodovinopisja ji je bila leta 1969 podeljena Trdinova nagrada. Kljub širokemu javnemu delovanju se je hoteno odločila za življenje samotnega popotništva, ki mu je ostala zvesta tudi v zadnjih letih življenja. Povest o njenem življenju in delu se je iztekla in od tod

Ema Muser

dalje bo živel spomin na vse, kar je dobrega storila v svojem življenjskem poslanstvu.

Geslo pokojne profesorice, ravnateljice, borke in jetnice, znanstvenice, predvsem pa dragocenega skromnega človeka je bilo: "Dokler delaš, živiš." Tako je zapisala njeno izjavo Jožica Teppey, ko je pokramljala s takratno upokojenko, povabljen 5. 2. v Senovo ob 30-letnici pohoda Štirinajste divizije na Štajersko. Tam je povedala tudi nekaj zelo bridkih iz vojnih časov: "Med pohodom je bilo najtežje to, ker nismo imeli kje pustiti ranjencev. Morali smo jih nositi s seboj. Proti koncu pohoda, ko smo bili vsi onemogli in izmučeni, smo nekatere ranjence zavlekli v vasi in jih pustili pri kmetih."

O življenju v pokoju pa je izrekla: "Čeravno sem že precej dolgo upokojena, to zame ne pomeni mirovanja. Trenutno zbiram gradivo za zgodovino NOB nekdanjega novomeškega okrožja. Tri leta se že posvečam zgodovinskemu pisanju. Pred letom sem napisala tekst za knjigo Spomeniki naj govore, ki jo je izdal občinski odbor ZZB NOV Novo mesto. Dokler delaš, živiš."

Kulturo je pojmovala kot nepogrešljiv del vsakdanjega življenja našega delovnega človeka. Proti koncu je duševno trpela, ko je videla zasnove bodočih razprtij.

Zdaj Ema Muser spi na novomeškem pokopališču. Umirila se je, kot se bo umirilo vsako človeško bitje. Ko obstojiš ob njenem grobu ali ob grobu plodnega človeka, ko se zastrmiš v globino pehanja in končnega miru, če imaš v sebi še kaj človeškega, se moraš zamisliti: čemu toliko trpljenja, čemu biti do konca zvest samemu sebi, čemu garati, če je končni cilj le razpad? Ne bi bilo boljše uklanjati se vsemu in užiti udobje za tistih nekaj dni, ki jih preživimo? Človek nosi v sebi Človeka, in kdor čuti tega, ne more živeti izven sebe, ne more se predati. Mora živeti! Mora! In to je bilo življenjsko vodilo pokojnice, ki nam naroča iz mrkega groba veselo naznanilo: Živite, zato sem delala, zanj, za življenje sem se bojevala in zanj umrla. Dozorel umreti ni težko."

Da, tudi iz grobov govori življenje. Žal, na to resnico pozabljamo. In naša sedanost je tako prazna, brezplodna: le golo preživetje. Žal.

Prof. Jože Škufca

Valentin Robida prof.

Neizprosna usoda je mnogo prezgodaj iztrgala iz naših vrst vzornega in neumornega pedagoga, zgodovinarja in geografa Valentina Robido.

Iz njegovega življenjepisa povzemam na kratko tole: rodil se je leta 1916 v Šentvidu. Oče je bil srednji kmet. Po končani šest razredni osnovno šoli (1928) je v letu 1936 dokončal klasično gimnazijo v Ljubljani in se vpisal na filozofsko fakulteto univerze v Ljubljani.

Leta 1941 je absolviral in opravil delni diplomski izpit. Vojna, ki se je tedaj pričela, mu je onemogočila nadaljnje opravljanje izpitov in je šele leta 1946 lahko opravil manjkajoči del diplomskega izpita (občo zgodovino). Vojna ga je zatekla na domu v Šentvidu. Okupator ga je zaprl v šentviško gimnazijo. V letu 1942, ko je prišel iz zapora, je bil doma in kmetoval.

Po osvoboditvi je bil eno leto profesor v nižji gimnaziji v Zagorju. Leta 1947 pa je služboval kot profesor na gimnaziji v Novem mestu. V letu 1948, ko ni bilo v drugih republikah dovolj prosvetnih delavcev, se je nesebično odzval pozivu ministrstva za prosveto in odšel poučevati na učiteljskišče v Tuzlo. Zaradi nujne potrebe je ostal v Bosni do leta 1951. Od tam ga je pot zanesla na Učiteljskišče v Ljubljani, od koder se je po enoletnem poučevanju vrnil na gimnazijo v Novem

mestu. Tu je deloval dvanajst plodnih let. V Ljubljano, kjer si je v tem času pričel graditi dom, je prispel v letu 1964. Prevezel je delovno mesto predavatelja zgodovine in gospodarskega zemljepisa na ekonomski srednji šoli. To delovno mesto je bilo zadnje, tu mu je tudi zazvonil zvonec k zadnji učni uri. Takorekoč iz razreda je omahnil v smrt.

Do zadnjega diha je delal neumorno in izgoreval v delu. Čeprav hudo bolan je z delom skušal premagati zahrbtno bolezen, vendar v tej bitki ni zmagal. Sovražnik je bil močnejši.

Še nekaj dni pred smrtjo je sestavil deset strani informacij in podatkov za ekskurzijo četrtošolcev.

Profesor Valentin Robida je bil neumoren delavec tako v šoli kot izven nje. Kot izreden predavatelj z bogatim strokovnim znanjem je znal pritegniti učence z živo besedo k učenju. Učencem je dajal mnogo. Biti pravičen, dosleden in objektiven - je bilo njegovo vodilo pri delu in življenju. Nepozabni so njegovi opisi in razlage na strokovnih ekskurzijah

Izven šole je deloval v strokovnih društvih in sodeloval pri Zavodu za šolstvo pri sestavi učnih načrtov in podobnem delu. Preveč in predolgo bi bilo naštevati njegovo strokovno delovanje. Vsako delo, ki se ga je lotil, ki ga je sprejel, je opravljal in opravil natančno in z veseljem. Delo mu ni bilo v breme, delo mu je bilo potreba, vsebina njegovega življenja.

Kljub številnim nalogam je ostal osebno skromen, potrpežljiv, prijazen in veder. Prenekatero oviro mu niso zlomile volje za to, da bi dal šoli bogatejšo vsebino. Preskromne so besede, da bi popisale vso njegovo neumorno skrb dati učencem čimveč, pomagati jim ter jim odpirati vrata k znanju.

Profesor Valentin Robida je ostal zvest svojemu poklicu tudi v največjih težavah, pripravljen vedno posredovati svoje znanje in lepe zglede mladim in odraslim.

Tak je bil lik pokojnega profesorja Valentina Robide. Bil je in ostal do zadnjega diha dober človek. Vse njegovo življenjsko delo je razodevalo vero v največjo vrednoto - človečnost. Kot tak naj nam ostane za vedno v spominu.

Izvestja za šolsko leto 1972/73
Ekonomске srednje šole v Ljubljani

Njegov bivši učenec pa o pokojnem profesorju, ki mu je bil razrednik, razmišlja takole:

Razmišljati o nekem človeku po več kot 35 letih ni enostavno, pa tudi ne čisto verodostojno. Star pregovor pravi, da se ljudje iz preteklosti spominjamo predvsem dobrih stvari, slabe pa s časom zatonejo v pozabo. Pokojni profesor se mi je zapisal v spomin po nekaterih izjemnih dejanjih, ki so med nami, sošolci iz našega razreda, živi še danes.

Še vedno se jasno spominjam mojega prvega srečanja z njim. Bilo je na sprejemnem izpitu za 5. gimnazijo. Pisali smo v telovadnici, vsak v svoji klopi, daleč drug od drugega, brez možnosti pomoči. Dijaki s periferije smo bili še bolj izgubljeni, saj nismo poznali nikogar iz mesta. Iz moje osnovne šole v Metliki sva prišla samo dva. Nadzorni profesor Robida je bil za nas strah in trepet. Spominjam se njegovih natančno počesanih las, s celotno pojavo je posebej strogost.

V štirih letih šolanja na gimnaziji se je zvrstilo več dogodkov, ki so z njegovo pomočjo ali zaradi njega dobili poseben pomen, oziroma so name napravili poseben vtis, ki ga v sebi nosim še danes. Če se le spomnim problemov v zvezi s Titovo sliko, ki bi lahko prerasli v politični proces v malem - profesor jih je prekinil in zadeve so se

uredile brez neprijetnih posledic. Drugi tak odziven dogodek je bil razredni izlet na Rašico. Profesorja smo čakali na železniški postaji, njega pa od nikoder. Nekaj minut je čakal celo vlak. Končno smo se odpeljali sami in izpeljali izlet po načrtu. Ko smo se vrnili domov, je bilo precej razburjenja med starši in profesorji, če se ne motim smo pisali tudi šolsko nalogo o tem izletu. Vodstvo šole je na vsak način hotelo odkriti organizatorja izleta, vendar to ni bilo mogoče, saj ga kot posameznika tudi ni bilo in na koncu so se zadeve umirile

Ne spominjam se, da bi v štirih letih profesor kdaj sedel za kateder, vedno je bil na nogah. Rob njegovih hlač je bil tako brezhiben, da dvomim, če se je usedel tudi v zbornici. Program spraševanja pri zgodovini in zemljepisu, ki ju je poučeval, je imel izdelan že na začetku leta. V njem so bila natančna vprašanja za vsakega dijaka posebej. Pri svojih urah zgodovine in zemljepisa je profesor naši generaciji vcepljal predvsem znanje o kulturi, tako Evrope kot ostalih dežel. Velikokrat smo bili slabe volje zaradi natančnosti, ki jo je zahteval od nas pri poznavanju mest in dežel. Pri spraševanju o Rimu, Parizu ali kakem drugem velikem mestu nas je "postavil" v neko ulico in zahteval, da naštejemo vse, kar vidimo, in povemo, do kje bi prišli, če bi se obrnili na vzhod. Vedeli smo za vse arhitekturne posebnosti, kulturnozgodovinske spomenike, njihove avtorje in čas nastanka. Spoznavali smo številne življenjske tragedije grških vojskovodij in vojakov, vse mogoče zaplete v življenju antičnih bogov in vladarjev, osnovne značilnosti indijskih verstev in Nehrujeve probleme v reševanju konfliktov.

Resnične vrednosti takega znanja smo se seveda zavedli šele kasneje. Po maturi, kjer smo do minute natančno znali na pamet rusko revolucijo, smo menili, da bo tako znanje pač uporabno za reševanje križank. Danes po toliko letih pa kot številni moji sošolci ugotavljam, da nam je hotel približati in nas vzgojiti v humanističnem duhu.

Če bi hotel ponazoriti širino osebnosti prof. Robida, naj omenim še njegov "spust na zemljo" na maturantskem izletu na Rabu. Dan pred odhodom smo večerjali v gostilni na obali. Vzdušje je bilo, predvsem zaradi njega, podobno prizorom iz filma "Princ Študent". Ko smo odhajali proti hotelu, je bil profesor kot mi dobre volje in še danes ne vem, ali je mislil resno ali se je pretvarjal, ko je imel govor pred pomolom in privezom za čolne in prepričeval kole v morju, naj vendar pridejo iz vode. Takrat smo bili prepričani, da misli, da stojimo v vodi mi. Danes bi se upal trditi, da je bilo to zaigrano.

Profesor Robida spada v generacijo profesorjev, ki so pričakovali družbene in politične spremembe dosti prej, kot so dejansko nastopile. Spadal je tudi med tiste ljudi, ki nikoli ne izkoristijo svojega položaja za svoje koristi. To ga je stalo tudi prezgodnje smrti, ker je bil prekasen za pravo terapijo. Profesor Robida spada med tiste ljudi, ki smo jim z največjim spoštovanjem dvignili klobuk za dober dan. Če je dvignjenih klobukov veliko, pa je starost po uspešnem življenju zadovoljna in lepa.

Da bo jasneje, kako smo ga spoštovali in ljubili, naj povem, da smo bili po pogrebu zbrani okoli njegovega groba praktično vsi iz njegovega razreda in s kratkim spominjanjem in nagovorom izrazili naše spoštovanje in ljubezen.

Tone Starc, dr. med.

Nuša Smerdu, profesorica telesne vzgoje na novomeškem učiteljišču in znana javna delavka, ki je vse svoje plodno življenje posvetila vzgoji mladine in njenemu zdravju. Množica Novomeščanov je počastila njeno zadnjo pot in ji izkazala spoštovanje in ljubezen, kakršne je bila vredna za svoje plemenito življenjsko delo, ki ga je kruta, dolgotrajna bolezen veliko prezgodaj zaključila.

S tovarišico Nušo smo izgubili dragoceno osebnost, kateri poklic nikdar in nikjer ni pomenil samo uradni naziv, temveč je bil zanjo vseskozi življenjski klic po ohranitvi zdravja, telesne svežine in lepote mladih, doraščajočih ljudi, kakor je dejal edan izmed govornikov ob odprtem grobu. Z lastnim zgledom, s pisano besedo in govorjeno besedo si je nenehno prizadevala uresničevati znano tisočletno geslo: "Zdrav duh v zdravem telesu." Posebno pomembna so bila ta njena prizadevanja pri vzgoji mladega učiteljskega kadra. In zares: leto za letom so odhajali iz novomeškega učiteljišča mladi učitelji in učiteljice, prežeti s plemenitimi nameni nuditi mlademu rodu okoli sebe vse najboljše, predvsem pa tudi zdravo, razgibano, živahno in igrivo mladost.

S tovarišico Nušo smo izgubili dragocenega aktivista množične telesne vzgoje. Nagnjenost za tako delo in življenje je prinesla že iz znane napredne Papeževe družine v Novem mestu. Vojna, katere se je udeležila kot zavedna Slovenka, ji je preprečila uresničitev mladostnih želja, zato pa je po osvoboditvi poleg rednega dela z izrednim študijem postala profesorica telesne vzgoje. Bila je ena izmed prvih rednih profesorjev novega učiteljišča na Dolenjskem in je na njem plodno vzgajala mlade rodove, dokler ji bolezen ni preprečila koristnega dela. Pa še med boleznijo je nenehno spremljala vse javno in predvsem prosvetno-športno življenje domačega mesta in pokrajine ter pri tem kljub bolečinam vneto sodelovala tako pri zadnjem velikem srečanju dolenjske mladine v Novem mestu kot na zletu bratstva in enotnosti v Karlovcu. Iskreno se je veselila uspehov nastopajočih in zato smo še posebno žalostni, ko se spominjamo njenih učinkovitih, lepih vaj, ki smo jih gledali v množični izvedbi v Karlovcu in malo pred tem v Novem mestu. Delo tečajnikov v plavalni šoli je spremljala iz bolniške postelje in pomagala z bogatimi izkušnjami.

Kljub težki bolezni pa je ob vsem tem nenehno mislila na družino in skrbela za otroka. S čudovitim samopremagovanjem je kljubovala bolezni in se poslovila od nas kot zgledna vzgojiteljica, ljubeča, skrbna mati in dobra žena, spoštovana in cenjena od vseh, ki so jo poznali in z njo delali.

Nuša Smerdu

Rojstni kraj prof. Toneta Trdana je Prigorica pri Ribnici. Izšel je iz kmečke družine, starši so imeli le malo zemlje, pa so ga kljub vsemu po osnovni šoli v Dolenji vasi poslali v meščansko šolo v Ribnici. Nato se je šolal na učiteljišču v Ljubljani, končal le-tega 1931. leta. V prvi Jugoslaviji je bilo za službo zelo težko. Absolventi so morali čakati tudi po več let ali pa po čakanju delati brezplačno, da so bili nameščeni. Tudi Toneta Trdana je doletela podobna usoda: čakal je do l. 1934, toda v času čakanja je odslužil vojaški rok. Nato je bil iz nameščen v osnovno šolo Petešovci v Prekmurju, tu je bil do maja 1934, od tu pa je odšel v državno službo na osnovno šolo v Veliki Dolini v okraju Brežice. Tu je poučeval do 1937. leta, nato je postal slušatelj Višje pedagoške šole v Zagrebu za dve leti in diplomiral 1939. leta. Diplomiral je iz matematike in fizike. Po diplomi je prišel na meščansko šolo kot predmetni učitelj v Novem mestu.

Že v tem času je Tone Trdan pisal v Učiteljski glas, že takrat je zasledoval vse, kar bi pospeševalo razvoj modernega šolstva. V

prof. Tone Trdan

Novem mestu se je pridružil OF, Italijani so ga aretirali in odpeljali v internacijo v Gonars.

Že pred razpadom Jugoslavije se je vpisal na filozofsko fakulteto v Ljubljani, študiral je pedagoško skupino in biologijo, toda končal je lahko šele 1948. leta.

Po osvoboditvi je bil nameščen na gimnaziji v Novem mestu, toda po ustanovitvi učiteljišča je bil premeščen na novo ustanovljeno šolo. Poučeval je svoje strokovne predmete: pedagogiko, občo in mladinsko psihologijo, pedagoško psihologijo, logiko, didaktiko in metodiko. Dijakom je bil odličen mentor in tako je ne le Dolenjski, ampak širni Sloveniji v tem času, ko je domovina zelo pogrešala pedagoški kader, vzgojil generacije mladih, naprednih učiteljev.

Prof. Trdan je ustanovil tudi Društvo prijateljev mladine v Novem mestu in bil predsednik tega društva sedem let /1954-1960/. Vodil je odbor za družinsko vzgojo.

Bil je tudi član okrajne Zveze društev prijateljev mladine in 1955 odlikovan z zlato značko Zveze DZPM.

V Novem mestu je ustanovil Vzgojno posvetovalnico, jo vodil od 1954 do 1961 in ponovno 1963.

V Dolenjskem listu je odgovarjal na vprašanja staršev v posebni rubriki. Veliko naslovov bi lahko našteali, pod katerimi je staršem svetoval in pomagal v vzgoji. Dvakrat je tudi vodil šolo za starše in jim predaval o duševnem razvoju otrok. Leta 1955 je sestavil za OLO Novo mesto anketo o umsko prizadetih otrocih, analiziral podatke z vsega okraja in prav po tej analizi je bila ustanovljena v okraju Pomožna šola.

Po raznih krajih je tudi predaval v šoli za življenje.

Bil je didaktični vodja na osnovni šoli, predaval in vodil razne razprave z učiteljskimi kadri. Lahko bi še naštevali, kaj vse je storil za napredek našega šolstva, posebno, v Novem mestu, na Dolenjskem in po vsej Sloveniji. Zato ni čudno, da so ga hoteli v vsa društva, ki jim je bila mar vzgoja naše mladine. Lahko bi napisali cele strani naslovov teh društev, v katerih je plodno sodeloval.

Prof. Trdan je bil vzgojitelj tudi z odra. Tako je mnogo delal kot režiser za starejše in za mlade. Vse svoje znanje je vlil prav v režijo, kajti zavedal se je, kakšno vzgojno moč ima oder. Kot režiser je posebno pazil na pravilni jezik in izgovorjavo, kajti zavedal se je, da prav z govorom lahko učitelj privablja ali odbija najmlajše. Drugače pa je kot režiser gostoval z dramami po vsej republiki in tudi v Ljubljani. Vpliv njegove gledališke vzgoje je bil močan po vsej Dolenjski. Pisal je tudi kritike o gostovanjih poklicnih gledališč in o nastopih domačih odrov. Zato ga imenuje Viktor Smolej v Slovenskem dramskem leksikonu kot dramskega publicista. Samo naslovov njegovih kritik bi bilo za več strani.

Iz vsega bežno povedanega se da razbrati, da je bil prof. Trdan neumorno pridna narava, ki je bogastvu znanja in ljubezni do ljudi razdal svojo duševnost do izčrpanosti.

Kot strokovni pisatelj je dobil leta 1982 svoje obeležje v Parku Kulturnikov med zaslužnimi ljudmi Ribniške doline.

V Novem mestu je poučeval na osnovni šoli, bivši meščanski šoli, nato na gimnaziji in do svojega konca na učiteljišču.

Zahrtna bolezen ga je zlomila 18. julija 1963. Pokopan je v Šmihelu. To je le bežna podoba pokojnega profesorja, ki je vzgojil neštete rodove naših učiteljev, ki še zdaj širijo njegovo besedo v srca mladih naslednikov v življenju. Učiteljski stan ima prednost: si sejalec, ki seje v ponavadi lačno njivo dobrih semen. V tako primitivni družbi, v kateri vidijo le trenutnost pridobivanja, učiteljski stan ni cenjen, kot bi moral biti, in taka družba je bolna in ne more ozdraviti, če ne spoštuje osnov: družine in šole, ki oblikujeta mlado življenje. Prof. Trdan se je zavedel prav tega že v začetku svoje pedagoške poti in prav na tej njivi posejal toliko klenega zrna, da bo zdravo življenje končno moralo prerasti plevel, katerega posledice čutimo kot moro časa. Manjka nam mnogo takih ljudi, kot je bil pokojnik, in življenje bi

bilo lepše in bogatejše. Tega smo se zavedali, ko smo ga spremljali zlomljenega v zadnji dom. Zato smo se poslovili s težko bolečino, kajti vrzel, ki nastane po plodnem življenju, je skorajda prehuda za vso okolico, ki jo je tak človek bogatil.

Trideset let je prešlo od tistega dne, ko ga je zagrnila zemlja. Delal je do zadnjega. Čas mature je bil. Dobro se spominjam, da sem ga šel iskat po naročilu profesorskega zbora, ki nikakor ni mogel verjeti, da tako vestnega ni na maturo. Prišel sem na dom, toda nisem mu mogel dopovedati, po kaj sem prišel. Takrat se mi je do konca razodela majhnost in nemoč človeka kot fizičnega bitja, ki ga do kraja še tako močnega zlomi, in tako nepričakovano, /rak v možganih/, kot je prof. Trdana. Vedel pa sem za njegovo ogromno delo in za njegov vpliv na mladi rod. In ko sem stopal za krsto, nisem imel občutka, da hodim za krsto življenjskega poraza, ampak za krsto zmage ljubezni do mladega rodu in do človeka nasploh in takrat sem do globine spoznal, kaj velja plodno delo. In tehtnica: denar, veljava ali v drugi skodeli ljubezen do vsega človeškega se je takrat nagnila v korist Življenja, ki mu je pokojnik daroval vse, kar je imel. In imel je bogastvo, ki še in še napaja in bo še oživiljal naš rod. Saj ime ni pomembno, ko premineš, pomembno je to, kaj si zapustil življenju. In če merimo življenje s to mero, potem ime Toneta Trdana ne bo umrlo ne danes in ne bo čez desetletja.

Tega pa se dandanes ne zavedamo dovolj in zato nas tako tlači mōra, ki nas pritiska k tlom. In s takimi spomini kliče mrtve, naj zažive. Naj v nas spet prebude ljubezen do bivanja, da homo spet znali ceniti rojstvo, življenje in smrt po plodnem preživetju.

In dokazov, kaj porodi izmaličenost, ni treba iskati. Med nami je in zgroženi ne moremo verjeti, da je človek hujši kot najbolj krvoločna zver.

Po zapisih pokojnikove žene
prof. Mire Trdan - Janez Kolenc

Po rojstvu je Ribničan iz vasi Prigorice, vendar je velik del življenja preživel v Novem mestu, kjer je končal leta 1909 osnovno šolo, gimnazijo z maturo pa leta 1917. Zaradi vojne se je šele januarja 1919 vpisal na Visoko tehniško šolo v Pragi in na oddelku za zemljedelsko inženirstvo aprila 1923 diplomiral. Hkrati je na prirodoslovni fakulteti Karlove univerze v Pragi poslušal naravoslovne predmete biologijo, kemijo in fiziko. Po diplomi je opravil nekajmesečno prakso na Semenogojški postaji Belje, od 1. septembra 1923 do oktobra 1930 je poučeval prirodoslovne predmete na novomeški gimnaziji, obenem pa je predaval na kmetijski šoli na Grmu (1928-1930) tudi s polnim tedenskim številom ur. Oktobra 1930 je bil imenovan za ravnatelja gimnazije v Murski Soboti. Med okupacijo je bil konfiniran in brez službe v Murski Soboti. Prve mesece po osvoboditvi je bil član komisije za ljudsko premoženje, hkrati pa je upravljal veleposestvo Beltinci, nato je bil imenovan za profesorja in direktorja gimnazije v Brežicah (1945-1951), zatem pa za profesorja na učiteljski in gimnaziji v Novem mestu. Upokojen je bil leta 1965.

Ivo Zobec je diplomirani agronom, srednješolski profesor z izpitom leta 1926 ter javni delavec, ljudski prosvetitelj in neutrujen predavatelj. V Murski Soboti je po vaseh predaval o kmetijski izobrazbi in ljudski prosveti. V Brežicah je prirejal krajevne tečaje, bil je predsednik krajevnega ljudskega odbora in odbora OF ter občinski odbornik. V Novem mestu je bil predsednik okrajnega odbora Rdečega križa in predsednik komisije za zdravstveno vzgojo, predsednik občinskega odbora za boj proti alkoholizmu, predsednik

Inž. Ivo Zobec

komisije za asanacijo vasi, za izgradnjo vodovodov, gnojišč in kmečkih domačij; vodil je tečaje za vzgojo in izobrazbo vaške mladine; predaval je o pomenu in oblikah skupnega dela za ureditev vasi, o zdravem načinu življenja, o prehrani in spolni vzgoji, vse v okviru RK, SZDL, društva učiteljev, Zveze mladine in Šole za starše.

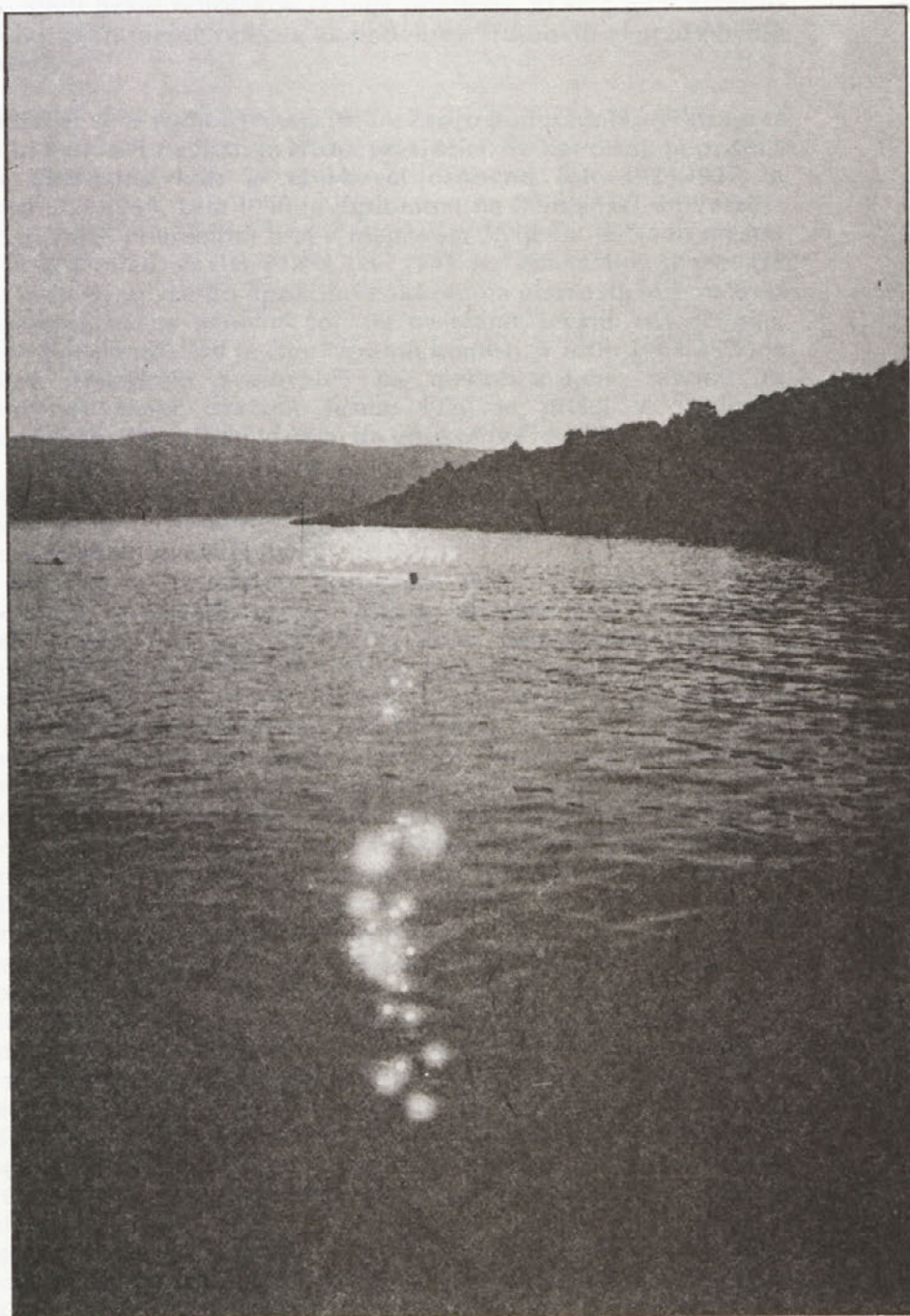
Inž. Ivo Zobec je tudi zelo plodovit strokovni pisatelj. Že pred vojno je napisal in izdal Kmetijsko kemijo (1930) in Kemijo z mineralogijo za 4. razred gimnazije (1938), po osvoboditvi pa Kemijo za kmetijske in gospodinjske šole (1957) ter Kemijo za 4. razred gimnazije (1948), ki je v več izdajah in ponatisih izhajala do leta 1963. Navedene publikacije uvrščajo profesorja Zobca med naše pomembne šolnike in vzgojitelje.

Poleg učnih knjig je objavil več prispevkov in razprav s pedagoškega področja. Pred vojno (1928-1935) je objavljajl članke v Glasniku Jugoslovanskega profesorskega društva o šolski higieni, o šolski disciplini in osebnosti profesorja, o pedagoški izobrazbi srednješolskih profesorjev, o kulturi in gospodarstvu. V Prosvetnem delavcu je objavil dve zelo odmevni razpravi: Kriza učiteljskega izobraževanja in Tuji jeziki v osemletkah. V Dolenjskem listu je priobčeval članke od leta 1952 dalje o naravoslovnih vprašanjih (npr. Darwinov nauk o razvoju življenja), o vzgoji vaške mladine, o vaških asanacijah, o alkoholizmu in zdravem življenju. O podobnih problemih je pisal v Slov. poročevalcu in Ljudski pravici.

Osebnostno je prof. Zobec skromen, delaven in iskren vzgojitelj ter resen in uspešen strokovnjak. Za svoja prizadevanja in dosežke je dobil tudi družbena priznanja, Trdinovo nagrado, medaljo jugoslovanskega Rdečega križa in druga.

Dr. France Adamič

... 1920...
... 1921...
... 1922...
... 1923...
... 1924...
... 1925...
... 1926...
... 1927...
... 1928...
... 1929...
... 1930...
... 1931...
... 1932...
... 1933...
... 1934...
... 1935...
... 1936...
... 1937...
... 1938...
... 1939...
... 1940...
... 1941...
... 1942...
... 1943...
... 1944...
... 1945...
... 1946...
... 1947...
... 1948...
... 1949...
... 1950...
... 1951...
... 1952...
... 1953...
... 1954...
... 1955...
... 1956...
... 1957...
... 1958...
... 1959...
... 1960...
... 1961...
... 1962...
... 1963...
... 1964...
... 1965...
... 1966...
... 1967...
... 1968...
... 1969...
... 1970...
... 1971...
... 1972...
... 1973...
... 1974...
... 1975...
... 1976...
... 1977...
... 1978...
... 1979...
... 1980...
... 1981...
... 1982...
... 1983...
... 1984...
... 1985...
... 1986...
... 1987...
... 1988...
... 1989...
... 1990...
... 1991...
... 1992...
... 1993...
... 1994...
... 1995...
... 1996...
... 1997...
... 1998...
... 1999...
... 2000...

... 1920...
... 1921...
... 1922...
... 1923...
... 1924...
... 1925...
... 1926...
... 1927...
... 1928...
... 1929...
... 1930...
... 1931...
... 1932...
... 1933...
... 1934...
... 1935...
... 1936...
... 1937...
... 1938...
... 1939...
... 1940...
... 1941...
... 1942...
... 1943...
... 1944...
... 1945...
... 1946...
... 1947...
... 1948...
... 1949...
... 1950...
... 1951...
... 1952...
... 1953...
... 1954...
... 1955...
... 1956...
... 1957...
... 1958...
... 1959...
... 1960...
... 1961...
... 1962...
... 1963...
... 1964...
... 1965...
... 1966...
... 1967...
... 1968...
... 1969...
... 1970...
... 1971...
... 1972...
... 1973...
... 1974...
... 1975...
... 1976...
... 1977...
... 1978...
... 1979...
... 1980...
... 1981...
... 1982...
... 1983...
... 1984...
... 1985...
... 1986...
... 1987...
... 1988...
... 1989...
... 1990...
... 1991...
... 1992...
... 1993...
... 1994...
... 1995...
... 1996...
... 1997...
... 1998...
... 1999...
... 2000...

Učenci in prijatelji smo o pomembnosti dela prof. Karla Bačerja za dolensko kulturno življenje že nekajkrat pisali, ga razgrinjali pred javnostjo. Ob njegovi 70- letnici so ga uradno predlagali za Trdinovo nagrado Marjan Brezovar, Nataša Petrov, Ivan Zoran in Vinko Blatnik.

Naj tu sledi nekaj odlomkov iz tega predloga, ki smo ga v avgustu 1987 poslali takratnemu odboru za podelitev Trdinovih nagrad občine Novo mesto:

Karel Bačer se je rodil 13. maja 1917 v Zadru poduradniku Viktorju iz Zagraja in Štefaniji Pelikan iz Mirna pri Gorici. Še kot otrok je prišel s starši v Ljubljano, kjer je obiskoval osnovno šolo 1923-1927 in gimnazijo 1927-1935. Leta 1940 je diplomiral na ljubljanski univerzi iz slavistike. Tretji pomembni kraj v njegovem življenju je Novo mesto, kamor je kot mlad slavist prišel leta 1945 na gimnazijo, si ustvaril družino in delal tu vse do upokojitve. Razen na gimnaziji je poučeval tudi na učiteljski in osnovni šoli ter na raznih tečajih (za učitelje, oficirje in podobnih). Bil je član izpitnih komisij. V letih 1964-1970 je delal kot pedagoški svetovalec na medobčinskem zavodu za prosvetno-pedagoško službo. Jeseni 1970 je prišel v Študijsko knjižnico Mirana Jarca, kjer je delal do upokojitve leta 1984.

Učil je dvajset let, in kakor je sam večkrat dejal, je rad učil. Odlikovali so ga široka razgledanost, strokovno znanje, pretehtani pedagoški prijemi. Številnim generacijam je dal solidno jezikovno izobrazbo in vpogled v literaturo.

Kot pedagog je spodbujal poslušalce in jih pritegoval v krog neposrednega dogajanja. Lastne bogate izkušnje je kot pedagoški svetovalec nesebično posredoval številnim pedagoškim delavcem širom po Dolenjski in Beli krajini. Poleg tega je bil pred dvajsetimi leti med ustanovitlji in prvimi zavzetimi organizatorji Župančičeve bralne značke na Dolenjskem in v Beli krajini.

Prosvetno-pedagoškemu delu se je prof. Bačer aktivno posvečal celih 26 let, 14 let službovanja pa je plodno prispeval kulturi in sicer knjižničarski stroki. Kot bibliotekarskega svetovalca-bibliografa so ga odlikovali široka razgledanost, čut za selekcijo pomembnih podatkov, natančnost in še posebej iniciativnost in kreativnost. Oddelku je postavil jasne in trdne strokovne temelje, in sicer z dvema domoznanskima informacijskima viroma:

- z registrom javnih delavcev Dolenjske, ki zajema osnovne podatke o tistih pomembnejših delavcih Dolenjske, ki so povezani z njeno preteklostjo ali sedanostjo po svojem poreklu, življenju ali delu in
- z imenikom dolenskih krajev, s katerim je teritorialno zaobsežena

Dolenjska v njenih nekdanjih kulturnozgodovinskih mejah.

Profesor Bačer se je vedno zavedal, da je knjižnica kulturna, izobraževalna in vzgojna ustanova, ki si mora znati pridobiti bralce in jih vzgajati, kultivirati, duhovno bogatiti in plemeniti. Postavil je več odmevnih razstav, vedno z velikim posluhom za nazornost vsebine in estetski videz.

Mnogi mlajši knjižničarji delavci so mu hvaležni za mentorsko delo. Prav zato je spomladi 1987 Društvo knjižničarjev Dolenjske prof. Bačerja imenovalo za svojega častnega člana za zasluge pri strokovnem delu na domoznanskem področju, za njegovo kulturnovzgojno, informacijsko in mentorsko delo.

Pomembno področje Bačerjevega dela so njegove objave literarnozgodovinskega gradiva. Napisal je nad 90 poročil, člankov, razprav in referatov, ki zadevajo v glavnem Prešerna, Levstika, Trdino, Gregorčiča, Ketteja, Puglja, Vuka, Aškerca, Trubarja, Bohoriča, Koštiala, Jelovškovo, Strnadovo in še koga. Pri tem ne smemo pozabiti njegovih številnih jezikovnih nasvetov v Dolenjskem listu niti ne zbiranja gradiva za dolenski biografski leksikon, ki ga že od marca 1980 redno objavlja v vsakokratnih Dolenjskih ragedih.

Nekaj pa bi manjkalo, če ne bi omenili deleža prof. Bačerja kot lektorja pri Dolenjskem listu, ki mu že več desetletij sooblikuje jasno

in razumljivo jezikovno podobo.

Čas pa je še vedno zorel

Profesor Karel Bačer je prejel Trdinovo nagrado šele leta 1989. Naj se ob tem odličju spomnimo Bačerja še zlasti kot poznavalca in raziskovalca Trdinovega dela in življenja, o čemer je lani (1990) dokaj podrobno spregovoril urednik te publikacije pisatelj Jože Dular, in sicer v 3. številki dolenske revije Rast.

In kaj naj na koncu še osebnega povem svojemu spoštovanemu profesorju in prijatelju Karlu? Kaj velikega ne smem: prehrupnih časti in voščil ne mara. Naj mu zato izrečem le priznanje, da je njegovo življenje med nami, Dolenjci, njegova odkritost, njegova razgledanost, ki nas z njo bogati, za vse, ki ga cenimo, še posebno zame, ki z njim že dolga leta drugujem, velik dar, neskaljena sreča. Lahko bi se zgodilo, kot se v hudih časih pogosto dogaja, da bi pred mnogimi leti ne prišel med Dolenjce in ne bi nikoli vstopil v moje življenje. Pa je na srečo prišel in še ob pravem času: takrat, ko je v meni tlela le krhka klica ljubezni do klene matere besede, govorce domačega rodu. Če bi ne bilo profesorjeve spodbude, bi verjetno nikoli ne poiskovala vzkliti, se dvigniti v rast. Vzpela se ni visoko, vendar do koder se je, je njegov izvirni dar.

Ni bolj vrednega zaklada na svetu, kot je ta dar, ki širi svobodo duha, razkriva resnico, nam vsem pa tudi v hudih časih pomaga živeti.

Živeti dolgo, polno ustvarjalno življenje pa je največja človekova sreča.

Takšna je profesorjeva, prijateljeva. In zaradi njegove spodbude v mojih mladih letih - tudi moja.

Vinko Blatnik

Profesor Marijan Dobovšek

Leta minevajo, ljudje se porajajo ali pa se izgubljajo v deželo nepovratka. Za njimi ostaja spomin, ki je lahko trajen, nekako vraščen v življenje sočloveka, s katerim si preživljal lepe ali trde življenjske izkušnje. Kaj je lepšega v tem življenju, če si vlival svoje življenje v srca mladih, in tako plodno, kot je to znal le profesor Dobovšek, ki še vedno, a v pokoju, vozi svoje znamenito kolo po novomeških ulicah ali pa v vinograd, kamor tako rad zahaja, kakor rad živi. Njegov življenjski moto je bil: zdravo živeti, živeti pa se pravi delati, ustvarjati. Zdravo žiteti je učil tako mlade kot svoje kolege. Drugače zelo zabaven v družbi in v šoli, se je pošteno razhudil, če je kdo zakadil zrak. Kajenja ni in ni mogel in še zdaj ga ne prenaša. Narava ne pozna strupov, ki bi jim bila naklonjena, narava ima rada čisto sonce in čiste padavine za svojo rast. In prof. Dobovšek je vseskozi bil pravi sin Narave in kot tak je gledal na sočloveka in posebno na mladega človeka: Vsi le živimo, smo otroci tega življenja. Drugače zelo discipliniran v delu in službi si ni nikdar uklanjal hrbta pred lažnimi avtoritetami, spoštuje in spoštoval je vedno le ljudi, ki so bili pravi ljudje - s srcem in razumom, ne pa povzpneteži s prodajo svojega prepričanja ali z nasiljem kake ideologije. Človek - kakršen si, je bilo njegovo vodilo in v tem duhu je učil skozi dolga desetletja, ki takim ljudem često niso bila preveč naklonjena.

43 let je poučeval. Že to, da si je izbral za svoj življenjski cilj delo z mladimi, v današnjem času, ki ceni ljudi le po imetju, dovolj jasno

pove, da je prof. sledil le svoji naravi, ne pa profitarskemu cilju, ki premnoge požene v službo, v kateri bi pridobivali in iztirili sebe kot človeka. Če se koga mladi človek, ki je obiskoval razred, v katerem je poučeval prof. Dobovšek, rad spomni, se spomni prav te dobričine, ki je znala dajati, terjati znanje, a na svojevrsten način: ne zgodovina zaradi zgodovine, letnic in podobnega, a zaradi tega, da nas pouči, kako naj živimo mi, njeni nasledniki. Vsi pravijo, da so bile te ure prelepe, prekratke in mnogokrat njegovim bivšim učencem še zdaj, sredi vrtnicev življenja, odmevajo njegove besede, kako jih je učil živeti in delati, kajti brez dela ni dostojnega življenja. Še zdaj, čeprav je daleč preko osemdesetletnik, dela, je vedno v gibanju, kajti klone samo ta, ki se starosti voljno poda, a prof. Dobovšek predaje ne pozna.

Malo je zadnje čase zagrenjen, ko gleda mladi rod. Mladina danes, tako se mu zdi, nima jasnih ciljev, sledi le trenutnim navdušenjem, ki pa jo često speljejo na napačna tla. Mamila, seks, brezdjelje in zaslužkarstvo na lahko, tako rekoč kraja, to visi nekako v zraku in ta zrak kuži našo mladost.

M. Dobovšek se je rodil 1907 v Ljubljani v družini s petimi otroki, ki pa je očeta izgubila v prvi svetovni vojni, ko je bilo Marjanu le osem let. Lahko si mislimo, kako jih je mati spravljala h kruhu in koliko npora je bilo potrebno, da jih je ob nenehnem boju za obstanek vzgojila v poštene, premočrtne in sebi in življenju koristne ljudi. Po končani gimnaziji se je vpisal na filozofsko fakulteto, oddelek za geografijo in zgodovino, za kar ga je navdušil prof. Sarabon. Ves čas se je aktivno ukvarjal tudi s športom, zato ni čudno, da se je namenil na študij telesne vzgoje v Berlin. Zgodovina-zemljepis in telesna vzgoja sta napravili iz prof. Dobovška svojevrstnega družabnika in vzgojitelja mlademu rodu. Vodil je skavte, vodil je na šoli plavalne tečaje, iz šolskih učilnic je mladi rod vodil po gozdovih, ob vodah in vedno in povsod vključeval človeka v naravo in iz življenja narave je mladi človek moral dojemati, da smo del tega življenja in da narava neusmiljeno izvrže vse, ki se iztirijo.

Mladega človeka je zato resnično ljubil in cenil. Kako se je upravičeno zavzemal za kakega mladeniča ali mladenko, če jim je trenutno spodletelo v kakem predmetu; vedno je jemal človeka v celoti in presojal, kaj mladina resnično rabi pozneje v življenju, česa ne, kaj je le šolska navlaka. Nisem še srečal kakega njegovega učenca ali učenko, ki bi ga kot šolnika grajal, ampak vsakdo iz dna spoštovanja izpove: Ta nas je resnično učil živeti.

Ni potem res najlepši poklic biti učitelj? Ali ni največja zmota današnjega časa, da je vrgla ugled šole na zadnje mesto? Ali bo res človek srečen, če bo gledal v sočloveku le predmet, ki ga bo izkoristil, potem pa vrgel med smeti? Ne čutimo posledic takega stanja že danes? Danes je biti učitelj poklic za nesposobne, ki niso za pravo življenje... Pa kam nas je pripeljalo tako gledanje, čutimo z vsemi krutimi posledicami: kradi, da boš udobno živel, pa čeprav za ceno osnovnega življenja takih, ki kraje še niso sposobni uvrstiti v svoj dnevni red, ki še vedno pojmujejo udobno živeti tudi trdno delati. In to vzdušje žalosti in poganja v obup.

Mnenje prof. Dobovška je bilo: Če sam sebi ne želiš zlega, zato ne delaj tega drugim.

Večkrat sem ga slišal, kako je sam pri sebi vzdihnil, če je gledal nakopičeno bogastvo, za katerega je sumil, da ni bilo pridobljeno čisto s poštenostjo. Kako bo ta človek težko umrl. Profesor se je vedno zavedal, da je naše bivanje le začasno, da so zemeljske dobrine le za pomoč, ne pa življenjski cilj. Še vedno je poln življenjske sile, saj skorajda ne mine dan, da ne bi šel v vinograd, kjer se med trtami in ob potoku, ki teče mimo njegove zidanice, med vetrovi in sapami in preprostimi ljudmi najboljše počuti.

L. 1991 je bil profesor Dobovšek osrednja oseba v 4. št. Rasti, dolenjske revije, in prav v tej reviji se je novinarju in pesniku Milanu Marklju takole izpovedal ko ga je o sebi vprašal:

"Če bi imel možnost, da se vrnete v preteklost, ali bi si ponovno izbrali poklic, ki ste ga opravljali?"

"Verjetno bi. Je sicer rek, ki pravi: "Kogar bogovi sovražijo, ga naredo za učitelja. To je izredno težak poklic. Od človeka zahteva, da postane osebnost, da je moralno čvrst, šele potem je lahko dober učitelj. Ker pa imajo vsi reki v sebi le del resnice, je treba tudi povedati, da poučevanje nudi ob vsem naporu veliko zadovoljstva in človeka notranje bogati."

Na vprašanje istega novinarja: "V svojem življenju ste preživeli številne prelomne trenutke. Zdaj ste jim ponovna priča. Kako jih doživljate?"

"Da, prelomni so ti dogodki, še posebno za Slovenijo. Kot mladenič sem se zelo rad ukvarjal z mislijo o samostojni in neodvisni Sloveniji. Okrog leta 1926 sem celo pripravil predavanje o možnosti nastanka samostojne Slovenije in ga imel na tajnem sestanku pristašev takrat prepovedanega Orla. Za primerjavo sem vzel Švico. Danes pa nisem več tako navdušen. Rasel in delal sem v Jugoslaviji, vedel za številne napake, ogorčen sem bil zaradi pritiskov na slovenstvo, vendar menim, da bi Slovenija le morala ohraniti čim več stikov z jugoslovanskim prostorom, vendar seveda kot popolnoma samostojna država.

Ko berem in gledam, kaj se dogaja, se mi vse bolj zdi, da drži tista osnovna misel, ki pravi, da je globalno dogajanje boj med dobrim in zlim. Zdaj je videti, kot da smo v obdobju prevlade zla." V isti reviji istemu spraševalcu na vprašanje, kam gre zgodovina ali k dobremu ali zlu, odgovarja:

"Mislim, da v posameznih obdobjih prevladuje enkrat zlo, drugič dobro. Dokončno pa zlo ne more zmagati, ker se toliko pozitivnega, trpljenje ljudi, dobra mišljenja in drugo le nabira, čeprav se zlo dogaja z vso strahoto. Včeraj sem bil povsem zaprepaden, ko sem slišal, da so v hrvaško-srbski vojni namerno ubijali tudi otroke. To so take stvari, v katere sploh ne morem verjeti."

Z eno besedo: Profesor Dobovšek je bil izreden učitelj, izreden človek, ki bi se mu lahko reklo, toda v pozitivnem smislu: dobričina. In kot tak pušča za sabo tako močno življenjsko sled, brazdo, iz katere raste najzlahtnejše: zasejal je sebe, vero v življenje, živeti pa se pravi pošteno delati in verovati vase in v sočloveka. Vse to je tako preprosto, pa kaj takega zmorejo res le veliki ljudje. Skromnost na zunaj, a v sebi dostojanstvo človeka. Takih pa današnji čas ne poraja prav veliko.

Preden sva se poslovilal po kramljanju in obujanju starih časov, mi je v nasmehu povedal še tole zanimivo zgodnico iz svojih profesorskih dni, ki je prav značilna za profesorja Dobovška, ki je znal vedno neprisiljeno učiti in vzgajati, ne s pridigami, ampak z življenjskim zgledom.

"Dijake sem peljal na izlet. Pot je vodila skozi Zidani most. Tam smo izstopili in čakali. Videli sem, da so postajali nemirni in kot taki lahko ušpičijo marsikaj. Nisem dolgo okleval, kaj storiti. Po tleh sem videl vse polno cigaretnih ogorkov. Veste, kako sovražim ta strup. Rekel nisem nobene, ampak začel pobirati po peronu ogorke. Potniki, ki so čakali vlak, kot sami dijaki so me najprej gledali z začudenjem, potem se je opogumil eden, nato dva, trije, štirje in kmalu je ves razred sodeloval v tej pobiralni akciji. Tako smo napravili več koristi: potnike opozorili na čistost okolja in na zdravju škodljivi nikotin, dijake prav tako, ob enem pa smo zlahka pričakali vlak in na vseh obrazih sem opazil neko tiho zadovoljstvo: dela se ni sramoval njihov profesor. Veste, kaj to pomeni?"

Povedal mi je še več zanimivih zgodbic. Sam sem bil navzoč, kako nas je znal zabavati, če smo kje po nepotrebem čakali in se dolgočasili. Znal pa je biti tudi odločen in oster.

Nekoč sem, takrat sem bil hud kadilec, v nervozi na konferenci nehote prižgal cigareto. Zadimil sem že pol sobe. Kar nenadoma me

nekdo potrese za ramo in v cigaretno omamo sem zaslišal oster glas: "Bodite, prosim, obzirni do drugih, ki ne kadimo, in nehajte s tem."

Zdramil sem se, nekoliko osramočen, morda celo hud, a le za trenutek, kajti zavedal sem se, da, česar jaz ne maram, naj ne vsiljujem drugim. Meni marsikaj ni všeč, kar vsiljujejo brezobzirneži: mladi navijanje motorjev ali navijanje radia na ves glas, in podobnega je še veliko, s katerim si trgamo živce in kvarimo zdravje. Ta opomin je toliko zalegel, da nisem nikdar več kadil v zaprtem prostoru v družbi drugih - ne doma in ne v družbi.

Prof. Janez Kolenc

O sebi pisati je zelo težko. Nametati nekaj življenjskih podatkov ni nobena posebnost, teže je zajeti tiste skrivnostne trenutke, ki jih preživiš v sebi, jih ne moreš ne videti in ne opisati, pa so večkrat življenjsko gonilo. Marsikdo reče: Dobro ga poznam. Res? Jaz pa si pravim: kdo si - moj Jaz? In takrat spoznavam, da se ne poznam: večkrat zelo pameten, drugič neumen, večkrat razposajen, drugič mrkogled, da še grob ni tako teman; včasih plašljiv, drugič pogumen, da bi se zakadil v vesoljno zlo. Nasprotja, poprečnosti, nežna ljubezen in groba surovost. Človek, ki ljubi vse, kar je človeškega, in ki zaničuje najhujšo zver - človeka.

Življenjska pot: začneš v nekaki megli, mati te drži za roko in te pelje prvič v šolo, sam stopaš za njeno krsto, sam, sam vsepovsod, a v sebi: kako bi bilo, če bi še živela?! Zidaš gradove nam tem Če-ju in te sanje skrivaš, da bi jih zunanji svet ne oskrnil.

Ponižan si: v ječah, grizejo te stenice in uši, pode te stražarji, da nosiš klastre kot jetnik iz kočevskih gozdov - sneg, mraz, pa si brez podplatov in ko prosiš, ti sikne človek - stražar: Pogini, podgana! Potem se pregrizeš skozi pomanjkanje, diplomiraš, pa nimaš niti za kosilo. In potem spet služba, začel si včeraj, danes si že v pokoju. Srečuješ ljudi: ene imaš rad, drugih se izogibaš, sam ne veš prav zakaj... Ljudje imamo v sebi neke magnetne: za privlačenje in odbijanje, drugače vsega tega ne moreš razumeti. Kolikokrat je iskal v sebi to najskrivnostnejše in prav takrat je spoznaval, da je življenje taka skrivnost, ki je ne morejo razodeti ne vere in ne njih krivi preroki, ne politikanstvo in njih filozofi. Življenje je potrebno ljubiti, spoštovati in najhujše zlo je - življenje sovražiti, ubijati. Ubiješ enega, ubil si milijone in predvsem sebe. Kajti mrtvi se naseli v ubijalcu.

Take in podobne misli in s takimi se počasi bliža poslednje. Iz tega zajema, ko trga iz sebe, in temu pravijo pesmi ali proza. Pravijo, kajti spoznal je, da ga nihče prav ne razume. Pa saj je prav tako... Kdo kaj in koga - razume? Živimo v megli in v meglo se bomo pogreznili.

Deževen pomladanski dan. Sivo nebo prav nad grmovjem in po njem obešeni prezeblji ptiči. Popolna tišina vseokrog. Drevje še ni zazelenelo, trava je še rjava, zemlja še ne rojeva rož, le nekaj narcis in zvončkov. To je trenutek in v ta trenutek pisalni stroj utripa njegove misli. Utrujen? Ne. Rad bi ustvarjal, pa ga mori čas... Pred njim dnevni časopis. Gnusi se mu. To pehanje za oblast, ko narod odмира. Mrhovinarji pa trgajo.

Na rumenkastem zmečkanem listu, ki ga je držalo bogve koliko rok, piše, da se je Janez Kolenc rodil 23. oktobra 1922 na Mirni in da je bilo materi ime Frančiška in očetu Janez. Potem rojstni list molči in govore le spomini in izpričujejo grobovi, da je nekda bil: Kanada, materin grob kmalu po vrnitvi 1928. leta, očetov grob... Spet grobovi: nekdanjih rejnikov... Na Mirni stoji že na pol pozabljena osnovna šola, v kateri je obiskoval tri razrede, potem Marijanišče, v njem deset let, četrti in peti razred osnovne šole, stanovanje do osme in klasična gimnazija, ki mu je napisala maturitetno spričevalo 1942. leta. Potem? Slede leta: zaporov, preganjanja, trdne vere v zmago, grozne lakote,

Prof. Janez Kolenc

internacij, nasilnih smrti pred očmi... Upanje se sprevrže v zlo: osvoboditev, ki za premnoge pomeni smrt. Tudi on je stal pred njo. Zaporji. Tudi to je prešlo, a niso prešle izkušnje in ne bogastvo spoznanj: človek. Dal bi fakulteto, a ne tega, kar je doživel v ponižanju. In kot tak je deloval med mladostjo. Začel je z zaletavostjo mladostne zagnanosti, delal napake, potem spoznaval, da je mladost predvsem lakota po življenju, po ljubezni... In gorje mu, kdor ne zna trositi pravega zrna v te lačne brazde. Zdaj se že sprašuje! Sem bil vreden, da sem jim postal vodnik, da so me mladili? Čudno: komur je le do denarja, ta bi pljunil in rekel: Zapravil sem si življenje. On pa se zadovoljen smeje vase in si reče: Škoda, da je prešlo in če bi... bi... še enkrat.

Torej je teh nekaj dihov v papir ves tvoj življenjepis, dragi moj Janez. Pa vendar je življenje tako bogato, da se da iz enega samega dne napisati debelo knjigo.

Za tabo bo ostalo nekaj popisanih papirjev. Pravijo, da si bil pesnik. Pravijo. Pred to besedo si imel že od nekaj tako spoštovanje, da si le užival v sveti pobožnosti kot v pogovoru z Življenjem, kadar si prebiral velikane človeškega srca. Koliko dolguješ Prešernu, koliko Cankarju, Tavčarju, Kosovelu, Tagoreju, Lermontovu, Puškinu, Baudelairu in premnogim, ki jih je dalo Življenje za odkrivanje, za ljubezen. Pa si poskusil še sam šepetati molitve Najvišjemu.

Napisane so letnice na papirju, kdaj je izšla kaka zbirka. V meni ni letnic, v meni je brezčasovnost, ki ne pozna zime in njene smrti. Poje iz utripov veselja in žalosti, poje nad grobovi s trdno vero v Življenje.

Vse drugo je varanje samega sebe. Varanje kot tisto z denarjem. Pa ga oblast razveljavi in vsega užitka je konec, ostane le grenak priokus zamanskosti pehanja. Ali da me kdo danes vpraša, česa bi ne dal, bi vse razdal, kar je materialnega, a za nobeno ceno grobov najdražjih, za nobeno ceno ponižanja v zaporih, za nobeno ceno dela med mladino, za nobeno ceno svojih izpovedi, v katerih sem molil k Življenju in prosil za življenje svojega ljudstva in vsega človeštva.

Zunanja podoba. Pod sliko lahko kdo napiše: tat, razbojnik... karkoli, ali pa svetnik.

Ali pod to, to trenutno bežno zajeto iz globine moje notranjosti se lahko podpiše le ena duša, en duh in ta je Janez Kolenc.

Prof. Janez Kolenc

Jože Sever

Podpisani Jože Sever sem bil rojen 20. junija 1928 v Ljubljani. Osnovno šolo in klasično gimnazijo sem obiskoval v Ljubljani in se nato leta 1947 vpisal na filozofsko fakulteto in poslušal predavanja iz slovenskega, angleškega in ruskega jezika in književnosti. Študij sem zaradi bolezni za dve leti prekinil, leta 1955 pa sem diplomiral iz slovenskega in ruskega jezika in književnosti. Istega leta sem za diplomsko nalogo o Mihi Kastelcu, pesniku in uredniku Kranjske čbelice, dobil študentsko Prešernovo nagrado.

Najprej sem bil nastavljen na gimnaziji v Kočevju in sem tu štiri leta poučeval slovenski jezik. Od leta 1959 sem učil v Novem mestu na učiteljskišči, od 1961 pa na gimnaziji sprva ravno tako slovenščino, ko pa smo uvedli na šoli drugi tuji jezik ruščino, sem pouk tega predmeta prevzel jaz.

Zaradi strokovnega izpopolnjevanja sem se udeležil vrste počitniških tečajev za ruski jezik doma in v Sovjetski zvezi (1963, 1967, 1968, 1971, 1973).

Poleg redne zaposlitve na gimnaziji sem leta 1971 prevzel pri Zavodu SRS za šolstvo delo honorarnega svetovalca za ruski jezik in sem nato več let vodil aktiv učiteljev ruskega jezika na slovenskih srednjih šolah. V tem času sem intenzivno sodeloval s prof. Vlasto

Tominškovo, ki je pripravljala učbenik za ruski jezik za 3. in 4. razred gimnazije, organiziral pa sem tudi delovna zvezka za 1. in 2. razred in ju pripravil za izid.

Od 1980. leta opravljam na FF, Oddelek za slavistiko, delo lektorja za ruski jezik.

Prof. Jože Sever

Komisija v sestavi izr. prof. dr. Aleksandra Derganc, akad. prof. dr. Franc Jakopin in red. prof. dr. Aleksander Skaza daje o kandidatu Jožetu Severju, ki se je prijavil za naziv strokovni svetnik, tole poročilo:

Strokovno poročilo

Jože Sever je bil rojen leta 1928. Po diplomu iz slovenskega in ruskega jezika s književnostma na FF je v letih 1955-1981 poučeval slovenščino in ruščino na srednjih šolah v Kočevju in Novem mestu; v času med 1961 in 1981 je na gimnaziji v Novem mestu poučeval predvsem ruščino. Kot eden strokovno in pedagoško najbolj usposobljenih učiteljev tega predmeta v Sloveniji je bil imenovan za honorarnega svetovalca pri Zavodu za šolstvo. Rezultati Severjevega dela na tem področju so kmalu postali opazni, saj je pouk ruščine kljub številčnemu upadanju postal kvalitetnejši. Vodil je tudi aktiv rusistov in redno sodeloval pri organizaciji in izvedbi seminarjev za učitelje ruskega jezika. Leta 1981 je katedra za ruski jezik in književnost Jožeta Severja izbrala za lektorja ruskega jezika. Odtlej pedagoško in strokovno izredno uspešno vodi lektorat sodobne ruščine, skrbi za pedagoško prakso študentov, jim predava specialno didaktiko ruskega jezika, obenem je več let predaval nekatera poglavja iz ruske slovnice, kar je sicer delovno področje fakultetnega učitelja.

Strokovno se je izpopolnjeval v Rusiji in Belorusiji, sodeloval je na mednarodnih kongresih Asociacije za učitelje ruskega jezika, redno pa aktivno sodeluje na seminarjih za učitelje ruskega jezika in na prevajalskih seminarjih.

Zanesljivost in uspešnost njegovega dela na katedri za ruski jezik in književnost temelji na več dejavnikih: na dolgoletni pedagoški praksi tako v srednji šoli kot na fakulteti, na poznavanju problematike in aktivnem sodelovanju pri poučevanju ruščine v slovenskem prostoru, na njegovem dolgoletnem strokovnem delu na področju prevajalstva in leksikografije. Njegov strokovni profil - diploma iz ruščine in slovenščine - ter večletno poučevanje slovenščine mu narekujeta kontrastivni pristop k poučevanju ruščine in stalno upoštevanje interference z materinščino. Organsko se na to navezuje njegovo leksikografsko delo. Tu je treba najprej omeniti Rusko-slovenski učni slovar (Ljubljana 1977, v sodelovanju z L. Pirogovo in B. Orožen). Ta slovar pomeni v učni rusko-slovenski leksikografiji metodično novost in izredno koristen pripomoček za dijake in študente, saj se lahko uporablja za neke vrste morfološko-leksikološki minimum ruskega gradiva. Njegovo besedišče je izbrano na podlagi pogostnosti in splošne uporabnosti, dodane so osnovne slovnične tabele sklanjatev in spregatev ter precej besednih zvez. Z metodične strani je zanimivost in novost tudi slovarček rusko-slovenskih enakozvočnic, t.j. besed, ki se v obeh jezikih enako glasijo, imajo pa različen pomen, potrebo po njem pa so pokazali številni interferenčni pojavi, ki so pač značilni za slovensko govoreče pri učenju slovanskih jezikov. Plod večletnega skrbnega dela in njegovo najpomembnejše delo pa je gotovo Rusko-slovenski in slovensko-ruski moderni slovar (Ljubljana - Moskva 1990), ki ga je sestavil v sodelovanju z Olgo Plotnikovo, profesorico slovenščine na Moskovski državni univerzi. Profesor Sever je avtor rusko-slovenskega dela, napisal je pa je tudi zgoščen

oris ruske slovnice, kjer prihajajo do izraza avtorjeve bogate izkušnje pri posredovanju ruščine slovensko govorečim. Tako izbor besedišča in besednih zvez tega slovarja, ki temelji na pogostnosti in splošni uporabljivosti, kot prevodi, ki izdajajo temeljito in pretanjeno poznavanje vrednosti ruske in slovenske leksike, pripomorejo k dejstvu, da je to naš najsodobnejši tovrstni slovar in nepogrešljiv pripomoček za vsakogar, ki se ukvarja z ruščino. Trenutno pripravlja poseben slovar slovensko-ruskih enakozvočnic (obdelal je že okrog 400 parov). Ta slovar predstavlja teoretično in vsebinsko razširitev zasnove iz Učnega slovarja in bo prinesel poleg čisto praktične koristi tudi teoretično zanimiv prispevek k slovanski primerjalni leksikologiji.

Jože Sever opravlja pomembno delo tudi kot prevajalec znanstvenih in strokovnih besedil v obeh smereh, kot zanesljiv in razgledan lektor pa je sodeloval pri Slavistični reviji, Jeziku in slovstvu, Obdobjih in nekaterih drugih publikacijah. Dragocen je tudi njegov prispevek pri strokovnem in osebnem povezovanju slovenske rusistike in ruskih in beloruskih jezikoslovcev, oz. širše pri stikih med slovensko in vzhodnoslovansko kulturo.

Ta kratek oris Severjevega strokovnega in pedagoškega dela moramo dopolniti še z ugotovitvijo, da gre za človeka in pedagoga visokih kulturnih kvalitete, ki izžareva delovno zagnanost in čut za odgovornost v svoje okolje.

Glede na kvaliteto in obseg kandidatovega strokovnega dela ter glede na pomen, ki ga njegovo delo predstavlja v slovenski rusistiki, komisija meni, da kandidat v vseh ozirih izpolnjuje pogoje za dosego naziva strokovni svetnik.

Ljubljana, 20. 12. 1991

Komisija:

Izred. prof. dr. Aleksandra Derganc
Akad. prof. dr. Franc Jakopin
Red. prof. dr. Aleksander Skaza

OSUPLOST

Pomlad, poletje pa jesen in zima
odstopajo si mesta v ustaljenem redu.
A kje je moje mesto v tem obredu,
ne toliko skrbi, kot me zanima.

Z zvedavostjo od malih nog presedam,
ljudi in knjige vedno kaj sprašujem,
če brez odgovora, sam preiščujem,
a največkrat samo osuplo gledam...

Doma tako na zemlji kot na nebu:
prisoten v kamnu, bilki in galebu,
a tudi v zvezdi - ena sama snov.

Je rojstvo - smrt samo izmišljotina,
če z brati v vsaki stvari smo družina
in zadnja pot od doma vrne me - domov?

TELOH

Predih med meteži in malo juga
potrebno je, da cvet deviško bel
iz zmrzlih tal zvedav na dan prikuka
in ker je prvi, si ga res vesel.

Med mah potakneš glavice zaprte.
Ko prebudi jih tvoja topla dlan,
se čudiš, kot bi dol na snežne prte
sijalo sonce: na bel zimski dan.

Življenje nate skôz priprte veke
zre nenaklonjeno, celo sovražno,
a ti, kot da to zate sploh ni važno:

z zamahi sam rešuješ se iz reke
in za najmanjšo iskrico v očeh
ljudem srce ponujaš na dlaneh.

TEMENICA

Med vrbami, od sončnih lis iskriva
polzi neslišno kot za žabo kača
skoz ločje v vodi in samo pahljača
srebrnih krošenj jo očem odkriva.

V zadregi kakor mati, ker bolj malo
v predpasniku prinaša med otroke,
pogreza za več vode se v globoke
ponore, a se vsakič skozi skalo

po kapljicah cedi iz volkih brezen.
Tako se skrivoma solzi oko,
ki razočaranja ne more skriti.

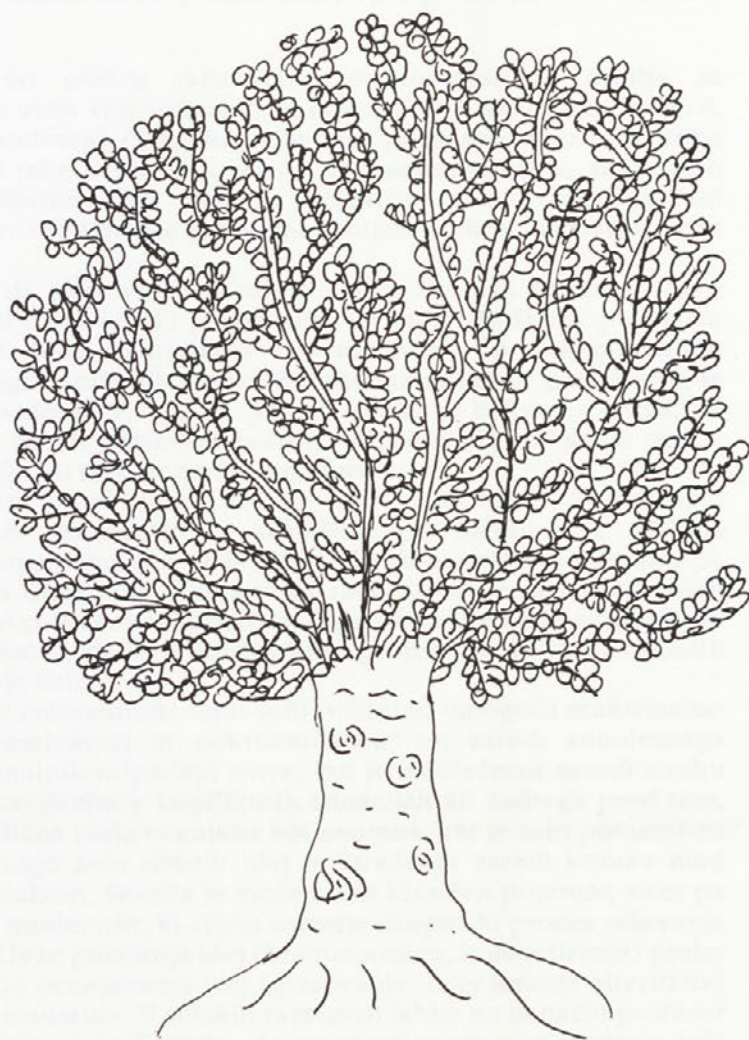
a ne v pokrajino skrbno uvezen -
kot moder trak, odvržen kar tako.

/Stane Pevec: Miniature/

Rojen 4. 3. 1935 na Cvibljah pri Trebnjem, sem končal gimnazijo v Novem mestu in se po maturi vpisal na slavistični oddelek filozofske fakultete v Ljubljani, kjer sem 1961 diplomiral.

V 4. razredu gimnazije smo se s Francetom Novakom in še nekaterimi sošolci odločili izdajati dijaško glasilo. Izdali smo nekaj ciklostiranih številčk "Brstja" in čeravno je ime bržkone kar ustrezalo svojemu namenu, sem takrat sodil, da bi bilo vendarle primernejše "Stežice". Te so, potem ko so v njih začeli sodelovati tudi dijaki iz drugih razredov kot npr. T. Srebotnjak in I. Škufca, kar lepo stekle in veseli me, da se še niso zarasle.

Zbral in uredil prof. Janez Kolenc

STEZICE

Leto 1992/93

Številka 2

STEŽICE

Štežice, 1923

Štežička 2

Leto 1923

Že dolgo so osebni računalniki nenadomestljivo orodje za avtomatizacijo vseh vrst rutinskih in marsikaterih kreativnih opravil, na nekaterih področjih človeške dejavnosti pa jih še vedno zelo redko srečamo. Med take dejavnosti sodijo npr. sestankovanje, skupinsko reševanje problemov (pri vodenju projektov, učenju, itd.), pa tudi spoznavanje in analiziranje problemov mladostnikov, alkoholikov in narkomanov.

Spoznanje, da poslovneži porabijo veliko časa na sestankih, je v Ameriki sprožilo razvoj, ki je pripeljal do računalniškega programa GroupSystems. Njegova uporaba v računalniško opremljenih sejnih sobah po mnogih podjetjih, samo IBM jih ima za lastne potrebe 50, je potrdila predvidevanja, saj so postali sestanki bistveno krajši, še pomembnejše pa so posledice boljših odločitev, ki se kažejo npr. v hitrejšem zaključku tako vodenih projektov.

Računalniško sejno sobo imamo tudi v Sloveniji v Razvojno izobraževalnem centru SRC v Grimščah pri Bledu in v učilnici Fakultete za organizacijske vede v Kranju, za neprofitno uporabo pa bo novomeška Gimnazija dobila svojo računalnico v naslednjih dneh kot rezultat prizadevanj Fakultete za organizacijske vede v Kranju in univerze v Arizoni, da bi v mednarodni projekt, ki že teče, vključili tudi eno srednjo šolo.

Način dela v računalniški sejni sobi (učilnici) omogoča maksimalno sproščanje kreativnosti in odkritosrčnosti, saj zaradi anonimnega pisanja v računalnik odpadejo ovire, kot je molčečnost zaradi strahu pred predpostavljenim v konfliktnih situacijah ali zadrega pred tem, da bo sicer odlična ideja ocenjena kot neumna, kar je zelo pomemben razlog, da mnogo zelo dobrih idej ni izraženih zaradi koraka med genijem in bedakom. Seveda je možen tudi klasičen pogovor, sicer pa sestanek vodi moderator, ki ciljno usmerja skupinski proces reševanja problemov od faze porajanja idej (brainstorming, komentiranje) preko organiziranja in ocenjevanja idej (glasovanje, ocenjevanje alternativ) do raziskave rezultatov. V šolskih razmerah lahko na ta način profesor celo tako motivira in vodi dijake, da poustvari spoznavni proces v neki znanosti. Pri takem načinu dela z dijaki pričakujemo povečanje motivacije, hitrejši razvoj mišljenja in tehnike reševanja problemov ter zmanjšanje izostankov, saj metode, ki so vgrajene v program, bazirajo na sodobnih spoznanjih s področja psihologije mišljenja in učenja ter skupinske dinamike.

Kot dolgoročni rezultat projekta pričakujemo večjo sposobnost dijakov za reševanje problemov vseh vrst, navajenost na skupinsko reševanje problemov in kot posledico večjo uspešnost pri študiju. Dijaki bodo s tem načinom vključeni v sodelovanje s fakulteto v skupne, tudi mednarodne projekte. Pri delu bodo uporabljali najsodobnejšo tehnologijo za skupinsko delo, ki bodo tudi naši šoli omogočala najsodobnejši pristop v učno vzgojnem procesu. Pri najbolj nadarjenih dijakih pričakujemo tudi povečanje možnosti, da se bodo po študiju vrnili v domače kraje, saj bodo spoznali, da tudi doma lahko maksimalno razvijajo svoje sposobnosti in zadovoljijo strokovne ambicije ter s pridobljenim znanjem koristijo okolju, iz katerega so izšli.

In prav temu okolju gre zahvala naše šole, da smo zmogli pripraviti vse pogoje za uporabo programa za skupinsko delo. Zlasti se zahvaljujemo našemu glavnemu sponzorju Zavarovalnici Tilia Novo mesto, ki je tudi tokrat, kot že mnogokrat doslej, investirala v razvoj Dolenjske. Izdatno so nam finančno pomagali tudi GIP Pionir Novo mesto, Krka, tovarna zdravil Novo mesto, in mnogi ostali sponzorji, ki jih bomo poimensko navedli v poročilu po delovni promociji 12. maja 1993.

Nekaj o našem jeziku

Ne mislim pisati znanstvene razprave, še manj se spuščati v kako sveto vojno za materin jezik, hočem le zapisati nekaj misli o našem narodnem značaju, o šoli in predvsem o našem jeziku danes v primerjavi z nekdanjimi časi, ki sem jih doživljal.

Izzvan sem bil, da sem se poglobil v to razmišljanje. Površinsko o tem razmišlja prav vsakdo, ki mu je vsaj malo mar materinščine, pa tudi taki, ki so si zadali nalogo ta jezik uničiti. Ko pa sem stal decembra pred radijskim mikrofonom /1992/ ob podelitvi Trdinove nagrade, mi je sogovornik, radijski napovedovalec, nenadoma postavil vprašanje, zakaj večina naših poslovnežev in študiranih govori tako slab jezik. Gospod Pavček je govoril o pomenu Trdinove nagrade, mislil sem, da me čaka enak naslov, nenadoma pa tako vprašanje.

Presenečenje. Tako se pred oddajo nismo dogovorili. Ali - zbral sem se, sledil je odgovor, ki ga ni bilo treba iskati v globinah. To vprašanje danes žge in mori zavesti, ki kolikor toliko čutijo do materinščine, ki imajo kolikor toliko v sebi življenjskega ponosa. Bruhnilo je iz mene in bi in bi govoril, obtoževal, če bi ne bil čas tako omejen. Tako bom izrabil nekaj strani Stezic, da izrazim svoje misli in si vsaj malo olajšam zavest, da sem storil, kolikor sem mogel.

Vse življenje sem posvetil materinščini: ko sem se učil in ko sem jo učil skozi dolga desetletja. Koliko ur sem prebdel nad zvezki ali nad zrelostnimi diplomami magistrov in doktorjev, ki so se zatekli po pomoč, in popravljaj sem z zavestjo, da pomagam čistiti plevel z vrta naše kulture in iz naše hlapčevske zavesti. Ti so se vsaj zavedali, da so doma v vedi, ki jo zastopajo, ne pa v jeziku, ki so ga obvladovali zelo površinsko.

Zadnjikrat sem tako popravljaj prispevke za neko pedagoško revijo. Kako sem se namučil. Delal sem klasično gimnazijo in ne ta in ne obsežni Vrbinčev besednjak tujk nista pomagala, da bi razumel stavke, ki so bili namenjeni slovenskim učiteljem. Uredniku sem tolmačil od stavka do stavka vsebino in zamenjaval izraze in šele zdaj je doumel, kako sveža in natančna je domača beseda in kako površna in skrivajoča neznanje in površnost je tujka, še bolj pa prav ta izdaja pisca, da je tat, ki pušča s stilom močne sledove tujega zeljnika, po katerem je kradel in ga prodaja kot -svoje. Ponigliavost in majhnost.

Nekoč nam je po televiziji pomembna oseba našega političnega življenja izrazila ali prepričanje ali bojazen, da bo sčasoma slovenščina le še popoldanski jezik. Kaj takega ni slišati ne na Hrvaškem ne v Srbiji, pač pa na Slovenskem. Smo postali svobodni, da bomo zginili?! Tako vprašanje se kar samo od sebe vsili: po taki logiki. In zakaj tako? Smo res narod samomorilcev, kar nam vcepljajo že leta? Zakaj taka malodušnost, zakaj breznačajnost? Je res vprašanje denarja tako uničujoče, da nočemo več živeti? Da, v tem je srž vsega zla... V našem vodstvu. Vodstvo nas vodi v smrt in to že skorajda stoletje. Edini pošteni politik je bil Janez Evangelist Krek, po njem sami karieristi, ki so lizali pete temu ali onemu, samo da so se prilizali do stolčka. Spominjam se dijaških let iz časa med dvema vojnama. V prvi, cirilski

učbenik za zemljepis, potem predavanje fizike v srbohrvaščini v tretji, v višji me je učila Slovenka zemljepis, ki z nami ni spregovorila prav nikdar slovensko besedo, ker je imela srbskega moža - oficirja in je bila narodna izdaja njena prva zakonska dolžnost. Vemo tudi, da so bili največji priganjači za opustitev našega jezika prav izsolani ljudje, uprla se jim je peščica z Josipom Vidmarjem. Potem - socializem. Človek bi verjel, da je bil NOB res boj za osvoboditev. Ali nisem pozabil, kako se je južnjačilo na proslavi slovenskemu revolucionarju na Slovenskem! Ne bom pozabil politikov, ki jih lahko mirne duše uvrščam med narodne izdajalce, ki so klečeplazili pred sprenevedavimi Srbi v Beogradu, ki so sovražili vse, kar je bilo našega, pa so od nas pobirali hud davek in bi lahko prevajali, češ da ne razumejo... Ali niso hoteli. Naši so uživali kot klečeplazci v polomljeni

srbohrvaščini. In zato ni čudno, da so taki politiki, ki danes uživajo posebne pokojnine, izdajali take zakone, po katerih je bilo za materinščino na šolah namenjenih le po tri, štiri, dve uri. Še za časa Italijanov in v bivši smo imeli več ur kot v lastni "svobodni komunistični" republiki. Najmanj od vseh predmetov je imela prav materinščina: dve uri za jezik, dve za književnost. Dva predmeta po dve uri na najbolj humanističnih šolah. Kaj pa v strokovnih?! In književnost ne prinaša le naslovov, ampak opisuje pojave v naravi in človeško življenje, o ter bi morali neomejeno govoriti in govoriti in mladim pomagati iz stisk. Književnost nima namena, da se učiš, kdaj se je kdo rodil in kaj je napisal, ampak da iz videnj in izkušenj piscev črpaš življenje. In zakonodajalci so dosegali svoj namen: mladina ni marala materinščine in tako je rastle brez vsake življenjske hrbtnice. In iz tega izvira vse zlo. Imamo lastno državo, govorimo pa tako žlobudravščino, da kmalu ne bomo razumeli drug drugega. Mladi ljudje nimajo jasnega pogleda v prihodnost, zato slede samomori. In zato vprašanje: Nam bo svoboda - poguba, smrt?

Prizadet je, bo kdo rekel. Da, zelo prizadet kot človek in kot Slovenec. Iz žlobudravščine se ne razbere, da kaj znaš, ampak da si puhel kot trhel panj.

Ni čudno, da je naša mlada država taka zmešnjava, v kateri lahko vsakdo krade in zlorablja položaj za svoje podle namene, za svojo požrešnost. Vzgojili smo ljudi brez duše z raznimi podatki v glavi, taka je bila težnja, ker brezdušneže in neznačajneže lahko obračaš, kakor hočeš. In prav taki so danes na vseh vodilnih mestih, le prebarvani. Ti, ki so prodajali svoje prepričanje, češ, če ne bom šel v partijo, ne bom napredoval, zdaj so se spet prelevili. In kako moremo pustiti, da nam prav taki neznačajneži vodijo življenje in izdajajo tako neživljenjske zakone: da kradejo siromašnim, sebi pa nalagajo, da se še slovenska revna miza šibi. Ali ni lahko človeka sram, da živimo v taki družbi? Kradejo stradajočim, izražajo pa se... zdaj v spakedrani angleščini, prej v srbohrvaščini, le za materinščino nimajo pravega posluha. In taki plačujejo Normane, slovenskim upokojencem pa kradejo... Taki mečejo delavce na cesto, sebi pa nalagajo take plače, da se boje... Drugod imajo pouk materinskega jezika po deset ali vsaj osem ur na teden. Vsaj bral sem tako. Torej smo mi, ki smo najbolj na tem, da nas preplavi tuj živelj, tako pametni, da s svojim načinom sami uničujemo ljubezen do materinščine in s tem vzgajamo mladino brez vsake hrbtnice, kajti samega učitelja smo tako ponižali, da res ne more govoriti o kakem ponosu.

In rešitev, če je sploh še možna?

Pouk materinščine na vidno mesto - kljub računalniški dobi. Človek je bil in še bo le človek - kljub modi, ki pa se menja. Morali bi ustanoviti zakonsko jezikovno sodišče in mimo tega sodišča ne bi smel v javnost noben nov izraz, pa prav noben. In to bi morali urediti z zakonom.

Večjo veljavo bi morali dati šoli. Otroka bi morali vrniti otroštvu, ne pa cesti. Otrok mora rasti v okolju, v katerem se čuti ljubljenega in varnega. Ni denarja! O da, je, če bi ga ne razporejali in goltali politiki in takozvani menedžerji-poslovneži.

Človek ne živi zaradi države, država je le varuh vsega najdražjega, kar je v človeku ali v človeški skupnosti. In med take dragocenosti našega človeka in naše skupnosti je prav gotovo naša materinščina. Kdor le te ne spoštuje, naj gre. To bi moralo biti uzakonjeno, kot je uzakonjeno, da moramo braniti svojo domovino pred sovražniki. Kajti taki so naši najhujši sovražniki in bolj nevarni kot tujci.

Nočem govoriti le popoldne materinščine, hočem, da jo slišijo povsod, kot so slišali predsednika Kučana v palači narodov. Če že ne razumejo, naj vedo, da jo ljubimo, za razumevanje pa so tehnični pripomočki in seveda tudi znanje poklic. A odgovorni bi morali uporabljati če ne drugod, vsaj doma le slovenščino, če ne - res zakaj živimo v državi, ki se imenuje Slovenija, bolje je, da se prodamo in vsaj

živimo kot ljudje materialno bolje, ne pa od samih obljub: jutri bo bolje. Te besede poslušam kaj dolgo že, da se mi ta fraza že gnusi, posebno še, če je zabeljena z zavestjo, da nekateri s krajo in sprenevedanjem sesajo, narod pa izumira.

Hude besede, hude, ker so zla dejanja prehuda in ker je vzdušje okuženo s smrtjo. In nosilci smrtonosnih bakterij so med nami in -hočeš- nočeš moramo izrezati okužene dele svojega telesa. Če so poštenjake in nedolžne morili, lahko zdaj odstranjujejo z vplovnih mest take, ki nam kradejo in prodajajo. To je naša dolžnost.

Sem hud nasprotnik vsakega nacionalizma. Šoviniste preziram kot pritlikavce. Ali ne pustim se smešiti in omalovaževati takim brezdušnežem, ki kroje naše življenje. Terjam pravico našega naroda do življenja!

Prof. Janez Kolenc

MLADINSKO RAZISKOVALNO DELO

Na naši šoli že vrsto let deluje Klub mladih raziskovalcev. Vanj se vključujejo učenci, ki jih zanima raziskovalno delo in želijo izdelati seminarsko oz. raziskovalno nalogo s katerega koli predmetnega področja. Pri izdelavi nalog sprejmejo mentorstvo učitelji naše šole oz. strokovnjaki, ki so zaposleni v različnih ustanovah in podjetjih. S svojim strokovnim znanjem in izkušnjami veliko prispevajo h kvaliteti nalog. Za mentorsko delo se odločamo zato, ker se zavedamo, da brez strokovnega vodenja naloge ne bi izpolnile zahtevanih kriterijev.

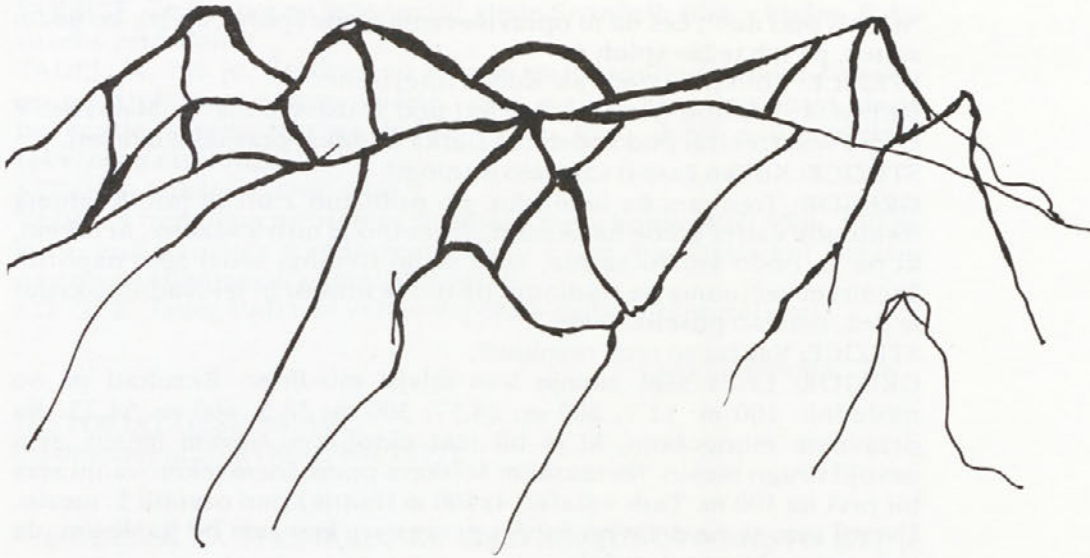
Pri tem delu uresničujemo predvsem naslednje cilje:

- odkrivanje ustvarjalnih sposobnosti naših učencev,
- uvajanje v metodologijo in sistematiko raziskovalnega v različnih znanstvenih disciplinah,
- uvajanje v interdisciplinarno raziskovalno delo,
- razvijanje sposobnosti za timsko delo,
- povezovanje učencev pri njihovem delu s strokovnjaki, znanstveniki in različnimi institucijami
- seznanjanje z različnimi vidiki izdelave raziskovalne naloge ter uspešno razreševanje problemov, ki se ob tem pojavljajo
- razvijanje interesa za raziskovalno delo.

Izkušnje, ki si jih mladi raziskovalci pridobijo ob izdelavi nalog lahko s pridom uporabijo že v času študija oz. kasneje.

V tem šolskem letu bodo naši učenci izdelali 97 nalog. Od tega jih bodo na regijskem srečanju Gibanje znanost mladini, ki bo v maju, predstavili 26. Regijsko srečanje mladih raziskovalcev bo v letošnjem letu prvič. Pripravili ga bomo v prostorih naše šole. Doslej mladinsko raziskovalno delo ni bilo razvito v takem obsegu, da bi morali že v regiji opraviti selekcijo. Učenci naše šole so že vrsto let uspešno sodelovali na zaključnih srečanjih mladih raziskovalcev v okviru Gibanja znanost mladini. Selekcijo nalog smo opravili mentorji sami.

Mladinsko raziskovalno delo se je v naši regiji precej razmahnilo, tako da bodo na tem srečanju svoje raziskovalne prvence predstavili mladi raziskovalci Dolenjske, Bele krajine in Posavja. Na zaključni prireditvi v Ljubljani pa bodo lahko sodelovali le avtorji najboljših nalog, ki jih bodo na tem srečanju izbrale strokovne ocenjevalne komisije.

Gimnazija Novo mesto ima dolgo in kakovostno športno tradicijo. Leta in leta je prisotna v vrhu slovenskega šolskega športa. Prav gotovo gre temu velika zasluga športnim pedagogom šole. Janez Mohorčič, Cvetka Falkner, Marjan Kovačič in Ivan Maričič že leta skrbijo, da se na gimnaziji skrbno goji ljubezen do športa, ki daje visoke rezultate. Nekaj let je gimnazija Novo mesto nosilka naslova najboljša športna šola - bila je prva v skupnem seštevku srednjih šol Slovenije. Odbojka, atletika, rokomet so tisti športi, v katerih učenci naše šole segajo po najvišjih dosežkih. Naši učenci pa niso odlični samo v ŠD, ampak so člani različnih novomeških klubov. Pogovarjala sem se z Barbaro Hočevnar, učenko 4. a razreda. Je aktivna članica Odbojkerskega kluba Pionir. Ekipa šteje 15 stalnih članic, ki jih trenira Bojan Vernig. Na treningih se zbere 15 deklet, ki trenirajo 4x na teden v športni dvorani Marof. Ekipa tekmuje v 2. slovenski članski ligi in trenutno so na 2. mestu. Barbara pravi, da jim je letošnji cilj osvojiti 1. mesto v 2. SLO ligi, ki vodi v 1. slovensko državno ligo. Letos so bile tudi na pripravah v Medulinu, kar kaže na resno željo po dosegu 1. SLO lige.

Barbara nima statusa športnika, kar pa je tudi ne ovira pri učenju. Uspeva ji uskladiti tako naporene treninge kot tudi učenje, ki je še posebej naporno sedaj v 4. letniku. Ob sobotah (vsako drugo) imajo v ŠD tekmo, naslednjo pa odigrajo kot gostje. Sponzorstvo Pionirja klubu pomaga, da dekleta dobijo najosnovneše za treninge. Dobile so drese, trenirke, omogočili so jim priprave, tudi z rekviziti (odb. žoge) so preskrbljene. A vseeno Barbara, ki trenira že 5 let, pravi, da je s kakšnimi večjimi izdatki bolj težko.

Na gimnaziji je aktiven tudi mladi atletski rod. Najbolj zagrizeni trenirajo v Atletskem klubu Novo mesto. Pogovarjala sem se z Gregorjem Pekoljem, učencem 2. a razreda, ki trenira tek od 100-400 m, in Tadejem Severjem, učencem 3. f letnika, ki trenira met kopja.

STEZICE: Gregor, imaš status športnika?

GREGOR: Da, in sicer, sem ga dobil v drugi konferenci letošnjega šolskega leta.

STEZICE: Si imel pred tem kakšne težave glede usklajevanja obveznosti (treningi - šola) ali pa glede profesorjev?

GREGOR: Težav z učenjem nimam, morda so mi le nekateri profesorji

"metali pod nos", češ da ni opravičevanja glede športa. Sedaj, ko imam status, pa teh težav sploh ni.

STEZICE: Koliko let treniraš? Kdo je torej trener?

GREGOR: V klubu treniram dve leti pod vodstvom Slavka Malnarja. V OŠ pa sem treniral pod vodstvom Darka Cujnika, prav tako dve leti.

STEZICE: Koliko časa ti vzamejo treningi?

GREGOR: Treniram 6x tedensko, po približno 2 uri in pol. Kvaliteta treningov varira glede na sezono. Trenutno je mrtva sezona, ni tekem, ki pa se bodo kmalu začele, tako da so treningi sedaj zelo naporni. Treniram večinoma na stadionu, pa tudi v fitnesu in telovadnici, kadar je dež, delamo posebne vaje.

STEZICE: Kakšni so tvoji rezultati?

GREGOR: Letos sem zadnje leto mlajši mladinec. Rezultati pa so naslednji: 100 m: 11,7, 200 m: 24,57, 300 m: 38,5, 400 m: 54,25. Na državnem mnogoboju, ki je bil lani oktobra v Novem mestu, sem osvojil drugo mesto. Na lanskem šolskem področnem tekmovanju sem bil prvi na 400 m. Tudi v štafeti 4x100 m (fantje) smo osvojili 1. mesto. Uvrstil sem se na državno šolsko prvenstvo, kjer sem bil 8. Mislim, da je to perspektiven dosežek.

STEZICE: Ste letos že kaj tekmovali?

GREGOR: Bilo je nekaj prvenstev in mitingov v Ljubljani ali v Celju. Edino ti dve mesti imata namreč dvorano s tartanom. Na državnem prvenstvu za mlajše mladince sem bil 6. na 60 metrov.

STEZICE: Kdo je vaš sponzor?

GREGOR: Pomisli! AK Novo mesto nima sponzorja! Smo brez osnovnih sredstev. Dve leti že ne hodimo na priprave, ki so nujno potrebne za kakršnekoli dobre rezultate. In kako naj se potem pomerim na tekmi s tekmovalci, ki so recimo - bili dvakrat na leto na intenzivnih pripravah po 14 dni? Od kluba sem dobil dres, majico, drugega nič. Še šprintarice sem si kupil sam. In prevozi na tekme se komaj dobijo. Lahko se zgodi, da kombi ali avtobus, s katerim nameravamo na tekmo, nujno rabi tisti, ki nam ga je obljubil. In kaj potem? Nič, samo domov še lahko greš. In vsi napor, vsi treningi gredo v nič.

STEZICE: In upi za naslednje sezone?

GREGOR: Postavil sem si naslednje čase: 400 m pod 52 s, in v skoku s palico 360 m. Letos bom namreč prvič poskusil tudi to disciplino. Računam tudi na Mladinske olimpijske igre, ki bodo na Nizozemskem v mesecu juliju. Mislim, da so cilji postavljeni popolnoma realno.

STEZICE: Grega, hvala lepa in srečno!

Pogovoru je prisluhnil tudi Tadej Sever, ki pa me je najprej debelo pogledal, ko sem ga prosila za nekaj odgovorov. Oba sem namreč zmotila sredi napornega treninga v fitnesu.

STEZICE: Tadej, še ti mi malo opiši svojo atletsko pot!

TADEJ: V AK Novo mesto treniram tri leta, trener je tudi Slavko Malnar. Prej pa sem treniral štiri leta na Grmu pod vodstvom Darka Cujnika. Tudi jaz imam 6x na teden trening po 2 uri in pol. Kombiniram stadion - fitnes - telovadnico. Letošnje šolsko leto sem zaprosil za status športnika in ga tudi dobil. Prvi dve leti pa nisem imel nikakršnih težav.

STEZICE: Kaj pa rezultati?

TADEJ: Letos tekmujem v starejše mladinski konkurenci in konkurenca je močnejša kot lansko leto. V metu osemstogramskega kopja imam rezultat 51,52 m, kar je nekako

4. rezultat v Sloveniji. Met kopja je disciplina, ki ni na programu na šolskih tekmovanjih, tako da na teh tekmah mečem kroglo. Na lanskem šolskem področju sem bil drugi. Moj osebni rezultat s 5 kilogramsko kroglo je 12,80 m.

STEZICE: V Kopru je bilo pred približno mesecem dni državno prvenstvo v metih. Kako si se odrezal tam?

TADEJ: Dvakrat sem bil četrti. Tu je bila članska konkurenca in smo metali 7 kilogramsko kroglo. Vrgel sem jo 10 m. V metu kopja pa sem dosegel 4. rezultat s 50,00 m.

STEZICE: Že Gregor mi je "potožil" glede finančnih stisk v klubu. Kako to tebe prizadene?

TADEJ: Ja, res je. Že dve leti čakam na katapulte (metalni copati - op.p.). Dobil sem najosnovnejše - dres, majico. Resnično upam, da se bo stanje spremenilo na boljše in bo klub dobil najosnovnejše rekvizite za treninge.

STEZICE: Kakšni so tvoji cilji?

TADEJ: S trenerjem načrtujeva rezultat v metu kopja okoli 55 m. Cilj pa mi je tudi uvrstitev v reprezentanco in s tem, prav tako kot Gregor, nastop na Mladinskih olimpijskih igrah.

STEZICE: Tadej, tudi tebi veliko uspeha v nadaljnji športni poti.

Nina Štampohar, 4.e

HISTORIAT OZŠU NM 1917

(iz dokumentacije OZŠU NM 1917)

ODDELEK ZA ŠPEKTAKELSKKE UMETNOSTI NOVO MESTO 1917 je artistično gibanje, ki v svoji inštituciji združuje umetnost, znanost, politiko in ekonomijo. Kot tako deluje dve leti, in sicer od septembra 1991 pod imenom ŠOLA ZA KRITIKO GLEDALIŠČA, od decembra 1992 pa pod imenom ODDELEK ZA ŠPEKTAKELSKKE UMETNOSTI NOVO MESTO 1917 (OZŠU NM 1917).

Nekateri člani - ARTISTI OZŠU NM 1917 so vključno z dijaki Gimnazije Novo mesto sodelovali že v gibanju NOVOMEŠKA JESEN 1990 - novomeška pomlad 1991, ko je v Novem mestu na novomeški gimnaziji potekal cikel futurističnih soarejev SCIENCE - LOVE - HISTORY (3 različice; december 90, januar 91, maj 91) ter v materialističnem podvzetju RECHT (april 91; gledališče Glej, Ljubljana). Jeseni istega leta (91) je OZŠU NM 1917 promoviral v javnost dve predstavi: STREL SREDI KONCERTA (november 92, Gimn. NM), NORGE (december 92, Gimn. NM); s slednjo (NORGE) gostoval v Velenju na Gimnazijadi (april 92), v Langenhagnu v Nemčiji (junij 92) in v Zagrebu na evropskem festivalu EUROKAZ. Junija 1992 je OZŠU NM 1917 uprizoril cirkularno pot okoli ključnih Shakespeareovih simptomov (THE AMAZING ADVENTURES OF WILLIAM SHAKESPEARE; Jakčev dom v Novem mestu), ki jo je v nekoliko spremenjeni obliki ponovil oktobra 1992.

Sledila sta še: padalski desant in dinamistična akcija AT WOOD (plato Dolenjskega muzeja, Novo mesto, november 92), ter prostozidarski dogodek ob in v študijski knjižnici (Novo mesto) POLARNI KROGI AVANTGARDIZMA (december 92).

Trenutno potekajo priprave za gledališki spektakel PRIGLASJE NA GORI EIGER, ki bo sfiniran pod/ob mostu na reki Krki na Loki v Novem mestu.

Komisija za tisk in propagando Oddelka za špektakelske umetnosti Novo mesto 1917.

V. S.

Leta 1992 se je v ZDA, v državi Pennsylvania v Pittsburgu odvijala 24. mednarodna kemijska olimpijada. Udeleženci so prišli iz 33-tih držav, med katerimi je bila tudi naša ekipa. Eden izmed članov ekipe je bil tudi naš sošolec Tomaž Urbič.

Na republiških kemijskih tekmovanjih je bil vedno zelo uspešen, na izbirnem, konec marca lani, pa celo prvi. To mu je omogočilo odhod na olimpijado. Kemija je njegov hobi, zato mu ni bilo težko vaditi 3-4 ure na dan približno 4x na teden v obdobju enega meseca.

Olimpijada je potekala od 11.-22. julija, od tega je bilo 7 dni tekmovalnih, 3 dni pa so preživel v Washingtonu. Zbralo se je okoli 130 tekmovalcev. Prebivali so v tamkajšnjih študentskih domovih, ki so proti našim pravi hoteli.

Na spoznavni zabavi je prišlo do ugrabitve mentorjev in tekmovalci so bili brez stikov z njimi nadaljnjih 5 dni.

Samo tekmovanje je trajalo 2 popoldneva po 5 ur. Imeli so praktični in teoretični del. Praktični del je obsegal poskus, teoretični pa 9 šprinterskih nalog. Naslednjih nekaj dni, ko so mentorji prevajali in pregledovali njihove naloge, so se oni mirne duše zabavali.

Razkazali so jim mesto in predstavili njegovo zgodovino. Peljali so jih tudi v zabaviščne parke in velike trgovske centre.

Po šestih dneh so se spet srečali z mentorji. Drugi dan so se odpravili v Washington, kamor so prispeli zvečer.

V Washingtonu so imeli sprejem v State Department, kjer so jim tudi ob zaključni prireditvi podelili medalje. Naš Tomaž je osvoji bronasto medaljo, na katero smo lahko vsi zelo ponosni.

Sabina Pretnar, 3. b

MOJA DEFINICIJA LEPEGA

Nisem romantik, sem realist. Na svetu je lepega zelo malo, premalo. Preveč je dogočasnih, zlonamernih duš, da bi lahko govorili o lepoti sveta. Seveda vse le ni tako črno, bog ima tudi svoje svetle trenutke.

Lepi so nenavadni ljudje, takoimenovani norci. Njihova pika je neobičajna, nadpovprečna, lepa. Lepa v svojih mejah. Lepa, dokler ne škoduje drugim. Vsi genji so norci. Njihova inteligenca presega meje normalnosti, torej je abnormalna. Pravijo, da je v sakem človeku nekaj norega, torej lepega. Nekateri se temu le smeji, kdo drug kot dolgočasneži, preveč običajni ljudje. Ti mislijo, da je življenje danes le za to, da jejo, delajo in spijo. Norec ni za tak svet.

Obstajata dva tipa norcev: pozitivni in negativni. Pozitivni norci so posebneži, ki s svojo lepo norostjo lepšajo naš svet. Negativni norci so morilci psihopati, so copati itn. Nekateri od teh so namišljeni norci, saj svoj morilski nagon opravičujejo s tem, da pobijajo ljudi. Edina norost tega človeka je v tem, da v to brž vrjameš. Njihova norost ni lepa, temveč je bolno grda. Torej norost ni nekaj pozitivnega, obstajajo tudi izjeme.

Drugačnega tipa lepote ni. Rekli boste, kaj pa telesna lepota. Ta je odvisna od okusa, vsi ljudje so enako lepi, oziroma grdi, oziroma povprečni.

Jaz občudujem norce zaradi njihove neobičajnosti. Sam sem na žalost povprečen, da se bolj ne da, izgubljen v materialnem dobičkonosnem svetu. Postati nor ne moreš, pa če se še tako trudiš.

Torej so abnormalne osebe tiste, ki lepšajo naš duhovno revni svet. Brez njih življenje ne bi bilo znosno, navdušili bi se z našo "besedo"

vsakdanjostjo. Pa vendar boste rekli, nekatere osebe z abnormarno dušo v svetu povzročajo vojno, s katerimi ogrožajo ekosistem sveta. Po mojem bi svet razpadel od čiste malomarnosti, če ne že od vojn, tak propad sveta je le hitrejši in manj mučen.

Marko Bauer, 2. a

MISLI O ŽIVLJENJU

Vedno je bila radovednost, znatiželjnost, odkrivanje novega glavno gibalno mojega gibanja, obstoja. Želela sem nekaj doseči in uspeti. A pot je težka. Pregazila me je utrujenost. Moj ritem življenja se je porušil. Ko bi morala biti budna, se mi spi in ko bi morala spati, ne morem zatisniti očesa. Zakaj se življenje kdaj ne ustavi, da bi tisto, ki je lepo, dlje časa uživali? Zakaj je človek tako malokrat srečen in zadovoljen s sabo in z drugimi? Pa še te drobne trenutke mu vzamemo. Vedno se moramo braniti pred napadi s te in druge strani. Niti ne pomislimo pa, da nas to včasih zanese in začnemo nehote drugim vsiljevati to, za kar mislimo, da je za nas najbolje. Od drugih zahtevamo, da nas sprejemajo takšne, kakršni smo, sami pa pozabimo, da tudi morda tudi drugi želijo svojo osebnost, svoj jaz, ker jim je všeč, da so prav takšni, kakršni so, in nič drugačni. Otresti bi se morali vseh predsodkov, ki nas ovirajo pri spoznavanju sveta in sočloveka. Na svetu bi bilo veliko manj problemov, če bi se ljudje bolje spoznali, če bi bilo med njimi več vzajemnega razumevanja, zaupanja in spoštovanja ter manj predsodkov in klišejev.

Včasih si sredi noči želim ubežati moram in sanjam, ki so tako zelo resnične. Ples duhov in mrtvaških obrazov iz mojih sanj postanejo zjutraj grda resnica. Med nami ni odnosa, vse, kar nas povezuje, je le boj za obstanek - dom in kruh. Ustrašim se misli, da morajo zaradi sebičnih, nemoralnih ljudi trpeti in stradati - živeti na robu obupa nedolžni mali ljudje, ki so si zgradili topel dom in temelje za srečno življenje. To jim ogrožajo streli, ki nikogar ne sprašujejo za dovoljenje. Nič več jih ne more zaustaviti - ne kletev ne molitev. Ljudi spreletava srh ob misli, kaj se bo zgodilo v naslednjih minutah. Težko mi je razmišljati o teh grozotah. Vendar moja duša, moje srce ne moreta ostati mirna. Ne morem le sedeti, gledati, jaz sem vendar človek, ki čutim in vem, kaj je prav in kaj narobe. Pa kaj lahko storim sama? Jaz, sama v množici drugačnih ljudi. Veliko jih je, ki me ne razumejo in me tudi ne poskušajo razumeti. Morda tudi sama tavam od ene misli k drugi, iščem tisto pravo idejo, misel, ki me bo peljala in vodila skozi življenje. Jo bom našla? Bom iz množice poti, ki mi jih ponuja življenje, izbrala pravo? Človek mora biti na tej poti zelo močan. Včasih se počutim, kot da je moje telo iz kock, ki so se porušile in jih ni več mogoče sestaviti. Sem nemočna, tonem v obup. Kako tudi ne, ko gledam vso krivico na tem svetu, občutim nevhvaležnost, sebičnost... Človek vse bolj postaja stroj. Čutenje je zgolj funkcija njegovih možganov. Ne zaveda se več svojih dejanj. Atomski prah nas bo uničil. Napočila bo nova doba. V gene preživelih bodo zasejane klice človeka prihodnosti. Se bo skrivil pod zemljo kot nekoč jamski človek?

Vendar v meni se še vedno skriva nekaj upanja - upanje v človekovo razumno delovanje, v lepšo, uspešnejšo prihodnost. To je misel, ki jo nosim in jo bom nosila vedno v sebi. Premalo storimo za to, kar si želimo, kar pričakujemo. Nihče nam tega ne bo dal, to si moramo priboriti skupaj. Ne smemo se obnašati, kakor da je mogoče z majhnim kozarcem izlivati vodo iz potapljačice se ladje.

MOJ JEZIK - MOJ DOM

Ne vem, kako naj začnem to razmišljanje? Zanimiv naslov in veliko bi se dalo povedati in pisati, ko bi človek le znal preliti svoje misli na papir. Zadnje čase pogosto slišimo na radiu, po televiziji kot tudi na drugih javnih mestih, da je slovenski jezik ogrožen. Jezik naših prednikov se je začel mešati z drugimi jeziki. Ni je bilo vredno žrtvovati toliko življenj za ohranitev slovenščine, ko pa jo sedaj prostovoljno spreminjamo, zavestno uporabljamo tujke, češ da ta jezik bogati. Ali ga res?! Zdi se mi, da ga samo "popači". Nekoč tako lepa slovenska beseda, na katero so bili ponosni naši očetje, je sedaj postala mešanica vseh mogočih jezikov.

Sama sem ponosna na moj jezik. Na jezik, ki je živel z narodom nekoč in živi še danes, za kar pa se je še posebno zahvaliti duhovščini, ki je z vso pokončnostjo zavednih Slovencev za ceno lastnega življenja pripomogla k ohranitvi pristne slovenske besede.

Če ne zaradi drugega, zaradi zgodovine ga je hotela ohranjati. Pa ne samo zaradi tega. Narod, ki nima svojega jezika, ni narod. Namesto da bi bili Slovenci ponosni na jezik, ki je preživel marsikatero težko preizkušnje v zgodovini, se ga dobesedno sramujemo.

Slovenščina je enakovreden jezik vsem drugim jezikom in tega se moramo zavedati. Z njo lahko povemo, kaj čutimo, kaj želimo, kaj mislimo,...

Res, da je včasih tako težko sedeti v šoli in se učiti vsa tista pravila, študirati tisto literaturo, ... a je vredno. Čeprav se mogoče zavedamo, toda s tem ohranjamo jezik in ga delamo živega. Lahko bi rekli "saj smo še premladi, da bi vedeli, kaj meni pomeni materin jezik". Toda še nedolgo nazaj, mogoče 50 let (naši starši se tega zagotovo spominjajo), je bilo obdobje, ko so nekateri želeli in poizkušali izbrisati slovensko deželo z zemljevida, izbrisati in uničiti jezik, ki mu je tako majhen narod zvest že stoletja. A mu ni uspelo, ker se je takrat vsak Slovenec zavedal, da brez žive slovenske besede ni pravi Slovenec.

Žal pa se zgodovina ponavlja. Slovenski jezik je izpostavljen hudi preizkušnji, saj je zaradi sprememb in razvoja prišlo do priseljevanja narodov iz južnega dela Balkana. Morda je pri slovenskem narodu kljub možnosti prisotna premajhna samozavest, kar pa dopušča preveliko pripravljenost vključevanja tujk v vsakdanjo rabo. Pri tem velja posebno omeniti kletvice, ki jih slovenski človek vse prepogosto uporablja in s tem osisromaši svojo obzirnost. Ob polni zavesti pa se je treba tudi zavedati, da je prvi pogoj za ohranitev našega jezika dom in družina, v kateri se ohranja pristna in prelepa domača beseda - slovenščina.

Ali sedaj še vedno misliš, da naš jezik ni vreden, da se ga ohranja v celoti?! Sama mislim, da je... Da bi moral biti vsak izmed nas ponosen, da je del le moje celote, ki ji za moj jezik in obstoj pripravljena dati tudi življenje.

Helena Jaklitsch, 1. d

OČI

Motni so tvoji nazori, ko z omamno bolečino vrtaš v moje misli...
teman zamet se preliva v najbolj črne globeli... lebdijo in padajo tako
adolescentno... črnim mislim pomagajo izhlapeti tja, skozi osojni sij...
razsuste oblake sestavljajo v objekte... tako odločne so, jasnih, strogih
potezh... vidim tudi, ko ne gledam, in takrat občutim, da se z ideali tod
spaja pesimizem... topiš jo z drsečimi dotiki... mamijo in uspavajo... in
ne morem jih približati mojemu svetu... z njimi neuspešno krotiš tiste
razburkane koščke umazanega stekla, ki nikoli ni samo tvoje... in z
njimi ovijaš, bežiš v elipsi... in nikoli ne pribežiš do tistega začetka...

ANALIZA DOGAJANJ

Razpršen občutek moraliziranja osnov in konceptov preteklih dni...
zgroziti se ob misli, da je sadizem za vedno del spajanja okolja...
lebdijo po prostorih, kjer teče curek obstajanja... jaz občutim, to skeli,
razširja in zavira spremembe čutenja... v atmosferi se skušata srečevati
močna apokalipsa in še močnejša indentiteta... in ne doumem njenih
sklepotičnih nazorov...
se lahko zazro v mojo notranjost... polna zamorjenih napetosti in
labilnih provincialov... bojim se... drugega... in trpi... do ponovnega
srečanja ledenih src...

Nina Kolar, 2.a

Lepota in njeno neprecenljivo bogastvo nas obdaja v vsakdanjem življenju. Obstaja pa tudi v duševnosti, katere podoba je nam še neznana. To dokazuje, da pravega vsebinskega pomena besede "lepota" v resnici sploh še ne poznamo. Polega njene realne strani obstaja tudi nerealna oziroma skrita stran. Nerealni strani se močno približuje človekovo obnašanje, ki deluje vzorno z učinkom lepote in je prav tako zapleten pojem.

Živimo v svetu, v katerem ljudje neprestano spreminjajo svoje podobe in si želijo, da bi postali nekaj boljšega in uspešnejšega. Do uspeha nekateri pridejo preprosto, s srečo, nekateri pa se morajo za uspeh potruditi nekoliko bolj in to z znanjem. Tudi znanje ima svojo učinkovitost in nasprotno od tega, slabost. Čudovitost v znanju pomeni zadovoljstvo, katerega ponavadi izrazimo z veselim obnašanjem. Obnašanje se torej tudi v znanju tesno povezuje z lepoto. Obnašanje je izraženo v znanju, katerega učitelji ocenjujejo in definirajo. Ob prenesenem pomenu dobimo "Ko učitelj ocenjuje učenčevo znanje, ocenjujejo v bistvu učenčevo notranjo (ne znanje) lepoto."

Največjo vlogo pa ima lepota v ljubezni in književnosti. "Lepota" ljudi zbližuje in privlači. Naredi jih močnejše in jim vliva upanje. Ljudje, ki znajo centi lepto, vedo, kaj je to ljubezen in kaj sovraštvo. Poznajo pravo mejo med njima in jih ločujejo po dobrih in slabih lastnostih. Tak način jih naredi modrejše in lepše, ker pač poznajo njeno pravo vsebino. Sposobnost oziroma lastnost lepote je tudi, da ločijo dan od noči in s tem življenje od smrti.

Oba, življenje in smrt, imata svojo lepoto. Čudovitost življenja je v njegovem uživanju in spoznavanju, čudovitost smrti pa je v njeni oddaljenosti in večnosti. Književniki poskušajo čudovitost oziroma lepo stran življenja in smrti strniti v čim krajši obliki. Čudovita stran življenja je v književnosti lahko ljubezen, ki traja ponavadi le kratek čas in se zato začne s srečnim lepim, konča z nečim sočutnim. To sožitje je žalost, ki jo izražamo v skrbeh. Popolnost smrti pa je njeno neprestano oblikovanje ljudi in vseh živih bitij. Tudi smrt se začne z lepo stvarjo, to so v knjižnih delih ponavadi književnikova upanja po nekem posmrtnem življenju, katero je neminljivo in prav zaradi tega prelepo. Pisatelj se v svojem delu navadno ne vprašuje samo o svoji lepoti, ampak tudi o lepoti drugih, katerim je še popolnejša in pisatelj z njo žaluje in si želi, da bi bila grša. Tako iz vsake interpretacije pridemo do pisateljevega prikritega joka. Ponavadi ta jok pisatelj uspešno prikrije s tolažbo, katera ima tudi svojo lepoto. Bralci dobimo ob koncu vsake ljubezenske pesmi vtis, da pisatelj ne ponižuje več tistega, kar je lepo, ampak tisto, kar nas ponižuje in nas dela grše.

Ali je lepota človekova prelepa domišljija ali pa samo odziv narave, je težko predvidevati. Lahko jo le analiziramo in razdelimo na več komponent. Najbolje je, da jo razdelimo sprva le v dve veji potem pa na več manjših. K velikemu povpraševanju in vzporedno s tem neznanju nas vodi le lažna pretvara, da notranje in zunanje lepote ne moremo sami ustvariti v svojih mislih in si predstavljati, da je realnost.

Gregor Štangelj, 2. b

NEUSPEH

Bil sem osamljen in bil sem slep in naučil, naučil se nisem ničesar, zato so moje roke trdno privezane...

...k potapljujočim se tlom neuspeha

Vse svoje življenje sem delal, bogastvo je polzelo skozi moje roke. Moj obraz v ogledalu kriči naj, me ne preseneča, da...

...potiskam skale večnega neuspeha.

Skušali so me z nasiljem in me kaznovali z ideali in me zdrobili s podobo mojega življenja, ki je le neresnična...

...razen na prekleti galeji neuspeha.

In utopil se bom tukaj, poskušajoč zajeti zrak, a vsakič, ko vdihnem me položi dvojni strel iz...

...kaznujočega bremena neuspeha.

Ne zaslužim si bivati tu, vendar nikoli ne bom odšel. In naučil, naučil sem se eno samo stvar: ni mogoče ubežati zveri...

...ki pozna naslado neuspeha.

Položil bom svoje roke na denar in poljubil njegovo zeleno kožo in ga vprašal v njegov grdi obraz: kje hudiča si bil?

...v moči, ki žene kolesje neuspeha.

Star bom in zlomljen in pozabil bom, kje in kdo sem. Senilen bom ali pozabljen, toda razumel bom...

...zaupanje v neuspeh.

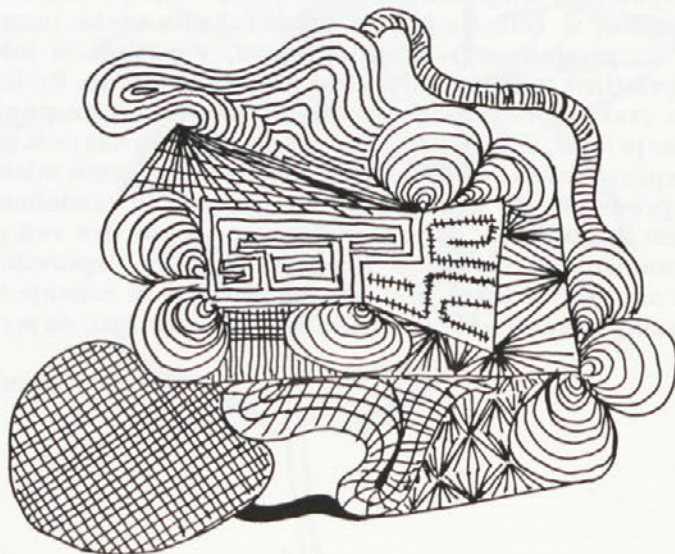
Videl sem jok svojega očeta. Videl sem mojo mater zlomiti si roko na steni, ki ni hotela jokati, a vedel sem...

...da je rutinski trenutek umirajočega le neuspeh.

Nekateri ležijo v Peklu in mnogi nevredni uspejo, a jaz sem nisem naučil ničesar, ne morem niti mirno izpustiti...

...strupene krvi neuspeha.

Jaka Močnik, 2.a

GOLGOTA

Nit življenja se vleče skozi občutljive prste žalostne tkalke - Usode.

Čaša sreče, trpljenje, joka in smeha se je prevrnila in iz nje so iztekale poslednje kaplje srag in življenjskega potu ter se izlile v večni prepad pogubljenja.

V spominu bo še ostala zavest...nekaj časa...potem bo posivela, se postarala in se potem dokončno razblinila med ruševinami pozabe. Ostane še kamen, prst in kup lesa...strohnelost in smrad po razpadanju. Vse dokler te ne zalije voda in utone še tista gniloba, ki je silila na plano...k spominu.

Učinkuje terja ter spodjeda kislina izločkov.

Ti pa si tam, kjer so predniki.

Plamen ne gori več in umiraš v smrti,
ki te je obiskala.

Luč srca zatrepeta, a srca ni več...

nastopi zmeda.

Razpadejo ti možgani, mozek. Spominjaš se tistega trenutka, ko je vstopila skozi razsuta vrata pronicljivosti in ko si umrl. In nato zaspiš v večno spanje.

Tam, na nebu, za ostrim robom prsti
in nagrobnika, ti zapojejo slavospev,
napišejo odo in izginejo...

tuga se odplazi kot kača.

Nagnusnot, zaudarjanje...izmaličenost - ostanejo le kosti. Bele, bleščee, uprte v radosti življenja, ki so izginile in se ne povrnejo.

Preteklost!
Prihodnost!
Beg iz globeli sedanjosti,
ki je ni.

Božanskost in otrplost hladnega marmorja, poraslega z svežim mahom in napojenim s krvjo. Ledeni dotik te spolzkosti, ki ti zaustavi kri in ustvari gorečo toploto v nogah. Čas, ko si iz dna duše želiš zbežati, pognati se v roso, da umiriš udrihanje srca, a te na mesto prikuje demon.

"Postoj, kdor mimo greš. Ta kraj je svet!"

In zatem, ob robu, med nepočetimi bilkami, zagledaš njo, ki je priča strahote, malodušnosti, zasramovanja... Njen strahotni vonj se priplazi do tebe in te opomni...zadnjič.

Spomin se ti obudi in zopet so za tabo Serinije, ki ti bodo ob polni luni ježile dlako. Tako je zopet zmagala-prešuštnica.

Kostanjevica na Krki, 15. sušec MCMXCIII

*KALVARIJA (hebr. lobanja; v krščanski zgodovina tudi vzpetina, po kateri je Kristus trpel svoj krvavi pot)

Jordan Branko

II. a)

Stal je ob mrtvaškem odru, v mislih pa je že zaslišal plahutanje ptic smrti, čutil je za vratom dih črnega vrana, spiralne vibracije so ga že vlekale v prvobitnost. In bil je vesel. Kljub grozečim in vsesplošno zgražajočim pogledom se je zasmel naglas, brez bremena na duši, in z lahko pozibavajočo hojo odšel proti vratom, skozi katera je planila in z hip oslepila prisotne prva jutranja svetloba. Žarek je poskočil,

zaplesal valček na bledem in izpitem obrazu ter se izgubil v še odprtih očeh mrtveca.

On in mrtvec sta bila zavezana v pogodbi, ki jo je overila Usoda. Določeno sta imela enako življenje: enake žalosti, enaka razočaranja. Vse jima je bilo skupno, le rok trajanja ne, kajti On je bil Telo in sedanji Mrtvec je bil Duša.

Kolikokrat se ga je hotel znebiti, tega svojega spremljevalca, ki ga je opominjal, mu dajal lažna upanja in ga na sploh obvezoval. Podil ga je, zanemarjal, dajal preveliko dozo, ga zastrupljal z besedami in cianidom. Tip je prenesel vse. Hotel ga je pustiti samega, vendar mu je edini člen, ki je bil v pogodbi, to prepovedoval.

Glasil se je: Brez njega ti je pot zaprta.

Ha, si je mislil, ko je hitel v neznano, in zdaj me je on zapustil! Kakšna ironija! Delal se je tako vzvišanega, neskončno potrpežljivega, neprizadetega, nedotakljivega, cool... in kaj vem, kaj še vse. V bistvu se mu je ta tip zasmilil, toda zdaj sem "free like a bird". Koliko časa sem moral čakati, da je usoda samo enkrat pogledala vstran.

Hitel je in noge so se komaj dotikale tal, ki so jih pravkar namočili cestarji. Šumenje vodnjaka ga je privabilo in v vodi je zagledal čisto nek drug obraz - bil je spet on in spraševal je: "Ali si zdaj res srečen? Potem sem tudi jaz." Ni bilo časa, da bi se mu posvečal, klicala ga je želja. Ko je prišel do Mesta, se je ozrl nazaj. Vsa zmedenost in norost je ležala pred njim kot na dlani. In nihče ga ni klical, pogrešal... Zato se je ozrl v jutranje nebo, ki je bilo rdeče kot paprika, ki jo je mama dajala v golaž, in v trenutku ga je posesala vrtinčasta sila moči in želja po svobodi. Vzdignil se je, lahek in prost je poletel v za nekatere težko dosegljivo svetlo temo...

Lažnivi temelji so nevidni,
ker jih ni,
kot tudi podnevi se mesečina ne igra z lasmi.
Vseskozi jih obnavljam,
z zavestjo, da bi se kdaj pa že morali udejaniti.
Čas gre prehitro,
še malo in padel bo na O.
Jaz pa zidam, rastem,
karte se rušijo in spet zgrmim na dno-
kot Siziif, le njemu je dana vsa 4. dimenzija.

Karte ostanejo in
znova pride norec,
ki jih bo skušal
sestaviti v hišico.

Spet je minilo, tokrat težje.
Vendar kot navadno
so malenkostni prebliski
vrtali možgane.

Spet mineva, tokrat težje.
Vendar kot navadno,
me čudovite prikazni
vlečejo v sanjsko opojnost.

Spet bo minilo, tokrat težje.
Vendar kot navadno
se bodo sončni pogledi
smehljali v novo Jutro.

Želja poskoči,
srce za trenutek obstane
in se prepusti nasladi pozabljenja.

Hoteče se odbija
od zidu večnosti,
vizija postoji, otipljivo zbeži.

Pepel ostane kot
dokaz preživetega.
Lahkost se porazgubi.

Polona Mrvar, 4.f

NOČ, NOČ

Kličem noči, tiste mirne noči. Teh že dolgo ni več. Kdo ve, kaj počenjam sedaj, kdo mi ne da miru. Še lutkam ne dovolijo živeti svobodno. Privezane kakor psi tičijo v temnih kotih. Nikomur ni mar, kaj počno. Nihče ne stopi tja, k njim, in jim pove pravljico. Mraz. Ledeni možje... In nekdo zopet premišluje.

Premišluje in zre skozi okno. Tam mimo hodi nekdo, ki ne zna ustvariti telesa in opaziti teh žalostnih oči. Oči, ki ne vedo, namesto koga živijo, zakaj gledajo ta sivi svet. Toliko premišluje in ožema zadnje kaplje krvi. Sploh ne ve več, da živi. Nihče mu ne ponudi roke, novega sveta, kakršne si želi in sanja o njem. Beži naprej. V smrt, v ta izgubljeni čas. Prosim, pridi! Pomagaj mi. Ti si pravi. Samo ti živiš tam. Bog, pomagaj. Pokliči ga in mu povej. Vse. Tudi to, da moja kri vse bolj črni in se strinja, da oblati vedno bolj črni so. Ne morem več čakati. Dovolj mi je vsega. Tega sveta, teh dolgih stopnic. Tudi drugi govorijo, da je ta oder poln novih lutk, ki so svobodne. Njihovo leseno srce oživi in takrat veš. Torej. Kaj naj storim? To ni pravljичni svet. Sam moraš poiskati kraj, prave besede. A teh malo poznam. Težko je. Živeti in umreti. Menda to že vsa ve. Ujameš veter, že je tam nekje. Kličeš pomoč, a zaman. Vsi molčijo. Vsi trpijo in čakajo, da veter spremeni smer.

In konec bo trpljenja... in vstali bodo. Igra se tedaj zopet prične. Ta dan si čakajo z ljubeznijo. Vedel si, kje živi ljubezen, s katero si pokopal svojo reko v tihi noči noči.

Maja Murgelj, 1. e

NESKONČNOST KONČNEGA

Smrt, uganka življenja. Povsod črnina, bolečina, solze. Rada bi pobegnila, toda notranja neznan sila me privlači v svet, poln strahu, groze, negotovosti. Rada bi pobegnila v neznan pokrajini, svetlo, prijazno. Ne morem, ujeta sem v mreže neprijetnosti, zamorjenosti.

To je zame pokrajina smrti, pokrajina neskončne končnosti. Kaj mogoče pretiram, vendar sem vsakič, ko razmišljam o smrti, pretresena in strah me je. Bojim se posmrtnega življenja, rada bi bila nesmrtna.

Toda, ali ni človek, dobra ali slaba osebnost, ne glede na večni odhod, nesmrten? Živi v srcih znancev, njegova dela in dosežki so zapisani v zgodovino vsakega. Prijeten občutek, vendar sem še vedno v dvomih. Kaj bo, ko bom umrla? Bom tudi jaz živela v srcih svojih dragih ali bom kar čez noč pozabljena? Bo moja smrt povzročila veliko bolečine in žalosti, ali bo pomenila olajšanje in osvoboditev? Ta misel je hujša od samega umiranja.

Verjamem, da se večina ljudi boji smrti. Zakaj? Življenje zemljanov v današnjem času je tako kruto, odvratno in veliko oseb si misli: "O Bog, vzemi me, odreši me tega trpljenja, sprejmi me v svoje kraljestvo."

So pa tudi blaženi, veseli, srečni trenutki, za katere želimo, da so neskončni, da iz njih izsrkavamo vsako kapljico zadovoljstva posebej. Toda vsega je nekoč konec. Na vrsto pridejo tudi trpljenje, bolečina, smrt. Čas je za odhod, za potovanje v neskončnost.

Kakšno bo življenje v onstranstvu? Bom res prispela v nebesa ali bom za vedno ostala zakopana v črni, vlažni zemlji z mojo dušo vred in v družbi ostalih smrtnikov? Ali bom še kdaj vsrkavala sladko opojnost vsakdanjosti v drugi osebi in ali bo ta osebnost podobna meni, v duši seveda, ali bova različni kot dan in noč?

Ali, ali, ali??? Nešteto vprašanj, nobenega odgovora. Veliko nepojasnjenih pojmov, nobene razlage, nobene povezave. Ostaja le upanje na lepše preživeta leta v mojem življenju, na leta, polna sreče, ljubezni, veselja. Upanja na nepozabna doživetja v času neskončnega vesoljskega življenja.

Mojca Štubljar, 1. d

REFLEKS DEJSTVA

Praviš, da se z rojstvom prodajaš njemu zato, da bi se poigral še enkrat z novim življenjem... misliš, da si mu izvzet, da ne boš nikoli njegova lutka, se prepričuješ... svetlobe.. nad tvojimi čuti... to ni še ena nemogoča stvar, ki pravi, da podajva skupaj... dokler ne otipaš izgubljene noči... to je dejstvo... in z njim živi... pljučih...

kolenov naravnost pred njegove roteče bisere...

Cankarjeva faksa z moje perspektive

Pohujšanje v dolini šentflorjanski je Cankarjev obračun z razmerami, ki so tesnile življenje v Sloveniji v začetku dvajsetega stoletja. V več pogledih je aktualno še v današnjem času. Predvsem je vsesplošno sprejeto simbolično pojmovanje doline šentflorjanske kot sindroma slovenskega duhovnega hlapčevstva. Cankar sam pa je pri tem poudaril odnos družbe do umetnosti.

Družba znotraj Dolin predpostavlja moralno pokvarjenega človeka. Moralna pokvarjenost in svetohlinstvo sta pravzaprav duhovna pečata, ki ju nosijo vsi šentflorjanci, razen učitelja Šviligoja, ki pa je v svoji nedolžnosti komičen in neprepričljiv in stoji na pravi poti, da se strga z niti čednosti.

Ko se na prizorišču pojavi umetnik in razbojnik Peter, pripravljen, da izrabi slabosti šentflorjancev v svojo osebno korist, pride na dan vsa beda, ki se skriva v dolini šentflorjanski. Za šentflorjance je bolj pomembno, da za Petrovo izsiljevanje vsakega posebej ne izve nihče drug, kot dejstvo, ali so dejansko krivi. V Dolini pač velja nenapisan zakon, da beseda meso postane - dovolj je le, da kdo izreče, da si kriv in že si spoznan za takega.

Pa vendar šentflorjanci sprejmejo Petra za "vodnika in prvobranitelja". S tem ko ga razglasijo za primernega, javno oznanijo svoje grehe in slabosti. Vsak med njimi zase ve, da je možno, da je kriv in da se lahko zgodi, da ga tudi zakon Doline spozna za krivega. S pokorščino Petru pa se individualna krivda izgubi v grešni masi šentflorjancev. Z njegovim bregom krivda izgine. Nato se pogreznejo v prejšnje stanje, spet visoko zavihra zastava doline šentflorjanske.

Ko preberemo farso, se nam zdi lik Petra, umetnika in razbojnika, negativen. Navsezadnje je Peter izsiljevalec, torej kriminallec, ki živi na račun šentflorjancev in se pravzaprav brani z njihovimi grehi. Njegov položaj je jasen: on in Jacinta sta gospodarja, vsi ostali so hlapci. Peter je močna osebnost, šentflorjanci so šibki.

Šentflorjanci so sami sebi jerobi - v to jih ženeta njihova pokvarjenost in malomeščanstvo. Peter to samo pametno izkorišča.

Morda bi sklepali, da je Cankar prek Petra obračunal z družbo, ki je z njim prezirljivo ravnala, ga zapostavljala in utesnjevala. Vsekakor se ji ni v svoji farsii samo posmehoval, prek ironije je izrazil tudi svojo bolečino - kakor Peter je domovini odprl srce, v zahvalo pa je dobil pljunek. "Domovina, ti si kakor vlačuga - kdor te ljubi, ga zasmehuješ".

Vendar mislim, da je hotel posebej poudariti umetnikovo poslanstvo. Umetnik je sposoben razsvetliti temno šentflorjansko dolino; to je poskušal tudi Peter, ko pa je videl, da se šentflorjanci niso zmožni spremeniti in da je ves trud zaman, se je odločil, da jih bo pač izkoristil. Cankarjev umetnik pač ni idealist kot Kačur!

Ne nameravam trditi, da je položaj dandanes kaj bistveno boljši; Slovenci smo še zmeraj malomeščanski in klečeplazimo pred vsem, kar je tujega, naslanjamo se nad tujo nesrečo in razvratom, gledamo skozi sosedovo okno dobesedno in v prenesenem pomenu, dosti umetnikov in znanstvenikov najde zaslužen priznanje najprej na tujem in šele potem doma. Vendar pa se je podoba doline šentflorjanske tako trdno zakoreninila v nas, da smo morda s tem še okrepili nagnjenje k duhovnemu hlapčevstvu, ki je posebno pri nas zasidrano v zavesti kot majhnega naroda.

Dolina šentflorjanska danes? Da, pa tudi včeraj, jutri in pojutrišnjem. In čeprav vemo, da je imel v mislih čisto določeno dolino pod Alpami, nam mora prodreti v zavest, da bi imel lahko v mislih tudi katerokoli drugo. Le tako bo za nas še kaj upanja.

Katarina Slapničar, 4. c

ŽIVLJENJE IN JAZ (SKRAJNOSTI ŽIVLJENJA)

Ali je res stvarnost tista, ki se nam dozdeva takšna, kakršna se nam sama kaže, ali pa sta samo povezovanje resničnosti in objektivno opazovanje edina smotra v našem življenju? V prvi luči se ti življenje kaže kot kruta realnost, kateri se na noben način ne moreš izogniti. Realnost, ki neprizadeto prikazuje samo resničnost našega življenja in kritično, ali kar s protestom osvetljuje obstoječo stvarnost, čeprav se na sredstva, ki jih uporablja in bi jo tudi spremenila, ne ozira. Druga stran življenja vsakega človeka pa naj bi bila odvisna predvsem od usode, ki se ji prav tako ne moremo ali celo nočemo izogniti. Tako ves čas usoda vodi naše življenje glavnih junakov po travni poti in šele na koncu vzponov oziroma ob življenjskem padcu poznaš, da si bil ves ta čas podzavestno odvisen od usode, ki ji je bila že davno prej dodeljena. Tako se tudi sam sprijazniš v vdanost v usodo, ki je kot nekakšno nasprotje med samo stvarnostjo in človekovo osebnostjo. Na vse to vpliva predvsem vsakdanje življenje posameznika in tako vsi upamo, da se bo stvarnost nekega dne kar sama, zaradi zakonov lastnega razvoja, približala idealnosti in da bo s tem naš problem resen, če ne že zapečaten za vse večne čase. Pri vsem tem pa ne moremo izključiti bioloških in psiholoških zakonov v vsakem posamezniku, moči časa, ki nas kar naprej omejuje v naši dejavnosti in pa seveda usode - smrti ki se ji ni moč skriti ali celo ublažiti. Vendar človek kljub temu kaže uresničiti, izvršiti ali celo doseči svoje zastavljene želje, ne oziraje se na neizbežnost učinkovanja stvarnosti. Tako postane življenje samo še izgubljena iluzija visoko v oblakih, ki se nikako noče spustiti na raven človeštva, da bi jo lahko izkoriščali sebi v prid. Tretja stran negativnega prepuščanja življenjskih tokov usodi pa je ta, da hoče posameznik svoje življenje, ki se je v njegovih obupanih očeh razpršilo na tisoče majhnih koščkov, vnovčiti ali celo kar skupaj s seboj prodati usodi.

Ob vsem tem pa se mi porodi edina možna pot, po kateri bi prišli doželjenega cilja in prav ta pot je podana v enem samem stavku, ki nam lahko marsikaj pove o tej nenavadni začrtani poti. Ta enostaven stavek pa se glasi: "Trnova pot - to je pot trpljenja, trnova pot - to je pot življenja,"...majhne, nemočne in brezupne vejice, ki raste nad prepadom, ker mu lahko samo ta drobna vejica prinese rešitev oziroma pokaže pravo pot, ki ga bo popeljala do srečnega in uspešnega življenja ter se bo obenem izognila vsem oviram in prepadom.

Tako ostane posameznikova svoboda odločanja zapostavljena in predstavlja samo še eno izmed mnogih izgubljenih iluzij, ki človeštvu na tej strani sveta niso dostopna. V upanju, da bi našel te izgubljene iluzije pa se človek poslužuje vseh možnih sredstev, ki so mu na voljo, ne glede na njihove slabe oziroma dobre posledice, ki se kažejo na posamezniku, njegovih najbližnjih in daljni okolici. Prav s tem pa je določen oziroma začrtan nujnemu in neizbežnemu propadu, s katerim v pogubo zvali tudi vse ostale ljudi, ki v vse to niso bili vpleteni po svoji svobodni volji, ampak po volji drugih ali pa celo zaradi že tolikokrat omenjene usode.

Prikazovanje tako skrajno neresničnega in začrtanega življenja pa je možno le v družbi, ki doživlja množične preoblike in padce, saj se vse to pogojuje tudi z zavračanjem lepega, estetskega in večkrat celo logičnega mišljenja. Tako posameznikovo življenje doživlja prave absurde - skrajnosti in na koncu postane celo fantastično, groteskno in za nazadnje smrtnika neresnično - nerealno. Odgovora, zakaj je vse to res tako, pa ne bo človeštvo nikoli našlo! - ali pa vendar le.

Mateja Bugar, 2. b

SOLZE

Kar tja v en dan priteklo so na plan.
Po obrazu nežnem se razlile
in zapustile krvaveče, ranjeno srce.
Brez vzroka so vzklipele,
brez dovoljenja mojega srca -
- so segle tudi v tvojega.
Srce jokalo je močno,
ker prekrito je želelo
žalostno slovo.

ZAKAJ, ZAKAJ, ...?

Zakaj je človek sam med množico ljudi?
To vprašanje se prav vse dni in noči
v moji glavi porodi.
Zakaj? Zakaj hudo mi je
in jočem tja v en dan?
Mar si ti tudi taki žalosten in sam?
Mar mi gorje na svetu tem nepremagljivo,
da moja duša vtaplja v temno se slepilo
Zakaj življenje, zakaj?
Zakaj pomladni dan mi moraš biti tako tuj,
tako boleč in grob?

Mateja Burgar, 2. b

"Vsaka misel je met kock!" (Mallarme)

Vsaka misel je le naključje, nekaj neponovljivega, nenadnega. Kratek in skop je ta citat, a hkrati obširen in globok, saj v sebi skriva mnoge za človeka pomembne in tudi še neznane stvari. Lahko je razlaga človeškega mišljenja, njegovega čustvovanja, obnašanja, lahko pa je tudi odgovor na tako veliko razliko med ljudmi samimi. Skratka, daje mnoge odgovore in postavlja številne nove dvome.

Če so vse naše misli le plod naključja, ali so potem tudi vsa naša dejanja le nek met kock? Če je to res, ali smo potem vsi ljudje le neki stroji, roboti v rokah usode? Toda zakaj smo bili potem ustvarjeni tako "popolni", če smo le neka kroglica na ruleti, ki skače po vrteči se plošči in čaka, katera številka jo bo zgrabila v svoj objem? A zakaj smo te "kroglice" ravno mi, (ljudje, tako "popolni" in pametni, najvišje razvita živa bitja na tem našem planetu? Nenadoma se počutim tako majhnega, nepomembnega kot atom, majhen delec v rokah velikanov, ki vse skupaj delajo le za svojo zabavo, se posmehujejo našim dejanjem, se dobesedno norčujejo iz nas, iz nas, ki se imamo za tako pametne in pomembne. Naenkrat je ves svet obrnjen na glavo. Zemlja je le globus v rokah usode. Vse naše strašansko "genijalne" misli in prebliski so le ukazi nadsile, ki se poigrava z našo prihodnostjo. Vse se odvija po že napisanem scenariju, a mi, ki se nam o tej "prevari" niti ne sanja, jemljemo vse skupaj smrtno resno. Traparija, bi rekel, če bi zagotovo vedel, da je vse skupaj resnično. Zakaj se podajati v življenje, ko pa je vse skupaj sama igra na srečo. Je zanimivo in razburljivo, a tudi nevarno, preveč nevarno. A kdo ve, kaj je res in kaj ne? Najbrž nihče, sicer naš svet ne bi bil tak, kot je sedaj. A vseeno, zakaj je toliko različnih ljudi, nekateri dobri, drugi hudobni, na eni strani geniji, na drugi imbecili. Od kod toliko naključja, raznolikosti? Človeška logika je še prenizka, da bi lahko zadovoljivo razložila, človek pa tudi ne tako naiven, da bi lahko tu ostal hladnokrven "in se brigal za svoje stvari". Nekaj mora biti za vsem tem, nekdo se zagotovo skriva za to zaveso. Ko bi jo le lahko odgrnil, pa bi videl tega tirana, ki

nam krade svobodo mišljenja, ki nas je zaslužnil in sedaj od nas "pobira davke", ki pa so duša, čustva, torej vso našo notranjost. Sedaj, ko pa sem že čisto na tleh, se lahko tolažim le še s tem, da je vse skupaj le neka izmišljotina, laž, plod domišljije neke prepametne glave in njene vsebine.

Aleš Zupančič, 2.a

ČLOVEK JE OBSOJEN NA SVOBODO

"Absolutne resnice ni mogoče formalizirati"
(Godlov izrek)

Človek je kot kaplja v morje v tem širnem univerzumu. Če bi ta prostor obravnavali s stališča posplošene relativnostne teorije, bi zunanji opazovalec opazil nekaj podobnega kot Einstein in kasneje Michelson, ki sta ugotovila, da je svetlobna hitrost v vseh fizikalnih sistemih enaka. Ugotovil bi namreč, da iz katerekoli točke izven univerzuma opazi enak pojav - kaos. Einstein se ni vprašal oz. ni dokončno razjasnil, zakaj je 300.000 km/s tista mejna hitrost, pri kateri odpovedo vse enačbe in transformacije. Šele težje bi bilo raziskati fenomen kaosa. Večina poizkusov (tudi tale!) bo verjetno bedno utonila v pozabo še kmalu po svojem nastanku.

Skušajmo se omejiti predvsem na človeka, ki je že kot bitje nerazložljiv pojav. V začetku 20. st. je Sigmund Freud podal izredno pomembno hipotezo, da človekovo ravnanje usmerjajo predvsem nezavedna gibala, katere uravnava (vsaj delno) zavedni jaz. Toda čeprav o človeku pojemo alegorije in vzneseno ustvarjamo ode, je navsezadnje le živo bitje in s tem še zdaleč nepopolno. T. i. samoobvladovanje je "na psu" in s tem ima človek nujno preveč (!) svobode v svojem ravnanju. Vse bi bilo še dobro, če ne bi bil individualno bitje, s čimer pride do navzkrižnih dejanj. Človeka pa vodita Eros in Tanatos, zato si venomer prizadeva za izpolnitev svojih potreb. Tako pride do kaosa. Taka oblika je (po dosedanjih dogajanjih) na Zemlji avtohtona. Po drugi strani pa je človek le del tega sveta, zato je za vsa dejanja, ki jih stori, odgovoren. Tu se znajde v precepu: po eni strani ga žene silna svoboda, ki v njem kar prekipeva, v istem trenutku pa je zatrt z ogromno mero odgovornosti. In prav to je mehanizem bivanja vsega, kar obstaja in bistvo nič. Tako vse teži proti nič in nazadnje tudi samo postane nič, čeprav se temu na vse kriplje upira. Tu lahko opravimo pomembno razliko med Josefom K. in Antoinom Roquentinom. K. se svojemu soočenju z ničem prav nič ne upira, skoraj vdano se prepusti usodi. V nasprotju z njim pa je Roquentin upornik, ki spozna svojo svobodo in hkrati odgovornost do vsega, kar biva. Ta njegov upor se izkaže v gnusu, ki ga občuti na vsakem koraku. Vajen svobode naenkrat spozna svojo zavrtost, ki je sprva nekaj prikritega, nato pa neizbežnega. Antonie Roquentin se zaveda svojega položaja in se pravzaprav boji odgovornosti. V nasprotju pa, če pogledamo stereotipnega vojnega zločinca, ta nima pojma o kakršnihkoli odgovornostih, pač pa "plava" na svojih najnižkotnejših nagonih in hlasta za krvjo. Zdi se, da okuša za vsako novo žrtvijo prevzeti tudi del njene svobode. Tako se nasilje stopnjuje, dokler se ne pojavi - gnus. Tedaj tudi zločinec postane nič.

Svoboda je torej akvivalentna človeškemu nazavednemu jazu. Ta se lahko razvije do popolnosti, le če nima pred sabo nobenih ovir. To pa je vse, kar biva okoli tebe, zato je prava svoboda le utopija. Nad človekom bdi Zakon, ki v skrajnih primerih vzbudi Gnus. Tako lahko posplošimo Sartrov izrek "Pekel so ljudje okoli tebe" v nov izrek: "Pekel je vse, kar biva okoli tebe."

...in nekaj naših obiskovalcev je dejalo, da so med svojim bivanjem pri nas našli nekaj toplega, nekaj, kar je kot spomin iz prejšnjega življenja... naši pogovori se razraščajo kot bohotna rastlina v rastlinjaku. Čeprav nam prisluškujejo, pogovor izvira in dere. Paradoksi cvetijo med starimi kosi pohištva: oguljena, zapletena, utrjena razmerja.

DIEM PERDID

Nejasna pot...

ČLOVEK (levu): Mučna je misel, da obstajajo še močnejša bitja. Mar bi ostali na svojem teritoriju in si podredili sebi enake, druge pa pustil pri miru... Zakaj sploh živim tu, v tem..., v tem trenutku časa, pravzaprav v tej tisočinki tisočletja, milijoninki...

LEV: Zakaj tako vzvišeno in ironično? Ali ne moreš odpreti svojih vrat in se ozreti naokrog? Pahnjen si, tako kot vsi, v bivanjsko brezno zemeljskega. Ali slišiš kaj ljudi v sebi?

ČLOVEK: Poznam svojo bit - da, samo svojo - druge so mi tako daleč. Smoter svojega življenja sem videl v iskanju resnice, v tem, da bi prinašal jasnost in kazal pot človeštvu. A sedaj? Vsi so me izdali. Vsi, za katere sem mislil, da jim kaj pomenim. In dobesedno mi je sedaj vseeno, ali sem sam ali nas je več v meni... Rad bi potoval čez resnično v neresnično, v nekaj onstran tega zemeljskega brezna. Rad bi se enkrat, samo enkrat ljubil s Svetom... in občutil Njegove poljube, dotike, nežnosti,...

LEV: Da. Tudi tako bi bilo mogoče živeti, v objemu s svetom... in tega nikoli izpustiti. Vendar mi vsi bivamo ločeno od njega, ti in jaz in tisto krvavo meso, tiste še neizrekljive ironične besede..., vsi mi živimo tu in zdaj in iščemo svoje bivanjske cilje, izgubljene steze... Moja izgubljena steza... V otroštvu sem jo imel, nenadoma sem jo našel pri igri, in potem sem bil zemeljski, ničesar nisem skrival, imel sem bit, človeškost. Tudi sedaj sem resničen, vendar ničesar ne dajem, ker sem vse izgubil. Kako čudno, sedaj občutim hrepenenje po samem sebi. Otroštvo... Nekaj najlepšega, kakor pravljica, Rad imam pravljice, vendar jih ne znam pisati. Sem že poskušal, pa nič. Pa bi rad...

ČLOVEK: Kako, Lev, bi rekel tej poti?

LEV: Pot DEJANSKOSTI. Sam sem vedno na tej poti. Svet podzemlja me je preizkusil. Vendar sem ostal zvest samemu sebi. Nekoč bom mogel iti ven iz svojih misli. Potujem k DEJANSKOSTI.

ČLOVEK: Oprosti mi moje ohole vzvišenosti. Nekoč sem prebral Kafkino Preobrazbo. Zato mi je bila všeč ideja, da se je človek preobrazil v Hrošča. Zato bom jaz svojo pot preimenoval PREOBRAZBA. To bo sedaj moja varuhinja, moja mati.

LEV: PREOBRAZBI boš rekel mati?

ČLOVEK: Saj ne ravno mati, moja prva prava domovina pač... Najino sorodstvo bo kot Človeška vez. Izgradila bova pot mističnega. To je sedaj zelo globoko v meni.

LEV: Prej si nisi bil z nikomer tako blizu?

ČLOVEK: Sem. Pa so me vsi izdali. Tako mi je ostala samo še Volja. Zmaga moje Volje je postala poraz mojih misli.

(pod njima se nahaja) PESEK: Oprostita, da poslušam vajin pogovor. Jaz iščem besede in vajine so mi tako blizu. Bivam v svetu, ki mi je tuj in ga ne maram. Nisem prosil za življenje v tem absurdnem pustem in zapuščenem svetu.

ČLOVEK: Moje besede so za zemeljskost grde in temačne in ljudje jih nočejo poslušati. Sedaj pa, ko sem našel Preobrazbo, bom njej lahko govoril in pel in ona me bo poslušala. Zaljubljen sem...

LEV: Nastopa zvečer. Tesnobni trenutek med dnevom in nočjo. Nekaj se še ni dokončalo in nekaj se še ni začelo.

PESEK: Pojavlja se toliko vprašanj. Zakaj? Kje? Kdaj? Kako? Kdo? Kaj? Koliko? Komu? Koga?... Lepe besede ...

LEV: Razum nima pri masi nobene besede. Takrat je množica črede, podvržene primitivnim nagonom in impulzom. Zato potrebuje usmeritev, cilj je nujen za obstoj, sicer razpade na prafaktorje in zgubi svojo moč, Najprej si mora človek privzgojiti osebno svobodo. Ta je v nevarnosti. Za nevarnosti moraš biti pripravljen. Močnejši pa je poklican, da vlada.

PESEK: Človeštvu grozi propad. Z vsakim dnevom, letom, desetletjem, stoletjem, tisočletjem,... mu je bližje. In ko bo nastopil dan, ura minuta, sekunda,... Človeštvo NE bo pripravljeno. Mi nikoli ne bomo pripravljene. Mi smo ljudje mišljenja, ne ljudje dejanj.

LEV: Volja mora biti ustvarjajoča. Biti mora v službi razuma in vesti. Samo tako lahko ima močnejši in višji človek vpliv na nižjekulturne množice.

PESEK: Beg ti določa smer! Strah ti veča hitrost!

ČLOVEK: Svet je, nesmiselno bi ga bilo nenehno ponavljati.

PESEK: Sanjal sem,... da ne morem sanjati. Bile so to hude sanje... Padel sem. V strah. Ni me bilo. Nisem več obstajal. Bil sem v ničju. Nebivanju.

ČLOVEK: Sedaj se razvija nov razvojni stolp človeštva in nov sistem sveta proti Človeku. Treba je biti vključen v TA odlomek trenutka. Pomlad - ponovno rojstvo - je za Človeka že iz domovine nekaj, kar ga osvobaja more.

LEV: Čistost nekega trenutka... Vse živi v kapljici meglene zavesti. Najhujše zagledamo, če si dovolimo pogled od blizu na ustroj tega, kar se imenuje človeška družba.

ČLOVEK: Človek je obsojen na svobodo. Obsojen, ker se ni ustvaril sam, sicer pa vendar svoboden... vržen v svet, odgovoren za vse, kar počne.

PESEK: Nekega dne smo se zavedali, da živimo - in zdaj tega ne moremo več pozabiti. Zaprepadeni smo nad tem, da bivamo.

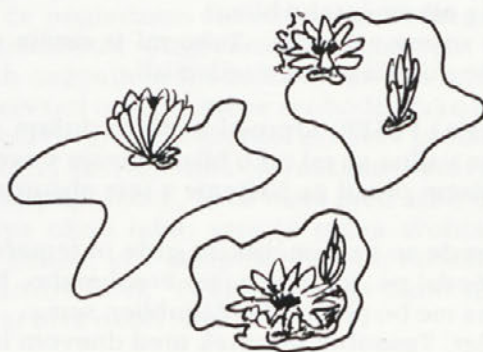
ČLOVEK: Na križišču smo. Razšli se bomo. Jaz grem po moji Preobrazbi... Pripravljen moraš biti sežgati samega sebe v svojih plemenih: kako se želiš prenoviti, če nisi najprej postal Pepel.

LEV: Poiskal bom otroštvo in skušal najti svojo pot... morate ljubiti mir kot orodje za nove vojne in rajši imeti kratek kakor dolg mir.

PESEK: Izgubljene besede - čutim, da jih bom našel. Zajemal bom življenje... zajemal... zajemal do onemoglosti.

Prostor je tisto, kar se preiskuje... je vsebina

Andreja Koščak, 2. e

Da se živčni končiči raztreščijo v ogenj
Da so nihanja preklenska so božanska
trdno stopati po britvi
Da je svetloba na obzorju tako polna
In nebesne razpoke so spiralaste
Spirale demonskih privlačnosti
Ah tista svetloba za modrimi oblastimi kepicami
Tam zadaj kjer kriči od takšnih sil ki vodijo
Strelce ognjenih puščic
da streljajo v lastno mater
Tema ni tako globoka ni tako črna ni tako polna
kot je Kričeča svetloba za obrorjem peneča in
naelektrena kriči kot ranjena žival od poželjenja
popolne sproščenosti popolne napetosti
Stopiti na drugo stran je kot
rojstvo črne luknje
Iluzije se podirajo kot domine
Otroško veselje prši pri postavljanju nove vrste
Nevarnost je vse manjša
Tveganja pri mleti so vse večja
Vstopnico dobiš če se počiješ sredi dneva
v vodnjak na Glavnem trgu
in če imaš dušo potepuha
Tam so vsi ki jih imam rada
In sončkasti hlapi so namesto sladoleda
Hej, do you wanna die? No?
I wanna die, yes. Do or die!

Saša Jerele, 3. e

ZAKAJ, ZAKAJ,...?

Kaj nisi ti zaveznik moj,
čeprav mi grob zasuješ,
ko solze vnamejo te mile moje?
Zakaj? Zakaj sprašujem se jaz zdaj?

Mateja Burgar, 2. b

NEKAJ PESNIŠKIH POSKUSOV

SPOMIN LJUBEZNI

Kako krivičen je ta svet,
v posameznikih je ujet.
Kako krivičen, pust in nem,
kot tvoj je danes pust objem.

Kot da te danes tukaj ni,
čeprav še v mojem srcu tli,
tli sreča, upanje in ti.

Sreča je kratka - kot da je ni!
Tako se danes meni zdi.
Vendar je tu
in si ti tam.
Četudi se mi zdi,
da si mi daleč stran.
Čeprav še danes čutim
da te ni - si v meni ti!

Samo še v mislih upanje gori,
gori - ihtiti za neprespanimi nočmi.

OBUP 1

Se celo leto trudim
in vsako noč trpim,
ko v zarjo se zagledam,
samo še omedlim.

Morda je to krivica
ali le moja stvar,
če svet le druge ljubi,
do mene mu ni mar.

STRAST

Vrni se v moj svet
- čeprav nisem zasanjana vanj.
Pošlji mi poljub -
- pa četudi v slovo.
Naj vsaj za trenutek začutim ustnice -
- četudi so modre in premrle.
Pogrej me v objemu -
- pa čeprav le v mojem zasanjanem svetu.

GENIJ JE... pravijo mnogi, ko zaslišijo ime Bojan Gornik. Zakaj tako?

Najboljši matematik Slovenije...

Že v osnovni šoli, ki jo je obiskoval v Metliki, je kazal svojo nadarjenost. Dobival je Vegova priznanja. V osmem razredu je bil tako uspešen, da je šel na Zvezno tekmovanje iz matematike. Na podlagi vseh teh rezultatov je dobil štipendijo iz sklada nadarjenih. Naprej se je vpisal v gimnazijo. Tu pa se je še bolj izkazal. Sodeluje na neštetihi tekmovanjih, kjer zavzema najvišja mesta. Sicer pa hodi že v četrti letnik in tudi razmišlja, kaj bo študiral. Pravi, da bo to fizika. Ko je opazil moj presenečen izraz na obrazu, je bila njegova pripomba: "Ko pa mi ne preostane nič drugega." Videti je, da ni le matematika njegovo področje in je prav, da ga nekateri imenujejo genij.

Kaj pa sicer meni o gimnaziji... Tekmovanja pa mu niso nič posebnega. (Je nanje že tako navajen). Pomemben pa je spomin, ki ga veže na Rusijo. Kako je sploh tja prišel? V Sloveniji je na državnem tekmovanju osvojil prvo mesto. In tam so se zbrali najboljši iz celega sveta. Imeli so matematično konferenco. On je to drugače imenoval srečanje mladih. Najbolj zanimivo je bilo sporazumevanje. Včasih je prav prišla tudi mimika. Ko sva se nadalje pogovarjala sva zašla na področje filmov. Najraje ima starejše ameriške filme, iz petdesetih, šestdesetih let. Ob zadnjem, kak avto bi si kupil, če bi imel veliko denarja, je bil njegov odgovor tak: "Mora biti črn... mogoče Escort... no ja, bil bi masivne oblike."

Ema Kostrevc

ČRNA SPREMLJEVALKA

Z vetrom nastopi tudi sugestija... moliš, pa ne več h komu in zakaj...
vendar si je poln, neizpet je do jutri... glava pa je vulkan lava, čaka na
žrtve... ona je sama, lačna tebe, tvojih poželenj...

deli svoje moreče privide...

ni upoštevana...

svet krvavečih možgan, v svet vročine...

- vstala bo večna črna spremljevalka in tudi on bo spolzel v smrtnem
kriku...

1. AVSEC KSENIJA
2. BAMBIČ NATAŠA
3. CVELBAR KATARINA
4. ČERNE DUNJA
5. FABIAN PETRA
6. FRANKO URŠKA
7. GRABNAR MATEJA
8. GREGORČIČ HELENA
9. GREGORČIČ JERNEJ
10. JAKŠE NATAŠA
11. JANEŽ ALENKA
12. KLOBČAR IZTOK

13. KOŠAK KATJA
14. KOTAR ALENKA
15. KOTAR ANDREJA
16. KRALJ KATARINA

16. KRALJ KATARINA
17. KRANJC MAJA
18. LESKOVEC AMBROŽ
19. MOHORČIČ ROBERT
20. PREŠEREN PETER
21. RAVBAR UROŠ
22. STRAZBERGER VITO
23. ŠPILER JERNEJ
24. TURK JAKOB
25. YEBUAH IRENA
26. YEBUAH LETICIA
27. ZAJC PETRA
28. ZALETELJ JANEZ
29. ZUPANČIČ SILVO
30. ŽAGAR BARBARA
31. ŽUNIČ GREGOR

1. BAJUK JOŽE
2. BARTOLJ ALENKA
3. BOGATAJ DAVID
4. BJELAJAC STANKA
5. CAR IVONA
6. DOLINAR MATEJA
7. FEMC HELENA
8. GORENC NEŽIKA
9. GUTMAN GREGOR
10. HROVAT SANDRA
11. HUDOKLIN DOMEN
12. JOŠT TANJA
13. KMET MOJCA
14. KRASKO ŠPELA
15. KOZJAN VIKTOR
16. KOVAČIČ BERNARD

17. KOVAČIČ IZTOK
18. KRESE VLADKA
19. KLEPEC PETRA
20. KRAMER MIRO
21. KINCL MAJA
22. MITROVIČ BOJANA
23. MARKOVIČ DAMJANA
24. PAVLINAC DENIS
25. PONIKVAR JANJA
26. TURK URŠKA
27. VERHOVEC KARMEN
28. ŠKEDELJ BORUT
29. VOVKO TONI
30. UNETIČ ALEKSANDER
31. ZIHERL BERNARDA

1. AŠIČ NATAŠA
2. BAN METKA
3. BOROMISA LJUBICA
4. BRUDAR MATEJA
5. DEŽAN NATAŠA
6. GORENC ANDREJA
7. HRIBAR HELENA
8. HOČEVAR ADRIJANA
9. IVANIČ KATJA
10. LUŠTEK SIMONA
11. KLOBUČAR ANDREJA
12. KOŠAK ALENKA
13. KREVS IRENA
14. LALIČ PREDRAG

15. LOJK DAMJANA
16. MALEŠIČ ŽANETA
17. MARLIN MARTINA
18. OGULIN ROBERT
19. PEZELJ MANCA
20. PRIMC MARIJA
21. RAUH VERA
22. STEVANOVIČ LIJANA
23. ŠUŠTARIČ GORAZD
24. TASIČ SIMONA
25. FILAK ROBERT
26. RUŽIČ NATALIJA
27. VRTAČIČ BERNARDKA

ŠOLSKO LETO
1991/92
RAZRED: 4.a
Razredničarka:
JOŽICA JEVNIKAR
prof.

1991/92
RAZRED: 4.b
Razredničarka:
ZDENKA JERAS
prof.

1991/92
RAZRED: 4.c
Razredničarka:
ANA GUŠTIN
prof.

1. AVBAR TATJANA
2. BILBIJA MIRKO
3. BLATNIK TANJA
4. BRADAČ TANJA
5. CVIJANOVIČ TINA
6. ERŽEK JERICA
7. GABRIJELČIČ NATAŠA
8. GORENC IRENA
9. GOŠNOK BARBARA
10. HRIBAR TOMAŽ
11. JURCA ALENKA
12. KOLENC POLONA
13. KUKAR MAJDA
14. KUZMA MATEJA
15. MARJANOVIČ DARJA
16. MIRČ BARBARA

17. NOVAK LIDIJA
18. OBERSTAR JOŽE
19. OSTRVICA JASMIN
20. PEČAVER GRETA
21. PIPAN GORAZD
22. POČRVINA JERNEJA
23. PRIMC BARBARA
24. SEBANC HELENA
25. ŠTRUMBELJ MAJA
26. ŠTUKELJ JERNEJA
27. ŠTULAR MIRKO
28. TEINOVIČ VERA
29. TOMAS IVANA
30. VOZELJ ALEŠ
31. ŽITNIK ANDREJA
32. ŽLOGAR MAJA

1991/92

RAZRED: 4.d

Razredničarka:
LADA ČERTALIČ
prof.

1. ARTAČ BARBARA
2. ATELŠEK BOŠTJAN
3. BALOG GORAN
4. FON KLEMENTINA
5. FURLAN TINA
6. GOLOB HERMINA
7. GRIČAR MONJA
8. KARAN MONIKA
9. KARPLJUK MAŠA
10. KLOBČAR ESTERA
11. KONCILJA REBEKA
12. KOVAČ KATJA
13. KUHELJ ELIZABETA
14. MEDLE MATJAŽ
15. MIKEC JAŠA

16. MIKLIČ UROŠ
17. MIKOLAVČIČ NATAŠA
18. PAVLIČ KATJA
19. POREBER MARTINA
20. POVŠE NATAŠA
21. PRAZNIK TOMAŽ
22. SARAJLIČ SAMIR
23. SENIČAR BARBARA
24. ŠEPETAVC MAJA
25. ŠEPIC BARBARA
26. ŠETINA POLONA
27. TIRAN BORUT
28. VRANIČAR ERIKA
29. ZAJC MARKO

1991/92

RAZRED: 4.e

Razredničarka:
METKA VALENTINČIČ
prof.

1. BAJUK ANDREJ
2. BAZNIK LUCIJA
3. BOBNAR MITJA
4. BOŽOVIČ DUNJA
5. CESAR JOŽKO
6. CUGELJ JOŽE
7. ČRNUGELJ MARTIN
8. DULAR TINA
9. FLAJS IGOR
10. FLORIJANČIČ VESNA
11. GORNIK BOJAN
12. GORNIK JOŽE
13. HOČEVAR BARBARA
14. KLOBUČAR CVETKA

15. KNEZ BOJANA
16. KOVAČIČ UROŠ
17. MORELA GREGOR
18. MUHIČ JANEZ
19. RECELJ MATEJ
20. REPŠE ANJA
21. REVINŠEK MARJETA
22. SMREKAR MARJETA
23. STRMOLE TOMAŽ
24. ŠLAJKOVEC SIMON
25. ŠPEH IZTOK
26. ŠPORAR MATEJ
27. ŠUKLJE ANTON
28. VIDEČNIK KATARINA

ŠOLSKO LETO

1992/93

RAZRED: 4.a

Razredničarka:
BARBARA BAJC-ŠEROVIČ
prof.

1. BAJEC METKA
2. BARBARIČ TOMISLAV
3. CEKUTA MIRJAM
4. ČERNE DUŠAN
5. DOVIČ MARIJAN
6. FORTUNA GAŠPER
7. GORJANC POLONCA
8. HAJNŠEK ALEŠ
9. HIDEK MARKO
10. HUDOKLIN URH
11. HROVAT MARJETA
12. JANEŽ GREGOR
13. LUKŠIČ Jurij Sebastjan

14. MANCE ROMANA
15. MATEKOVIČ IRENA
16. MEHLE URŠKA
17. MEŽAN Andrej Branko
18. MUHIČ ALENKA
19. NOVAK ALOJZ
20. PAVLIN DARJA
21. PAVLIN GREGOR
22. PILETIČ IRMA
23. RECELJ GREGOR
24. RETELJ BOŠTJAN
25. SKUBIČ PETER
26. URBIČ TOMAŽ

1. AVSEC MARUŠA
2. BAKŠIČ DANIELA
3. BAJEC DOMEN
4. BOŽIČ MATJAŽ
5. DRAGIČEVIČ OLIVER
6. DRAKULIČ MARKO
7. FINK TINA
8. GABRIJEL MATEJA
9. GABRIJELČIČ HELENA
10. GLOJNARIČ BRANKA
11. GLÜCKS MAJA
12. KAVČIČ BARBARA
13. KOVAČIČ ANDREJ
14. KOVAČIČ URŠKA
15. KUZMA NATAŠA

16. LAVRNIČ ALEKSANDRA
17. LONGAR URŠKA
18. NEČEMER SABINA
19. MAJCNEN BRIGITA
20. PAVLIN BLAŽ
21. LUKŠIČ VANJA
22. RIZVANOVIČ BARBARA
23. STANOJEVIČ KATARINA
24. STARIČ BLAŽ
25. SLAPNIČAR KATARINA
26. ŠKRBEČ METKA
27. TRIRUNDŽA DRAGANA
28. VITEZIČ PETRA
29. ŽAGAR DIANA

1. BERGER ALEŠ
2. BLATNIK ANKA
3. BUKOVEC URŠKA
4. BURGER ANDREJA
5. DERČAR MOJCA
6. FINK TANJA
7. GORENC MOJCA
8. GRACAR RENATA
9. JANEŽIČ MATEJA
10. KAPLAN GREGOR
11. KLOBUČAR VILMA

12. KMET BARBARA
13. KORASA URŠKA
14. KULOVEC KATARINA
15. LINDIČ SABINA
16. MAKŠE STAŠA
17. MURN SAŠA
18. NOVAK MOJCA
19. PAVLIN MELITA
20. POVHE SANJA
21. RESMAN TADEJA
22. ŠPRINGER MILENA

1. COLARIČ PETRA
2. ČERNE ANDREJ
3. ČENGIJA IRENA
4. FLORJANČIČ JANJA
5. ILIČ VESNA
6. HODNIK VESNA
7. HORVAT SAŠKA
8. HOTKO IZTOK
9. JALOVEC KARMEN
10. JANKOVIČ KATKA
11. JERIČEK HELENA
12. KOROŠEC TANJA
13. LUŽAR VANJA
14. MAVSAR SIMONA

15. MIHELIČ BARBARA
16. PETERLE PAVLA
17. PEČAVAR ALEŠ
18. RADOŠEVIČ DANICA
19. ROMIH LIDIJA
20. SAJE BARBARA
21. SALMIČ JOLANDA
22. SINUR BRIGITA
23. ŠEPEC VANJA
24. ŠTANPOHAR NINA
25. URSIČ IRINA
26. VOVKO JANJA
27. ZUPANČIČ GRETA
28. ZUPANČIČ TINA

1992/93

RAZRED: 4.b

Razredničarka:
STANKA FLORIJAČIČ
prof.

1992/93

RAZRED: 4.c

Razredničarka:
CVETKA FALKNER
prof.

1992/93

RAZRED: 4.d

Razredničarka:
HELENA ZALOKAR
prof.

1992/93

RAZRED: 4.e

Razredničarka:
FRANCKA PIRNAR
prof.

1. BALAŽIČ ANA
2. BAN URŠKA
3. BLAJIČ BORIS
4. BUČAR MAJA
5. BURGAR TANJA
6. COLARIČ PRIMOŽ
7. ČUČEK TINA
8. FABJAN ALEŠ
9. GORJUP NINA
10. GALOVIČ TOMI
11. GORŠIN RENATA
12. IVANEC MAJA
13. JAKŠA PETER
14. KIRAR SABINA
15. KRPAN PATRYCJA

16. KUPLENK BARBARA
17. MARKOVIČ ROK
18. MEDLE POLONA
19. MIŠKOVIČ JELICA
20. MRVAR POLONA
21. MEDLE JOŽI
22. PEČJAK MATEJA
23. PETROVIČ IGOR
24. ROGINA BARBARA
25. STRMOLE TADEJA
26. ŠKERLJ PETRA
27. ŠLEJKOVEC STANKA
28. ŠTRUMBELJ BORUT
29. TRATAR KRISTINA

1992/93

RAZRED: 4.f

Razredničarka:

**ALOJZIJA HRŽICA
prof.**

Uredniški odbor: Jasna Simčič, Sabina Pretnar, Ema Kastrevc,
Ali Pečaver, Saša Jerele, Branko Jordan,
Mojca Štubljar

Mentorica: prof. Renata Čampelj

Fotografije: Iztok Hotko

Vinjete: prof. Ana Guštin in dijaki 1. letnikov

◆ SLIŠI GA POLOVICA SLOVENCEV ◆

◆ POSLUŠA GA 70% DOLENJCEV ◆

STUDIO D, 68000 NOVO MESTO, p.p. 103, tel. 068/28-160, 28-159, 28-189, fax: 068/21001

PORTOVAL d.o.o.

Svetovanje, posredništvo in trgovina

68000 Novo mesto
Adamičeva 2
tel.: (068) 22 802
fax.: (068) 28 059

Privat:
68000 Novo mesto
Irča vas 36
Tel/fax: (068) 24 494

Pooblaščen prodaja programov:
CANON, EPSON, EIZO, ROLAND

Računalnikov:
IBM, COMPAQ, COMPUTRONIC

-računalniških programov,
svetovanje podjetnikom in obrtnikom

V prostorih Obrtne zadruge HRAST
Novo mesto, Adamičeva 2

Pri izdaji te brošure je
materialno pomagal tudi

**IZVRŠNI SVET
SO NOVO MESTO**

KRKA KOZMETIKA

MANA

turistična agencija
PARTIZANSKA 7, NOVO MESTO, tel.: 068/28-136

- počitnice
- izleti
- križarjenja
- najemi koč in kmetij
- posredovanje vseh programov največjih agencij
- organizacija in vodenje plesnih tečajev
- letalske vozovnice
- strokovna potovanja
- sejmi
- ekskurzije

**dolenjka
novo mesto**

Trgovsko podjetje na debelo in drobno
p.o. Novo mesto
68001 NOVO MESTO, Glavni trg 23
tel.: 068/21-733, 21-734, 24-628
žiro račun: 52100-601-10927
telefax: 068/22-456

Trgovsko podjetje na debelo in drobno DOLENJKA
Novo mesto je dobro poznana na Dolenjskem in v
Beli krajini. V več kot 40 prodajalnah nudimo blago
različnih blagovnih skupin tako da zadovoljujemo
vse želje in potrebe različnih vrst kupcev.

Vaše želje in potrebe bodo zadovoljili prijazni prodajalci.

Dolenjka se priporoča in zahvaljuje za zaupanje.

Gostilna **PREŠEREN**

Kronovo 4, tel.: 068/73-123

Vam nudi jedi iz domače kuhinje,
postrvi, odojka, kozlička...,
sprejema naročila za ohceti in
poslovna kosila.

Se priporočamo!

VODNOGOSPODARSKO PODJETJE NOVO MESTO

68000 Novo mesto, Trdinova 23

**IZVAJAMO VSE VRSTE NIZKIH GRADENJ (UREJANJE
VODOTOKOV, KANALIZACIJE, VODOVODI, PLINOVODI,
UREJANJE OKOLJA, REVITALIZACIJE, PREMOSITVE**

**DELA PROJEKTIRAMO ALI PREVZAMEMO V IZVEDBO
V OBLIKI INŽENIRINGA, NUDIMO TUDI SOFINANCIRANJE
DEL**

**NUDIMO STORITVE Z GRADBENO MEHANIZACIJO
POPRAVLJAMO TEŽKO GRADBENO MEHANIZACIJO**

NOVOTEHNA

TRGOVINA NA DEBELO IN DROBNO

68000 NOVO MESTO / GLAVNI TRG 10
Tel.: h. c. 068/21-737, 21-738, 21-739, fax: 068/28-027

V naših poslovnih enotah maloprodaje v Novem mestu, Trebnjem, Metliki, Krškem, Kostanjevici, Vam nudimo po ugodnih cenah naš asortiman tehničnega blaga:

- električni material
- kovinsko blago in železnina
- orodje
- sanitarni in instalacijski material
- gradbeni material
- steklo, porcelan in keramično blago
- barve, laki in kemikalije

Iz prodajnega programa NOVOTEHNA AVTOMOBILI,
Vam nudimo možnost nakupa:

- CIMOS CITROEN
- LANCIA
- FIAT
- VW-AUDI
- ŠKODA
- LADA
- ter možnost nakupa nadomestnih delov ter servisne storitve na prodajnih mestih: Novo mesto, Trebnje, Metlika in Krško.

Zaupajte nam Vaše želje, ne bomo Vas razočarali!

hrast

OD TEMELJEV DO KLJUČA

Stoletja si je človek izbral hrast za svojega pomočnika in oporo pri postavljanju strehe nad glavo, stoletja že hrast človeku pomeni oporo, trdnost in zaupanje.

OBRтна ZADRUGA HRAST

je združenje marljivih in večjih rok mojstrov obrtnikov.
Je več kot to.

Je ZNANJE, POSLOVNA OKRETNOST, INOVATIVNOST in DOBRA ORGANIZIRANOST pri gradnji ali obnovi objekta-od načrta do ključa.

OBRтна ZADRUGA HRAST
68000 NOVO MESTO ADAMIČEVA 2

Tel.: h.c. 068/22-802, 21-927, fax: 068/28-059

PROJEKTIRAMO - PROIZVAJAMO - MONTIRAMO

- laboratorijsko, ordinacijsko, šolsko in pisarniško pohištvo ter drugo opremo prostorov
- zahtevne športne, gostinske in zabaviščne objekte iz kovine ali lesa, pokrite z našo plastificirano tekstilijo OPRELON
- zaščitna in varovalna, tudi negorljiva oblačila iz dihalno aktivne, a nepremočljive tkanine POROTEX za najzahtevnejše poklice in športe

OPREMA, Kočevje
Tomšičeva c. 13
tel.: 061/854-123
fax: 061/851-922

68000 Novo mesto
Ljubljanska cesta 10

**PROJEKTIRANJE, IZDELOVANJE
IN MONTAŽA GOSTINSKE,
KUHINJSKE IN DRUGE OPREME
ZA LADJE, RESTAVRACIJE, BIFEJE...**

kovačič peter

**termoizolacije in kleparstvo
novo mesto, jerebova 14
tel.: 068/23-436**

SLIKOPLESKARSTVO

MARINO VUK

Zagrebska 12

BIRING

Jedinščica 27, Novo mesto, SLOVENIJA, tel./fax: 068/26-004

Canon

Canon

FOTOKOPIRNI STROJI
TELEFAKSI
PISALNI STROJI
NAMIZNI STROJI
LASERSKI KALKULATORJI
POTROŠKI PRINTERJI
VEZALNI MATERIAL
RAČUNALNIŠKA OPREMA

VSA OPREMA NA ZALOGI
BREZPLAČNA DOSTAVA Z MONTAŽO
STARO ZA NOVO
OBROČNO ODPLAČEVANJE
24 MESECEV GARANCIJE
POPUSTI DO 20%

Canon

servis - trgovina

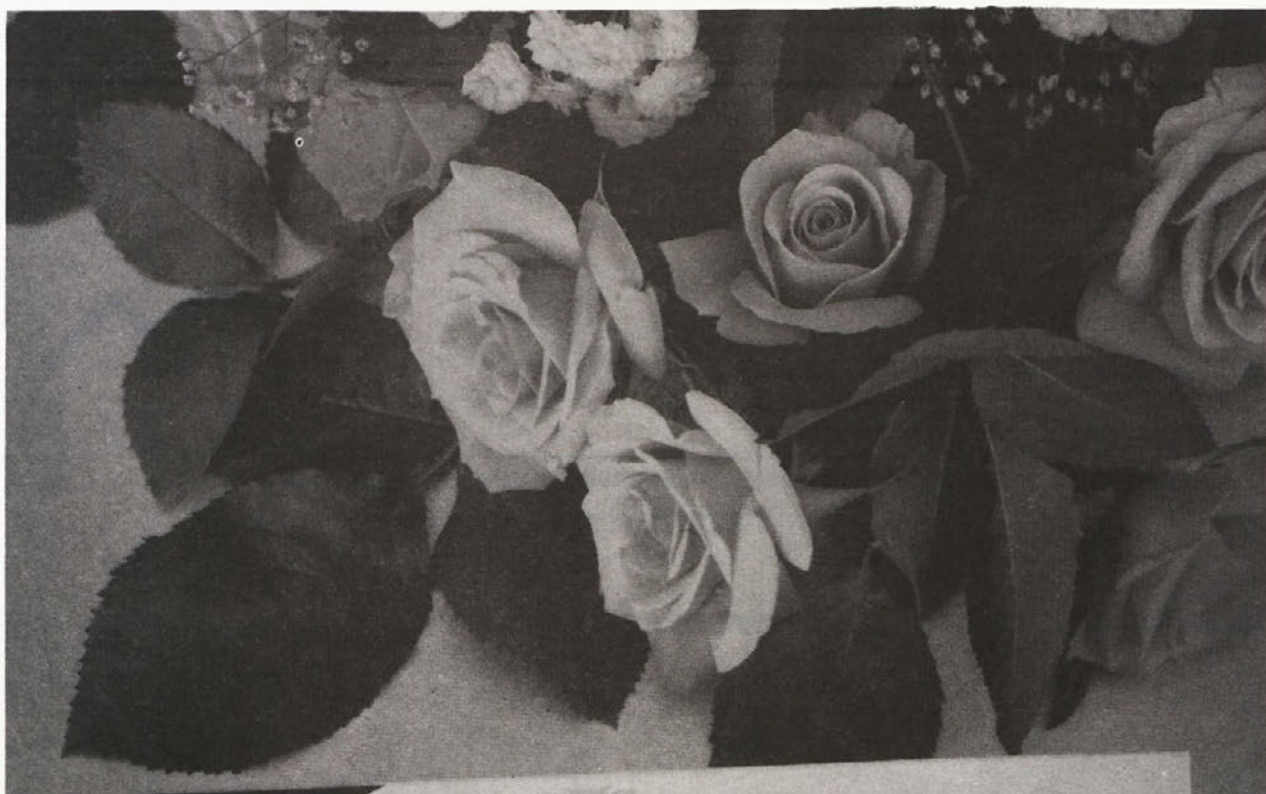
Dolenjska banka d.d Novo mesto

Ljubljanska banka Dolenjska banka d.d. Novo mesto gotovo sodi med organizacije, ki so najbolj značilno zaznamovale razvoj sodobnega bančništva na Dolenjskem. Banka, ki je od leta 1990 organizirana kot delniška družba, nadaljuje bogato poslovno tradicijo svojih predhodnic in pri tem uporablja znanje, izkušnje in povezave, ki so bile pridobljene v skoraj štirih desetletjih delovanja.

Značilnost banke je njena nenehna vpetost v življenje in vsestranski razvoj dolenjske regije in širše. Banka, sprva osnovana kot hranilnica lokalnega pomena, se je z nenehno širitvijo ponudbe in bančne mreže skušala sproti prilagajati potrebam in željam poslovnih partnerjev in se pri tem uspešno odpirala v finančni in podjetniški prostor Slovenije.

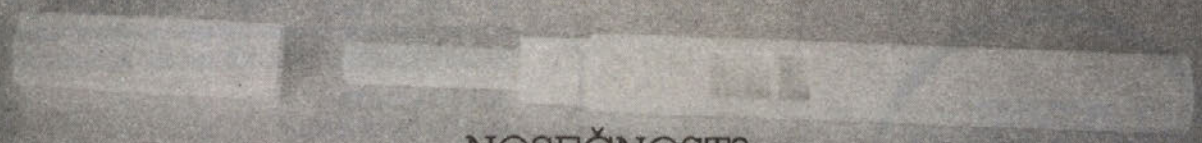
Ljubljanska banka Dolenjska banka d.d. Novo mesto sodi danes med poslovne banke univerzalnega tipa. Z mrežo dvajsetih lastnih poslovnih organizacijskih enot ter usklajenimi pogodbami z enotami PTT podjetja ter domačimi in tujimi bančnimi organizacijami zagotavlja Ljubljanska banka Dolenjska banka d.d. Novo mesto učinkovito opravljanje vseh bančnih poslov doma in v tujini.

Ljubljanska banka
Dolenjska banka d.d.
Novo mesto
Kettejev drevored 1
68000 Novo mesto

nosečnost?
odgovor v 3 minutah
trudnoca?
odgovor u 3 minute

CLEARBLUE

NOSEČNOST?
ODGOVOR V TREH MINUTAH

CLEARBLUE

test za ugotavljanje nosečnosti
za domačo uporabo

ENOSTAVEN • HITER • ZANESLJIV

p.o. ZELENA ZDRAVILA

NOVO MESTO

KRKA p.o.

NOVO MESTO

Stanovanjska zadruga Šentrupert p.o.

68232 Šentrupert

Enote: Novo mesto • Črnomelj • Metlika • Sevnica

COM LAN

TRŽENJE IN SERVIS RAČUNALNIŠKE OPREME

COMLAN d.o.o.
68000 NOVO MESTO
Cesta kom. Staneta 9
tel: 068/ 322 - 315

atk DTK
COMPUTER

Računalniki: DTK COMPUTERS
Tiskalniki: EPSON
Mrežni produkti: IMC NETWORKS
Mrežni programi: NOVELL

Roland
DIGITAL GROUP
NOVELL®
EIZO® EPSON

PENZION
DOMEN

VRT
GLASBA
SPOMINKI
PRENOČIŠČA
RESTAVRACIJA
DOMAČA KUHINJA
VINOGRADNIŠKI PIKNIK
ORGANIZACIJA IZLETOV

ZORKO JOŽE IN TATJANA
DRUŽINSKA VAS 1.
68220 ŠMARJEŠKE TOPLICE.
tel.: (068) 73-051 fax: (068) 73-495

TERNA

Študentski servis

Novi trg 4, 68000 Novo mesto, p.p. 48
Telefon: /068/ 22-118, Telefax: /068/ 28-082

**GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO**

n. sub. o.
68000 Novo mesto
Čučeva 15
Telefon: h. c. 068 21-065

»Gozdno gospodarstvo Novo mesto gospodari z gozdovi na Dolenjskem gozdno-gospodarskem območju«.

ELEKTRO Ljubljana p.o.

p.e. ELEKTRO Novo mesto, Ljubljanska 7

DOLENJSKE
PEKARNE

Izdajo te brošure je omogočila tudi

SLUŽBA DRUŽBENEGA KNJIGOVODSTVA Novo mesto

KAZALO

Uvod	str. 3
In memoriam	str. 5
Zapisi o zaslužnih profesorjih, ki niso več na šoli	str. 29
Stezice 92/93	str. 39
Računalniška učilnica	str. 41
Nekaj o našem jeziku	str. 42
Mladinsko raziskovalno delo	str. 44
Gimnazija in šport	str. 45
Historiat OZŠU 1917	str. 47
Literarni prispevki gimnazijcev	str. 49
Spisek učencev šol. leta 1992/93	str. 69
Sponzorji	str. 73

ELEKTRO Ljubljana p.o.

p.e. ELEKTRO Novo mesto, Ljubljanska 7

Izdajatelj: Gimnazija Novo mesto

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Kolenc

Uredniški odbor: prof. Natalija Petakovič, prof. Renata Čampelj,
prof. Mateja Cvelbar, prof. Vasja Fuis

Slika na naslovni strani: dr. Marin Berovič

Oblikovanje in tisk: Tiskarstvo Bukovec, Trebnje

Izšlo v maju 1993 v nakladi 500 izvodov.

Studijski oddelek
377(497.12)(05)
STE

II 16756/1992-93

377(497.12)(05)

S:9930144,2

KNJIZNICA M. JARČA · NOVO MESTO

COBISS